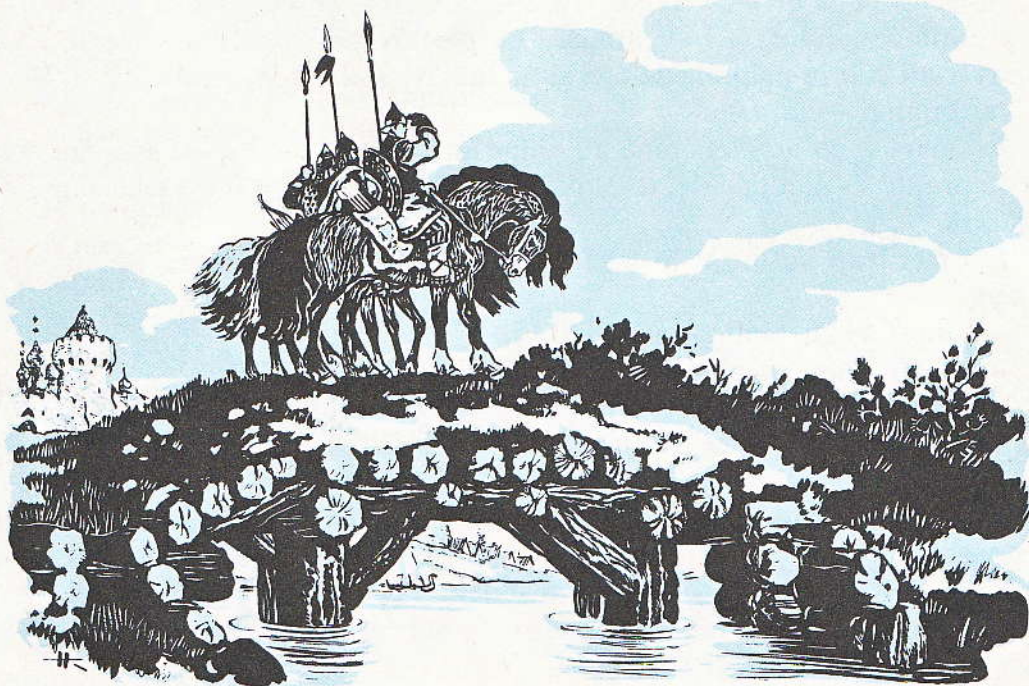

**POVEȘTI
FERMECATE
RUSEȘTI**

IVAN - FECIOR-DE-ȚĂRAN ȘI BALAURUL

Au fost odată într-o oarecare împărăție, un moș și-o babă, care aveau trei feciori. Pe cel mai mic îl chema Ivanușka. Trăiau la un loc — nu leneveau, cu tragere de inimă munceau, ogorul îl arau și grâul îl semănau.

Într-o bună zi, se răspîndi prin împărăție vestea că balaurul cel năprasnic se pregătește să le cotopească pămînturile, pe oameni să-i căsăpească, iar satele, orașele să le pîrjolească. Moșul și baba căzură pe gînduri, se mîhniră grozav. Feciorii cei mari îi îmbărbătau:

— Nu vă întristați, tăicuță și măicuță, că pornim noi să-l înfruntăm pe balaur, să luptăm cu el pe viață și pe moarte. Și ca să nu vă fie urît să stați singuri, îl lăsăm cu voi pe Ivanușka, el e încă prea tînăr pentru luptă.

— Ba nu, a zis Ivanușka, nu mă-nvoiesc să rămîn acasă, să vă aștept pe voi, merg și eu să lupt cu balaurul!

Moșul și baba nu s-au împotrivit, n-au încercat să-l convingă pe Ivanușka să-și schimbe gândul, ci i-au pregătit de plecare pe cîteși trei feciorii. Și-au încins frații la brîu paloșele de oțel și-au luat traistele cu merinde, au încălecat pe cai buni și — la drum.

Au mers ei ce-au mers pînă au ajuns într-un sat. Cînd și-au aruncat ochii jur-împrejur — nici țipenie; totul pîrjolit, dărîmat, doar o mică izbă rămăsese neatinsă.

Cei trei frați au intrat în izbă. Acolo, o babă bătrînă zăcea pe cuptor și gemea.

— Bună ziua, bunico! au zis frații.

— Bună ziua, voinicilor. Încotro ați pornit-o?

— Păi, am pornit-o, bunico, spre rîul Coacăzului, lîngă podul Călinului. Ne ducem să luptăm cu balaurul, să nu-l lăsăm să ne cotopească moșia.

— Ehei, voinicilor, strașnică treabă ați pus la cale! Că ticălosul ăst de balaur a pustiit totul, pe oameni i-a prădat și la moarte năprasnică i-a trimis. Acuma a ajuns și pe meleagurile noastre, ne-am rămas cu zile numai eu singură — se vede că nu-i sînt de trebuință, să se ospăteze cu mine...

Cei trei frați au rămas peste noapte la bătrînă, iar a doua zi în zori s-au sculat și au pornit iarăși la drum.

Au mers pînă au ajuns chiar pe malul rîului Coacăzului, lîngă podul Călinului. Pe malul apei erau răsîndite tot paloșe și arcuri sfărîmate, laolaltă cu oase omenești.

Au găsit frații o izbă părăsită și au hotărît să rămînă peste noapte în ea.

— Ei, frații mei, a zis Ivan, acuma, că am ajuns în ținuturi străine și îndepărtate, trebuie să fim numai ochi și urechi la toate. Să stea de pază pe rînd, cîte unul dintre noi în fiecare noapte, ca să nu poată trece balaurul peste podul Călinului.

În prima noapte s-a dus să stea de pază cel mai mare dintre frați. A dat o raită pe malul apei, a scormonit cu privirea dincolo, peste rîul Coacăzului — pretutindeni liniște, pe nimeni n-a văzut, nimic n-a auzit. S-a cuibărit fratele cel mare sub o tufă de răchită, a adormit buștean și s-a pus pe sforăit.

Ivan însă stă culcat în izbă și nu poate adormi, nu poate nici ațipi măcar. Îndată ce a trecut de miezul nopții își ia paloșul de oțel și pornește spre rîul Coacăzului. Cînd colo, ce să vadă? Frate-său cel mare doarme sub tufă și sforăie pe întrecute.

Ivan îl lasă în pace să doarmă, iar el se ascunde sub podul Călinului și începe să păzească trecerea peste pod.

Deodată apele rîului începură a clocoti și vulturii de prin stejari porniră să țipe — căci se apropia un balaur cu șase capete. Lighioana se năpusti pe podul

Călinului, dar cînd ajunse la jumătatea acestuia, calul i se poticni, corbul negru de pe umăr tresări, iar cîinele negru care venea în urma lor își zbîrli blana.

Atunci balaurul cu șase capete zise:

— De ce te poticnești, calule? Iar tu, corbule negru, de ce tresari? Și de ce te zbîrlești tu, cîine negru? Oare ai prins de veste că Ivan — fecior-de-țăran se află pe-aproape? Păi, eu socot că nici nu s-a născut pînă acum și chiar de s-ar fi născut — încă nu-i bun de luptă: cu o mîină l-aș înșfăca și cu cealaltă l-aș răpune!

Dar Ivan — fecior-de-țăran ieși de sub pod și zise:

— Ia, nu te mai lăuda, balaur spurcat! Cîtă vreme nu dobori șoimul cel mîndru, nu te pripi să-l jumulești. Și dacă nu-l cunoști pe voinicul cel viteaz, nu-l mai batjocori. Haide, mai bine să ne măsurăm puterile și care din doi va birui, acela să se laude!

S-au apropiat, și-au luat avînt și s-au izbit cu atîta putere, că pămîntul dimprejur a gemut.

Balaurul n-a avut noroc: dintr-o singură lovitură Ivan — fecior-de-țăran i-a retezat trei capete.

— Oprește-te, Ivan — fecior-de-țăran! îi strigă balaurul. Lasă-mă să mă odihnesc puțin.

— Vrei odihnă! Tu, balaure, ai trei capete pe cînd eu doar unul. Las' că ne-om odihni mai tîrziu cînd vei avea un singur cap și tu.

Din nou s-au apropiat și din nou s-au izbit.

Ivan — fecior-de-țăran i-a retezat balaurului și celelalte trei capete. I-a despicat trupul și făcîndu-l bucățele l-a aruncat în rîul Coacăzului, iar cele șase capete le-a așezat sub podul Călinului. După aceea s-a întors în izbă și s-a culcat să se odihnească.

Dis-de-dimineață a venit și fratele cel mare. Ivan l-a întrebat:

— Ei, cum a fost, ai văzut ceva?

— Nu, fraților, n-a trecut pe lîngă mine nici măcar o muscă.

Auzindu-l, Ivan nu i-a zis nici o vorbuliță.

În noaptea următoare plecă să stea de pază fratele mijlociu. Se plimbă o vreme, se uită în toate părțile și se liniști. Se furișă în niște tufe și adormi.

Ivan nu se încrezu nici în el. Cum trecu de miezul nopții se îmbracă, își luă sabia cea ascuțită și porni spre rîul Coacăzului. Se ascunse sub podul Călinului și se puse la pîndă.

Deodată apele rîului începură a clocoti, vulturii de prin stejari se puseră pe țipăt — căci se apropia un balaur cu nouă capete. De cum păși pe podul Călinului — calul balaurului se poticni, corbul negru de pe umăr tresări, iar

cîinele negru, care venea în urma lor, își zbîrli blana. Balaurul lovi cu biciul — calul peste coaste, corbul peste pene și cîinele peste urechi:

— De ce te poticnești, calule? Și de ce tu, corbule negru, tresari? Iar tu, cîine negru, de ce te zbîrlești? Oare ați prins de veste că Ivan — fecior-de-țăran se află pe-aproape? Eu socot că nici nu s-a născut și chiar de s-ar fi născut — încă nu-i bun de luptă: l-aș răpune doar cu un deget de-al meu.

Dar Ivan — fecior-de-țăran ieși de sub podul Călinului și zise:

— Bagă de seamă, balaur spurcat, nu te mai lăuda și treci la treabă! Vedem noi la urmă, cine pe cine va birui!

Și numai ce își avîntă Ivan paloșul de oțel, o dată și încă o dată, că reteză șase dintre capetele balaurului. Balaurul izbi și el de îl împlîntă pe Ivan pînă la genunchi în pămîntul jilav. Iar Ivan luă un pumn de nisip și-l azvîrli în ochii bulbucăți ai balaurului. Și în vreme ce balaurul își freca și își curăța ochii, Ivan i-a retezat și celelalte capete. După aceea i-a spintecat trupul și făcîndu-l bucățele l-a aruncat în rîul Coacăzului, iar cele nouă capete le-a așezat sub podul Călinului. El însă s-a întors în izbă, s-a culcat și a adormit ca și cum nimic nu se întîmplase.

Dimineața a venit și fratele cel mijlociu.

— Ei, cum a fost, l-a întreat Ivan, ai văzut ceva în timpul nopții?

— Nu, n-am văzut nimic, n-a trecut pe lângă mine nici măcar o muscă, n-a țiuuit nici măcar un țîntar.

— Ei, dacă-i așa cum spuneți, haideți cu mine, scumpii mei frați, să vă arăt eu și țîntarul și musca!

Ivan și-a dus frații sub podul Călinului și le-a arătat capetele de balauri.

— Ia uitați-vă, zise el, ce fel de muște și de țîntari zboară pe-aici. Iar voi, frățiorilor, mai bine rămîneați acasă, pe cuptor, decît să porniți la luptă!

Pe frați îi cuprinse rușinea.

— Somnul, ziseră ei, ne-a doborât...

În cea de-a treia noapte s-a pregătit să meargă și să stea de pază chiar Ivan.

— Plec, le-a zis el, la o luptă înspăimîntătoare, iar voi, frățiorii mei, să stați treji și cu urechea la pîndă toată noaptea: de îndată ce mă veți auzi fluierînd, lăsați-mi slobod calul, iar voi veniți cît mai repede în ajutorul meu.

Ajunge Ivan — fecior-de-țăran la rîul Coacăzului, se ascunde sub podul Călinului și așteaptă.

Îndată ce trecu de miezul nopții, pămîntul cel jilav porni să se clatine, apele rîului începură a clocoti, vînturile năvalnice a vui, iar vulturii de prin stejari se puseră pe țipăt... Se apropia un balaur cu douăsprezece capete. Toate cele douăsprezece capete șuierau, toate cele douăsprezece capete scoteau flăcări

fierbinți pe nări. Calul balaurlui avea douăsprezece aripi, părul de pe trupul calului era de aramă, iar coada și coama îi erau de fier. Cum a pășit balaurlul pe podul Călinului — calul de sub el se poticni, corbul negru de pe umăr tresări, iar cîinele negru ce venea în urmă își zbîrli blana. Balaurlul lovi cu biciul — calul peste coaste, corbul peste pene, cîinele peste urechi.

— De ce te poticnești, calule? Și de ce tu, corbule negru, tresari? Iar tu, cîine negru, de ce te zbîrlești? Oare ați prins de veste că Ivan — fecior-de-țăran se află pe-aproape? Eu socot că nici nu s-a născut și chiar de s-ar fi născut — încă nu-i bun de luptă: o dată doar să suflu — și pulberea o să se aleagă de el!

Atunci Ivan — fecior-de-țăran iese de sub podul Călinului și zice:

— Ehe, balaure, prea devreme-ncepi a te lăuda, vezi să nu dai de belea!

— Aha, va să zică aici erai, Ivan — fecior-de-țăran! De ce-ai venit?

— Păi, am venit să-ți văd puterea vrăjmașă și să mă măsoar cu ea!

— Îndrăznești să te măsoari cu mine? Tu, o sărmană muscă!

Drept răspuns Ivan — fecior-de-țăran i-a zis balaurlui:

— N-am venit la tine să-ți spun povești, și nici să le ascult pe-ale tale. Am venit să ne luptăm pe viață și pe moarte, să-i scap pe oamenii cei buni de tine, blestematele!

Ivan își avîntă sabia ascuțită și-i retează balaurlui trei dintre capete. Balaurlul prinse din zbor capetele retezate, își trecu peste ele degetul său de foc, le lipi de gîtlejele lor și — pe dată, capetele se prinseră la loc, de parcă nici nu fuseseră retezate.

Lui Ivan îi venea tare greu: balaurlul cu șuierăturile îl asurzea, cu flăcările îl ardea și-l frigea, cu scînteile îl orbea, și pe deasupra îl mai și împlîntă pînă la genunchi în pămîntul jilav.

Apoi îi strigă în bătaie de joc:

— Vrei poate să te mai odihnești puțin, Ivan — fecior-de-țăran?

— Vorbești de odihnă? Odihnă pe la noi înseamnă — lovește, retează bine, nu-ți plînge singur de milă, zise Ivan.

Apoi el fluieră cu putere și își aruncă mînușa dreaptă în mica izbă în care se aflau frații săi. Mînușa sparse sticla din geamul izbei, însă frații dormeau duși, nu auzeau nimic...

Ivan își adună puterile, se mai avîntă o dată, mai tare ca înainte, și-i retează balaurlui șase capete. Balaurlul le prinse din zbor, și pe acestea, își trecu peste ele degetul său de foc, le lipi de gîtlejuri și iarăși toate capetele erau la locul lor. Apoi se năpusti asupra lui Ivan și-l împlîntă pînă la brîu în pămîntul jilav.

„Proastă treabă,” își zise Ivan. Își scoase mînușa stîngă și o aruncă spre mica

izbă. Mănușa găuri acoperișul, însă frații dormeau mai departe, nu auzeau nimic.

Și iar își luă avânt, pentru a treia oară, Ivan — fecior-de-țăran și-i reteză balaurului nouă capete. Balaurul le prinse din zbor, își trecu degetul de foc peste ele, le apropie de gîtlejuri, iar capetele se lipiră la loc și de astă dată. Tot atunci, balaurul se năpusti la Ivan și-l împlintă în pămînt pînă la umeri...

Ivan și-a luat căciula și a aruncat-o în mica izbă. Din pricina loviturii izbă s-a cutremurat pînă în temelii, iar bîrnele ei mai-mai să se risipească în toate părțile. Abia atunci s-au trezit frații și au auzit calul lui Ivan nechezînd din răspuțeri și zbătîndu-se să scape din lanț.

Frații au deschis grajdul, i-au dat drumul calului, iar ei au pornit alergînd în urma lui, ca să-i vină în ajutor lui Ivan.

Calul lui Ivan se năpusti în galop și începu să izbească balaurul cu copitele, să-l muște cu dinții. Balaurul prinse să șuiere, să sîșie, să învăluie calul cu puzderie de scînteii... În vremea asta, Ivan — fecior-de-țăran izbuti să iasă din pămînt, ba făcu ce făcu de-i tăie balaurului degetul de foc și după aceea se apucă să-i reteze capetele. I le reteză pe toate pînă la ultimul, îi spintecă trupul și făcîndu-l bucățele, îl aruncă în rîul Coacăzului.

Tocmai atunci ajunseră la locul luptei și frații săi.

— Halal să vă fie, somnoroșilor! le-a zis Ivan. Din pricina somnului vostru era să plătesc eu cu capul.

Frații săi l-au adus în mica izbă, l-au spălat, l-au hrănit, i-au potolit setea și l-au culcat să se odihnească.

În zorii zilei Ivan s-a sculat și a început să se îmbrace, să se încălțe.

— De ce te scoli cu noaptea-n cap? i-au zis frații. Ar trebui să te odihnești temeinic după lupta crîncenă de ieri.

— Ba nu, le-a răspuns Ivan, nu-mi arde de odihnă, mă duc la rîul Coacăzului să-mi caut cingătoarea pe care-am pierdut-o acolo.

— Ia te uită, ce-ți mai dă prin minte, au zis frații. Lasă că trecem prin oraș și-ți cumperi una nouă.

— Ba nu, eu de cingătoarea mea am nevoie!

Și porni Ivan către rîul Coacăzului, dar nu se apucă să-și caute cingătoarea, ci trecu pe podul Călinului pe celălalt mal și se furișă pe nesimțite pînă la palatele de piatră ale balaurilor.

S-a apropiat de un gemuleț deschis și a tras cu urechea: oare nu se pune la cale ceva rău împotriva lui?

Cînd s-a uitat înăuntru, ce să vadă? În palate ședeau cele trei neveste ale balaurilor, împreună cu mama lor, zmeoaica cea bătrînă.

Și cum ședeau acolo, puneau lucrurile la cale.

Prima dintre ele zise:

— Las-că mă răzbun eu pe Ivan — fecior-de-țăran pentru bărbatul meu! O să i-o iau înainte și, pe drumul ce-l are de străbătut, ca să se întoarcă acasă împreună cu frații lui, o să stîrnesc o arșiță grozavă, iar eu o să mă prefac în fîntînă. Cînd se vor repezi cîteși trei să-și potolească setea — morți or să se prăbușească de la prima înghițitură de apă.

— Bine te-ai gîndit să faci, încuviință zmeoaica cea bătrînă.

A doua zise:

— Eu o să mă prefac într-un măr încărcat de roade. De vor vrea să mă-nînce cîte un măr — pe dată vor fi sfîșiați în mii de fărîme!

— Și tu te-ai gîndit bine, a lăudat-o zmeoaica cea bătrînă.

— Eu una, zise cea de-a treia, o să aduc peste ei un val de picoteală și de somn, apoi o să le-o iau înainte, o să mă prefac într-un covor moale cu perne de mătăasă. Cum vor încerca frații să se culce, să se odihnească, pe dată îi va pîrjoli focul!

— Și tu te-ai gîndit bine! rosti zmeoaica. Ei, și dacă nu veți putea voi să le veniți de hac, mîine pornesc și eu să-i ajung din urmă și să-i înghit pe toți trei!

Ivan — fecior-de-țăran a stat să asculte pînă la capăt vorbele lor și s-a întors la frații săi.

— Ei, cum e, Ivanușka, ți-ai găsit cingătoarea? l-au întrebat frații.

— Găsit.

— Nu merita să-ți pierzi vremea pentru atîta lucru!

— Ba merita, fraților.

Și îndată după asta, tustrei frații se pregătiră în mare grabă și porniră la drum.

Au mers și-au mers, străbătînd cîmpuri și lunci întinse. Era zi fierbinte, uscată și lor le era grozav de sete, abia se mai țineau pe picioare. Tocmai atunci, cînd s-au uitat mai bine, au văzut o fîntînă, iar în ea, plutind deasupra pe apă un căuș mic de argint. Frații i-au zis lui Ivan:

— Hai, frățioare, să facem un popas, să ne îndestulăm cu apă rece și să adăpăm caii.

— Cine știe ce apă e în fîntîna aceea, le-a răspuns Ivan. Poate să fie necurată și otrăvitoare.

Și descălecînd, începu să izbească fîntîna cu sabia, tăind și împungînd. Iar fîntîna porni să geamă și izbucni în hohote de plîns. Tot atunci se lăsă o ceață groasă, dogoarea își scăzu puterea și pe frați încetă să-i mai chinuiască setea.

— Acuma ați văzut și voi, fraților, ce fel de apă era în fântâna asta! zise Ivan.

— Văzut, cum să nu fi văzut, frățioare!

Și au pornit mai departe la drum.

Să fi mers mult, să fi mers puțin, cine mai știe? Doar că văzură deodată un măr. Mărul era încărcat cu mere mari și rumene.

Frații descălecară și abia așteptau să rupă din merele acelea, dar Ivan — fecior-de-țăran a alergat înaintea lor și lovind cu sabia a început să reteze tulpina mărului chiar de la rădăcină. Și mărul porni să geamă și să țipe...

— Acuma ați văzut și voi, fraților, ce fel de măr era acesta! Nu erau bune la gust merele din el.

Și iar au încălecat tustrei frații și au pornit mai departe.

Și-au mers, și-au tot mers pînă i-a cuprins osteneala. Și ce să vadă? Nu departe, în câmpie era întins un covor înflorat și moale, iar pe covor se aflau perne umplute cu puf.

— Ar fi bine să ne întindem pe covorul ăsta, să ne odihnim și să ațipim și noi vreun ceas, au zis frații.

— Ba nicidecum fraților, n-o să ne fie prea moale de ne culcăm pe acest covor, le-a răspuns Ivan.

Frații s-au supărat pe el:

— Și de ce, mă rog, ne tot povățuiești: asta nu se poate, cealaltă nu-i voie! Că doar avem și noi cap să judecăm și singuri!

Ivan nu le răspunse nici o vorbuliță, doar își desprinsese cingătoarea de la brîu și o azvîrli pe covor. Cingătoarea fu cuprinsă de flăcări și arse toată, nu rămase nici urmă din ea.

— Iată, așa s-ar fi întîmplat și cu voi! zise Ivan.

Apoi se apropie de covor și prinse să spintece cu sabia și covorul și pernele făcîndu-le pe toate fărîme. După ce le spintecă și le sfîșie aruncă zdrențele în toate părțile și zise:

— Degeaba, frații mei, m-ați muștrat! Căci doară și fîntîna, și mărul, și covorul nu erau altceva decît nevestele balaurilor. Au vrut să ne ucidă, dar nu le-a mers: au murit ele — nu noi!

Frații și-au recunoscut greșeala și au plecat mai departe.

Să fi mers mult, să fi mers puțin, cine mai știe? Doar că deodată cerul se întunecă, vîntul începu să vîjîie, iar pămîntul să vuiască: în urma lor venea în zbor zmeoaica cea bătrînă. Și-a căscat botul — o falcă-n cer și alta în pămînt — vrînd să-l înghită pe Ivan și pe frații lui. Dar nici voinicii nu erau proști, aruncară în botul zmeoaicei traistele lor cu merinde de drum și cu sare. Zmeoaica s-a bucurat — gîndea că-l înșfăcase pe Ivan — fecior-de-țăran și

pe frații lui. Așa că s-a oprit ca să-i mestece în voie. Îndată ce află însă despre ce-i vorba, scuipă traistele cât colo și se năpusti din nou pe urmele fraților. Mai avea puțin și-i ajungea din urmă...

Văzînd că nu mai poate scăpa de primejdie, Ivan își îmboldi calul să alerge din toate puterile, iar frații se țineau strîns după el. Așa au alergat, au alergat, au galopat, au tot galopat. Cînd, ce să vadă? În fața lor se înălța o potcovărie, iar în potcovărie stăteau și lucrau doisprezece meșteri potcovari.

— Potcovarilor, hei, potcovarilor, le-a strigat Ivan, îngăduiți-ne să intrăm în potcovăria voastră!

Potcovarii le-au îngăduit să intre, apoi au încuiat în urma lor potcovăria, pecetluind-o cu douăsprezece uși de fier și ferecînd-o cu douăsprezece lacăte.

Zmeoaica a venit în zbor pînă la potcovărie și a prins a urla:

— Potcovarilor, hei, potcovarilor, îndată să mi-i dați pe Ivan — fecior-de-țăran și pe frații lui!

Iar potcovarii i-au răspuns:

— Deschide cu limba cele douăsprezece uși de fier și ia-ți-i singură!

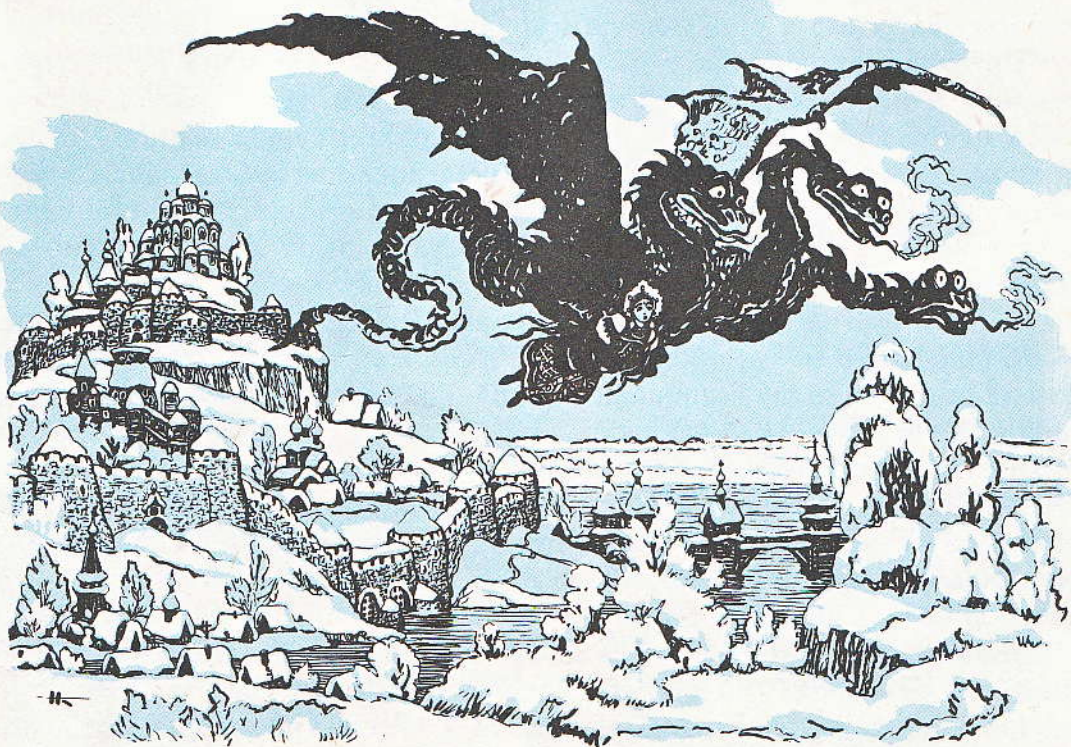
Și s-a pornit zmeoaica să lingă ușile de fier ca să le desferece. A lins și-a tot lins, a lins și-a tot lins pînă a subțiat unsprezece uși. Mai avea o ușă, una singură mai rămăsese ferecată.

Grozav ostenise zmeoaica, așa că se așeză să se mai odihnească.

Pe dată Ivan — fecior-de-țăran se năpusti afară din potcovărie, înșfăcă zmeoaica și o izbi din toate puterile de pietre. Hîrca se sfărîmă prefăcîndu-se într-o pulbere mărunță, iar vîntul risipi în toate părțile pulberea aceea. De atunci înainte toți balaurii și toate zmeoaicele au fost stîrpite de prin partea locului și oamenii au început să trăiască fără să se mai teamă de astfel de lighioane.

Iar Ivan — fecior-de-țăran împreună cu frații lui se întoarseră acasă, la mama și la tatăl lor. Și prinseră să trăiască și să muncească la fel ca mai înainte: să are ogorul, să semene grîușorul.

NIKITA TĂBĂCARUL

Pe malul Niprului cel cu ape argintii, pe niște mîndre coline, se înălța străvechiul Kiev — orașul cel mai frumos și cel mai bogat dintre toate orașele rusești.

Veacuri de-a rîndul au trăit în acest oraș oameni ruși. Cu toții lucrau, ogorul îl arau, pînza o țesau, la sărbători în hore jucau și bragă pregăteau. Iar fetele, kievlencele, cînd începeau să împletească, după datină, coronite din flori de cîmp și apoi, împodobindu-se cu aceste coronite, porneau cîntînd, în zi de primăvară, spre Niprul cel cu ape argintii, cine le vedea nu știa la care să se uite mai întîi: cu toții, de la mic la mare, rămîneau înmărmuriți de atîta frumusețe. Cît despre flăcăii kievleni, viteji și chipeși, li se dusesese vestea pînă hăt-departe: nu-i puteau înfricoșa nici vrăjmașii cei răi, nici fiarele sălbatice, nici șerpi sau alte tîrîtoare. În lumea întreagă nu se aflau săgeți mai iuți și săbii mai ascuțite ca ale lor.

Trai tihnit, întemeiat, de nimic întunecat duceau kievlenii. Și totuși, nenorocirea prinse a pluti deasupra lor aidoma unui nor întunecat.

Un balaur înspăimântător își făcu urâtul obicei de a zbura pe deasupra orașului. Avea balaurul acela trupul acoperit cu solzi verzi, coada i se încolăcea în toate părțile, iar din gîtlej îi creșteau trei capete alăturate în loc de unul. Din ochii lui țîșneau flăcări, gurile aruncau jeratic, iar labelle aveau gheare de fier. De cum începea a se roti deasupra orașului, aripile lui negre acopereau tot cerul și lumina zilei pierdea fără urmă. Zburînd, lighioana șuiera:

— O să distrug orașul Kiev de pe Nipru. Pe toți oamenii lui o să-i ard, o să-i pîrjolesc, o să-i prefac în pulbere. Dacă vreți să mai rămîneți în viață, dați-vă osteneala să mă întîmpinați și să mă ospătați cum se cuvine. În fiecare lună o să vin la voi. O să mă las din zbor pe colina din apropiere și o să mă ospătez cu o frumoasă copilă a voastră.

Kievlenii se întristară și vărsară lacrimi amare. Îi durea sufletul să-și jertfească copilele pentru ospățul balaurului. Dar își ziceau că dacă se împotrivesc, balaurul va trece Kievul prin foc și flăcări, îl va prefac în scrum și odată cu el, și pe toți locuitorii orașului.

Și-atunci, oamenii începură să scoată în fiecare lună afară din oraș și să ducă sus, pe colină, cîte o copilă. Acolo, după ce o legau cu lanțuri de tulpina unui stejar bătrîn, o lăsau singură și plecau. Iar noaptea, balaurul cobora în zbor și o mîncă.

În felul acesta le-a mîncat, pe rînd, pe toate copilele kievlene. Doar fiica țarului mai rămăsese.

Întregul palat răsuna de țipăt și plîns. Au gătit-o pe frumoasa fiică a țarului în vestminte de aur, de mătăsuri scumpe și de brocarturi și au dus-o lîngă bătrînul stejar.

După ce-au ajuns acolo au legat-o cu lanțuri, s-au închinat în fața ei pînă la pămînt, și-apoi plîngînd în hohote, s-au înapoiat în oraș. Doar un porumbel alb, care-i era tare drag copilei, mai rămase cu ea: acesta n-a vrut nici în ruptul capului să-și ia zborul din stejar.

Fiica de țar aștepta lîngă tulpina stejarului. O cuprinse spaima — pe deasupra colinei vîntul vuia, iar undeva pe aproape o bufniță huhuia. Inima copilei mai că nu mai bătea. Deodată auzi un foșnet de aripă.

— Ah, se vede că aceasta-i moartea, și fiica țarului începu să plîngă. Iar balaurul, căci el se lăsase din zbor lîngă bătrînul stejar, privea vrăjit la copilă și nu-și putea lua ochii de la ea.

— Nu te teme, frumoaso, șuieră el, pe tine n-o să te mănînc. Prea ești frumoasă. Pe tine te iau și te duc în peștera mea. Acolo tu o să trăiești ca stăpînă, iar eu am să mă desfăt privind-te.

Și zicînd acestea o așeză pe fată pe aripile sale și își luă zborul. Numai că porumbelul porni să lopăteze și el în urma lui.

Balaurul cu fiica țarului ajunseră într-un codru de nepătruns și el o duse pe fată în bîrlogul lui aflat în inima celui mai mare desiș. Apoi adună din pădure o mulțime de bușteni pe care-i îngrămădi la intrarea peșterii, astupînd-o.

— Iată, zise el, aici vei locui de acum înainte.

După care, balaurul a lăsat-o în bîrlog pe fiica țarului, iar el și-a luat zborul în căutarea altor prăzi. N-a băgat de seamă că porumbelul cel alb intrase și el în vizuină și se pitise într-un ungher ascuns.

De cum plecă balaurul, porumbelul veni îndată lîngă stăpînă-sa. Guruia și i se uita drept în ochi.

Așa începu fiica țarului să trăiască în bîrlogul balaurului. Cît era ziua de lungă stătea singură și doar porumbelul îi ținea de urît; iar seara venea balaurul în zbor, aducîndu-și de-ale mîncării, apoi se lungea în culcușul său, aflat într-un colț întunecos al bîrlogului și se desfăta privind-o pe frumoasa copilă cu toți ochii lui de foc. Într-una din zile, după ce balaurul își luase zborul, fiica țarului îi zise porumbelului.

— Să te duci în zbor pînă acasă, în orașul meu drag, ca să le duci tatei și mamei o scrisoare. Să afle și ei vești despre mine. Cine știe, poate or născoci ceva ca să-mi vină în ajutor.

Fiica țarului se așeză și scrisese scrisoarea pe care o legă bine sub aripa porumbelului. Porumbelul se furișă printre trunchiurile de copaci grămădite la intrare, ieși în pădure, și de-acolo își luă zborul spre Kiev.

Să fi zburat mult, să fi zburat puțin, cine mai știe? — dar de ajuns, a ajuns chiar sub una dintre ferestrele palatului. Țarul și țarina mai să-și piardă capul de bucurie, aflînd că fiica lor trăiește. Au hrănit porumbelul, l-au mîngîiat și după aceea, adunîndu-și toți sfetnicii în jurul lor i-au întreat:

— Chibzuîți bine, ce-am putea face s-o scăpăm pe copila noastră de la balaur?

Iar sfetnicii le-au răspuns așa:

— Va trebui să-i trimiteți scrisoare prin care să-i cereți să afle de la balaur, de cine se teme el mai mult și mai mult pe lumea asta. E cu neputință să nu fie ceva în lume care să-l poată duce la pieire.

Țarul și țarina întocmîră scrisoarea și o legară sub aripa porumbelului, iar acesta își luă zborul înapoi în pădure. Fata de țar citi scrisoarea părinților săi și începu să aștepte cu nerăbdare venirea serii.

Seara balaurul veni în zbor, ca de obicei. Dădu la o parte bîrnele de la intrare, se strecură tîrîș în bîrlog și se culcă să se odihnească. Iar copila țarului zise:

— Ah, balaurul meu drag, știu cât ești de puternic, și mai știu cum tremură de frică oricine în fața ta. Dar spune-mi, e oare adevărat, că nu este cineva pe lumea asta mai puternic decât tine și că, așa fiind, nu-ți este frică de nimeni?

Cum stătea culcat pe-o coastă, balaurul își încolăci coada și zise rîzînd batjocoritor:

— Mă rog, fie, o să-ți spun adevărul: se află la Kiev un voinic. Îl cheamă Nikita. Trăiește în Mahalaua Tăbăcarilor, argăsește pieile, le tăbăcește, de aceea e poreclit Nikita Tăbăcarul. Nimeni nu-și poate măsura puterea cu el. Acesta e singurul om din lume mai puternic decât mine. De el, și numai de el mi-e frică.

După ce spuse asta, balaurul se încolăci bine de tot și prinse a sforăi. Iar fata țarului se așează și, cu mare băgare de seamă, le scrise părinților săi scrisoarea cerută: „Balaurului îi este frică numai și numai de Nikita-Tăbăcarul. Pe el să-l trimiteți să mă scape de aici.“

Apoi legă scrisoarea sub aripa porumbelului, iar porumbelul porni în zbor spre Kiev. Ajunsă la palat, scrisoarea fiicei țarului fu citită degrabă. Și îndată țarul trimise slujitori în Mahalaua Tăbăcarilor.

— Găsiți-l pe Nikita Tăbăcarul. Spuneți-i că-l cheamă țarul.

Și au venit slujitorii la Nikita. Iar Nikita, un bărbat uriaș, cu umeri vînjoși, puternici și o barbă stufoasă ca o mătură își vedea de tăbăcitul pieilor.

— Haide, Nikita, vino cu noi la palat, te cheamă țarul, i-au zis slujitorii.

— Ba nu mă duc nicăieri. N-am vreme, le-a răspuns Nikita. Și aruncîndu-și pe umăr douăsprezece piei de bou dintr-o dată, se duse cu ele la rîu. Slujitorii țarului alergau abia ținîndu-se după el:

— Haide, Nikitușka, vino cu noi!

— V-am spus doar, nu mă duc nicăieri. N-am vreme.

Auzind asta, ce erau să mai facă slujitorii? S-au întors la palat și i-au povestit țarului cele întîmplate. Atunci s-a dus în Mahalaua Tăbăcarilor însuși țarul.

— Nikitușka, dragul meu! Ajută-mă! Numai tu poți să-l răpui pe balaur! Salvează-mi copila.

Însă Nikita i-a răspuns:

— Cum să mă încumet, luminate țar, la o treabă ca asta?! Nu mă simt în stare să dobor un balaur.

Și oricît l-a rugat țarul, oricît a încercat el să-l convingă — Nikita nu s-a lăsat înduplecat. Așa că s-a întors la palat și țarul, fără nici un rezultat. A stat toată noaptea și a tot chibzuit, împreună cu sfetnicii săi: cum să facă să-l înduplece pe Nikita. Și a hotărît așa: a adunat cinci mii de copile orfane de i

le-a trimis lui Nikita. Orfanele au venit în Mahalaua Tăbăcarilor la casa lui Nikita, s-au așezat în genunchi în fața lui și au prins a plînge:

— Nene Nikita, fie-ți milă de noi! De-o să-mai treacă un an-doi, o să creștem, iar balaurul o să se repeadă să ne mănînce, una cîte una, pe toate. Te rugăm, du-te la răufăcător și smulge-i capetele spurcate.

Lui Nikita i se făcu milă de bietele orfane.

— Bine, fie, nu mai plîngeți. O să mă duc să-ncerc să-l răpun.

Și a început Nikita Tăbăcarul să se gătească de luptă. A luat trei sute de puduri * de fuioare de cînepă, le-a înmuiat bine în smoală și s-a înfășurat în ele din cap pînă-n picioare — soiul acesta de platoșă cu care se înveșmîntase el n-avea cum să fie nici găurită cu sabia, nici sfîșiată cu colții de balaur. Apoi porni spre pădure.

Ajunse la bîrlogul balaurului tocmai cînd acesta se întorsese acasă.

— Hei, balaure, ia fă-te încoace — că a venit Nikita Tăbăcarul. Vreau să-mi măsor puterea cu tine.

Simți balaurul că nu are cum scăpa de belea. Și începu să-și ascută dinții. Numai că Nikita n-a mai stat să aștepte: cînd a izbit odată în buștenii de la intrare, se umplu toată pădurea de vuiet. Buștenii se împrăștiară și balaurul se tîrî afară din bîrlog.

Lighioana porni să șuiere din toate cele trei guri ale sale și să azvîrle asupra lui Nikita fum gros și flăcări arzătoare. Dar voinicul nostru nu se sperie, ci începu să-i dea de cheltuială cu ghioaga sa: ba îl îboldea din partea dreaptă, ba din cea stîngă, ba îl pocnea peste unul din capete, ba îl lovea peste coadă; iar balaurul șuiera din răspuțeri de furie și de durere, și se încredință că nu-l poate birui nicidecum pe voinic. Încercă să-i frîngă trupul în două cu dinții, dar dinții lui de balaur se împotmoliră atît de rău în smoală că n-a mai fost chip să-i scoată din ea. Atunci balaurul se prăvăli la pămînt.

— Eh, Nikita, Nikita, grozav de puternic mai ești! Mult mai puternic decît mine. Dar rogu-te, nu mă omorî, hai, mai bine să cădem la învoială cu vorbă bună, că loc este destul în lumea asta pentru amîndoi. Uite, eu zic să împărțim pămîntul în două. Tu ai să trăiești într-una din aceste jumătăți, iar eu în cealaltă. Și de stingherit n-o să ne stingherim unul pe celălalt.

— În regulă, zise Nikita, hai să-ncepem treaba. Dar bagă de seamă, o să trebuiască să săpăm între noi un hotar cît se poate de adînc.

Zicînd asta, luă un plug de lemn, greu de trei sute de puduri și-l înhămă pe balaur la plug.

— Ei, haide, înseamnă hotarul.

* Un pud = 16,381 kg.

Și porni balaurul să opintească la plug. Îl trase de la Kiev pînă la Marea Caspică și-apoi din nou către Kiev și iar înapoi. Gîfîia balaurul, se istovise cu totul, dar Nikita îl îmboldea întruna strigînd:

— Haide, trage, trage, că altfel hotarul n-o să se vadă bine.

Și balaurul, de voie, de nevoie, săpă un hotar adînc-adînc.

— În regulă, pămîntul l-am împărțit, zise Nikita. Acuma, haide, să împărțim și marea, că altfel ești în stare să zici că am intrat să plutim pe marea ta.

Și-atunci balaurul începu să tîrască plugul în mare — credea că și apa poate fi despărțită cu o brazdă. Dar marea... de, e adîncă, nu-i poți da de fund. Balaurul a înghițit la apă, pînă ce s-a înecat. Nikita l-a pocnit cu ghioaga, ca să nu-și vină cumva în fire și l-a scos pe mal.

— Nu vreau, zise el, să spurc marea albastră și curată cu trupul tău.

Apoi aprinse un foc strașnic, arse rămășițele pe jeratic, iar vînturile năvalnice luară cenușa și-o răspîndiră în toate cele patru zări, pentru ca să nu rămînă nici urmă de balaur.

Și porni Nikita înapoi spre Kiev. Poporul îi ieși de departe în cale — cu toții se bucurau, jucau și cîntau cîntece de veselie. Țarul și țarina, ținînd-o de mîna pe copila lor, veniră să-l întîmpine pe Nikita și să-i aducă daruri neprețuite — aur, blănuri, veșminte din brocart, perle mari și lucitoare. Dar Nikita nu voi să ia nimic din toate astea.

— Ce să fac cu bogățiile voastre? zise el. Că doară nu pentru a fi răsplătit m-am luptat cu balaurul, ci pentru că mi-a fost milă de oameni. Pentru mine, munca este mai de preț decît toate darurile voastre. Lăsați-mă să mă-ntorc iarăși în Mahalaua Tăbăcarilor.

Și s-a întors Nikita la el acasă, în mahalaua lui, Mahalaua Tăbăcarilor. Și de-atunci tot acolo trăiește, pieile le argăsește și-n Niprul cel de argint le umezește.

Faima lui Nikita însă a ajuns pînă hăt, departe. Iar poporul a întocmit povestea aceasta despre el — să le fie tuturor oamenilor de treabă temei de adîncă chibzuință.

CALUL NĂZDRĂVAN

A fost odată ca niciodată. A fost odată un moș care avea trei feciori: celui mai mic dintre ei, îi spuneau toți Ivanușka-prostănacul.

Și moșul acela a semănat într-un an niște grâu. Grâul a crescut tare frumos, numai că se înădădise cineva care-l strivea și-l călca în picioare.

Atunci moșul le-a zis feciorilor:

— Dragii mei feciori! Să stați de pază cu rîndul fiecare dintre voi, noapte de noapte, ca să păziți și să mi-l prindeți pe hoț!

Veni noaptea cea dintîi.

Cel mai mare dintre feciori se duse să păzească grâul, dar i se făcu somn. Și-atunci se furișă în șura cu fîn și dormi pînă dimineața.

Cînd se întoarse acasă, a doua zi în zori, zise:

— N-am închis ochii toată noaptea, am păzit grîul! Am înghețat bocnă, dar n-am văzut nici un hoț!

În cea de a doua noapte se duse feciorul cel mijlociu și dormi pînă dimineata în șura cu fîn.

În cea de-a treia noapte veni rîndul lui Ivanușka-prostănacul să se ducă la păzit.

El își puse în sîn o plăcintă, luă o funie și plecă. Îndată ce ajunse în cîmp se așează pe un pietroi. Ședea — nu dormea, din plăcintă molfăia și aștepta hoțul.

Chiar la miezul nopții se năpusti pe ogorul cu grîu un cal; părul calului — un fir de aur și altul de-argint. Calul alerga — pămîntul cutremura, din urechi nourii de fum scotea, din nări — pălălaie de flăcări țîșnea.

Și calul acesta începu să mănînce grîul. Drept e, că mai mult îl călca în picioare decît îl mîncea.

Ivanușka se apropie tiptil de cal și dintr-o mișcare dibace îi aruncă funia pe după gît.

Se smuci calul din toate puterile, dar degeaba!

În vremea asta Ivanușka i se săltă ușurel în spinare și se prinse zdravăn de coamă.

Calul începu să alerge nebunește peste cîmpuri. Alergă și tot alergă dar nu izbuti să-l trîntească pe călăreț!

Atunci încercă să-l înduplece cu binișorul pe Ivanușka:

— Dă-mi drumul, Ivanușka, lasă-mă slobod! Că eu, drept răsplată, făgăduiesc să-ți fac un mare bine.

— Fie, zise Ivanușka, de dat, îți dau eu drumul, dar după aceea cum o să te mai găsesc?

— Păi, să ieși în cîmpia mare, liberă din zare-n zare, să fluieri de trei ori voinicește și să strigi deslușit, vitejește: „Calule-năzdrăvanule, roibule-viteazule, te-așterne în față-mi degrabă, ca frunza căzută în iarbă!“ — și eu voi fi acolo.

Ivanușka îi dădu drumul calului, după ce, mai întîi, îl puse să făgăduiască cum că niciodată nu va mai mîncea și nici nu va mai călca în picioare grîul.

În zorii zilei veni și Ivanușka acasă.

— Ei, ce-ai văzut pe unde-ai fost? îl întrebară frații lui.

— Păi, am prins un cal, le răspunse Ivanușka, părul calului — un fir de aur și altul de-argint.

— Și unde-i calul acela?

— Păi, mi-a făgăduit că nu mai intră în grîu, și-atunci i-am dat drumul.

Frații nu-i dădură crezare lui Ivanușka și rîseră de el pe săturate. Numai că, chiar din noaptea aceea, nimeni nu se mai atinse de grîul lor...

Nu mult după întîmplarea aceasta, țarul trimise soli în toate orașele, în toate tîrgurile, în toate satele să facă știută tuturor această chemare:

— Să se-adune boierii și curtenii, negustorii și țaranii de rînd, ca să se înfățișeze Preafrumoasei Elena, fiică a țarului! Țarevna Elena se va afla într-un turn înalt, în dreptul fereștrăcii acestuia. Cel ce va izbuti să se salte călare, pe calul său, pînă la odrasla țarului și va lua inelul de aur din degetul acesteia, aceluia îi va fi soție!

Și iată că în ziua arătată încep și frații mai mari să se pregătească de plecare la palatul țarului — nu pentru a încerca să se salte pînă la fereastra turnului, ci doar să-i privească pe ceilalți avîntîndu-se. Iar Ivanușka-prostănacul prinse să se roage de ei:

— Scumpii mei frățiori, rogu-vă, dați-mi și mie un căluț cît de mic, să merg și eu s-o văd pe Preafrumoasa Țarevnă.

— Cum să te duci tu, prostănacule? Vrei să aibă lumea de cine rîde? Mai bine șezi colea pe vatră și joacă-te în cenușă!

Cei doi frați plecară, iar Ivanușka le zise soțiilor acestora:

— Dați-mi un paneraș, să fac și eu măcar o treabă: să mă duc în pădure să culeg ciuperci!

Luă panerașul și se duse, chipurile, să culeagă ciuperci.

Ieși Ivanușka în cîmpia mare, liberă din zare-n zare, și aruncînd panerașul sub o tufă, fluieră de trei ori voinicește, și strigă deslușit, vitejește:

— Calule-năzdrăvanule, roibule-viteazule, te-așterne în față-mi degrabă, ca frunza căzută în iarbă!

Calul alerga, pămîntul cutremura, din urechi nouri de fum scotea, din nări — pălălaie de flăcări țîșnea.

Veni într-o goană și rămase încremenit în fața feciorului:

— Care ți-e porunca, Ivanușka?

— Vreau să merg s-o văd pe fiica țarului, pe Preafrumoasa Elena! a răspuns Ivanușka.

— Prea bine, strecoară-te în urechea mea dreaptă și ieși prin cea stîngă!

S-a strecurat Ivanușka în urechea dreaptă, a ieșit prin urechea stîngă a calului și s-a prefăcut într-un voinic falnic și chipeș, cum n-ai putea nici cu gîndul să gîndești, nici în vis să-nchipuiești, nici în povești să-l găsești, nici cu pana să-l zugrăvești!

A încălecat Calul-năzdrăvan și a pornit la galop drept spre oraș.

Pe drum își ajunse din urmă frații, trecu în goană pe lângă ei și le-o luă înainte, acoperindu-i cu nori de praf.

Ținînd-o tot într-un galop, Ivanușka ajunse în piața orașului, chiar lângă palatul țarului. Și ce să vadă — se adunase acolo lume, cîtă frunză și iarbă, iar în turnul cel înalt, la fereastră, ședea Țarevna — Preafrumoasa Elena. Inelul din degetul ei strălucea de-ți lua ochii — era neprețuit. Iar Țarevna — frumoasă ca o zîină.

Cu toții o priveau, dar să se salte pînă la ea nu se-ncumeta niciunul: n-aveau chef să-și frîngă gîtul!

Și-atunci Ivanușka îmboldi cu călcîiele Calul-năzdrăvan...

Calul fornăi, necheză, se săltă — și ajunse sus, doar trei bîrne mai erau pînă la fereastra Țarevnei.

Mare fu mirarea celor de față, dar Ivanușka întoarse calul și se făcu nevăzut.

Oamenii strigau într-un glas:

— Cine era? Cine era?

Însă pe Ivanușka parcă-l înghițise pămîntul. Văzuseră cu toții de unde venise, dar n-a văzut nimeni încotro plecase.

Acuma, după ce gonise din rășputeri, Ivanușka ajunse în cîmpia mare, coborî de pe cal, i se strecură în urechea stîngă, ieși prin urechea dreaptă și se prefăcu din nou în Ivanușka-prostănacul.

I-a dat drumul Calului-năzdrăvan, a cules din pădure un paneraș plin cu ciuperci otrăvitoare și le-a dus acasă.

— Ia uitați-vă ce ciuperci bune am adus!

Soțiile fraților l-au luat la rost pe Ivan:

— Astea-s ciuperci bune, prostănacule? Să le mănînci tu singur!

Ivanușka a zîmbit, s-a suit pe vatră și s-a așezat acolo.

Îndată ce s-au întors acasă, frații au pornit să le povestească soțiilor ce văzuseră în oraș:

— Dac-ați fi fost acolo, dragele noastre să fi văzut ce mîndrețe de voinic i s-a înfățișat țarului! De cînd sîntem pe lume n-am auzit de unul ca el. Și cînd s-a săltat odată cu calul, a ajuns sus, doar trei bîrne mai erau pînă la fereastra Țarevnei.

Ivanușka, cum stătea culcat pe vatră și zîmbea, zise:

— Scumpii mei frățiori, oare nu eram eu voinicul acela?

— Cum era să fii tu, prostănacule! Șezi acolo, pe vatră și prinde muștele!

A doua zi frații mai mari au plecat din nou la oraș, iar Ivanușka a luat panerașul și s-a dus după ciuperci.

Ieși în cîmpia mare, liberă din zare-n zare, și aruncînd panerașul, fluieră de trei ori voinicește și strigă deslușit, vitejește:

— Calule-năzdrăvanule, roibule-viteazule, te-așterne în față-mi degrabă, ca frunza căzută în iarbă!

Calul alerga, pămîntul cutremura, din urechi nouri de fum scotea, din nări — pălălaie de flăcări țîșnea.

Veni într-o goană și rămase încremenit în fața lui Ivanușka.

Ivanușka se strecură în urechea dreaptă, ieși prin urechea stîngă a Calului-năzdrăvan și se prefăcu în Voinicul-voinicilor. Încălecă și goni la palat.

În piață — ce să vadă? se adunase și mai multă lume decît prima dată. Cu toții se minunau și se desfătau privind-o pe Țarevna, dar să se salte pînă la ea nu-i trecea nici unuia prin minte, că doar cine ar fi avut chef să-și frîngă gîtul?!

Și-atunci Ivanușka își îmboldi calul cu călcîiele. Calul-năzdrăvan necheză și ajunse sus, doar două birne mai erau pînă la fereastra Țarevnei.

Ivanușka își întoarse Calul-năzdrăvan și pe dată dispăru. Văzuseră cu toții de unde venise, dar n-a văzut nimeni încotro plecase. Iar Ivanușka se și afla în cîmpia mare.

I-a dat drumul Calului-năzdrăvan, iar el s-a dus acasă. S-a suit pe vatră, s-a așezat acolo și a început să-și aștepte frații.

Cînd s-au întors acasă frații au povestit:

— Dragele noastre, iar a venit mîndrețea aceea de voinic! Doar două birne mai avea pînă la fereastra Țarevnei!

Iar Ivanușka iar zice către ei:

— Scumpii mei frățiori, oare nu eram eu voinicul acela?

— Stai cuminte, prostănacule, și nu te băga în vorbă!

A treia zi frații se pregăteau să plece iar, cînd Ivanușka le-a zis:

— Dați-mi măcar un căluț mai prost: să merg și eu cu voi!

— Stai acasă, prostănacule! Numai tu lipsești acolo!

Ziseră asta și plecară.

Ivanușka ieși în cîmpia mare, liberă din zare-n zare, fluieră de trei ori voinicește și strigă deslușit, vitejește:

— Calule-năzdrăvanule, roibule-viteazule, te-așterne în față-mi degrabă, ca frunza căzută în iarbă!

Calul alerga, pămîntul cutremura, din urechi nouri de fum scotea, din nări — pălălaie de flăcări țîșnea. Veni într-o goană și rămase încremenit în fața lui Ivanușka. Ivanușka se strecură în urechea dreaptă și ieși prin urechea stîngă a calului. Se prefăcu în Voinicul-voinicilor și goni la palatul țarului.

Se năpusti în galop pînă lîngă turnul cel înalt, dădu bice calului... Calul-năzdrăvan necheză mai tare decît înainte, izbi pămîntul cu copitele, se săltă — și ajunse la fereastră!

Ivanușka sărută buzele roșii ca sîngele ale Țarevnei, îi scoase din deget inelul de preț și dispăru în goana mare.

Pe loc începură cu toții să strige, să țipe și să dea din mîini:

— Prindeți-l! Puneți mîna pe el!

Dar pe Ivanușka parcă-l înghițișe pămîntul. Doar cît l-au zărit și dus a fost!

Iar el i-a dat drumul calului și a venit acasă. Avea o mînă legată cu o cîrpă.

— Dar ce-ai pățit, mă rog? l-au întrebat cumnatele lui.

— Păi, căutam ciuperci și m-am înțepat într-un ciot.

Și se urcă pe vatră.

Cînd s-au întors frații, au început să povestească ce și cum a fost:

— Dragele noastre, de data asta voinicul acela, cînd s-a săltat odată, a ajuns pînă la Țarevnă, a sărutat-o pe buze și i-a scos inelul din deget!

Ivanușka, ghemuit pe după horn cum era, o ținea una și bună:

— Scumpii mei frățiori, oare nu eram eu voinicul acela?

— Stai cuminte, prostănacule, nu mai trîncăni degeaba!

Chiar atunci lui Ivanușka îi trecu prin minte să se mai uite o dată la inelul cel scump al Țarevnei.

Abia apucă să-și scoată cîrpa, că toată izba fu năpădită de lumină!

— Astîmpără-te, prostănacule, nu te mai juca cu focul! au strigat frații lui. Ce, vrei să dai foc izbei?! Cred că e timpul să te-alungăm de acasă!

Ivanușka n-a zis nimic, doar și-a înfășurat mîna cu inelul din nou în cîrpă.

Peste trei zile țarul trimise o nouă chemare cum că trebuie să se adune, de la mic la mare, tot poporul împărăției la palat, la un ospăț și că nimeni să nu cuteze a rămîne acasă. Cine va nesocoti ospățul țarului — o să i se reteze capul! N-au mai avut încotro cei doi frați, au trebuit să-l ia la ospăț și pe Ivanușka-prostănacul.

Veniră, se așezară la mesele din lemn de stejar acoperite cu fețe înflorate, stătură să mănînce — să bea și să vorbească de una, de alta.

Iar Ivanușka s-a furișat pe cuptor și stătea acolo într-un colțisor.

Preafrumoasa Elena trecea pe rînd de la un musafir la altul și-i îmbia pe toți cu vin și mied, iar în vremea asta îl cerceta cu privirea pe fiecare — nu cumva are pe deget inelul ei cel scump?

Numai că nu-și văzu inelul la nimeni.

Tot trecînd așa de la unul la altul ajunse și la ultimul oaspete — la Ivanușka. El ședea ghemuit după sobă, avea pe el o hăinuță ponosită și niște opinci găurite, iar o mîină și-o ținea legată cu o cîrpă.

Privindu-l, frații își ziceau: „Ia te uită, Țarevna îl cinstește cu vin pe Ivașka al nostru!“

Iar Țarevna, după ce îi întinse lui Ivanușka paharul, îl întrebă:

— Spune-mi, voinicule, de ce ți-e mîina legată?

— Am fost la pădure să culeg ciuperci și m-am înțepat într-un ciot.

— Ia desfă legătura, să văd și eu, ce ai?

Ivanușka își scoase cîrpa și pe degetul lui începu să strălucească și să scînteieze inelul Țarevnei!

Țarevna se bucură nespus, îl luă de mîină pe Ivanușka, îl duse în fața tatălui său și zise:

— Uite, tată, mi-am găsit mirele!

L-au îmbăiat, l-au pieptănat, l-au îmbrăcat pe Ivanușka, care de-acum înainte nu mai era Ivanușka-prostănacul ci Voinicul-voinicilor, așa că nici nu-l mai puteai recunoaște!

Dar cine mai stătea să le lămurească, să le tălmăcească pe toate? Un lucru e știut însă, că odată cu ospățul plin de veselie, porniră să sărbătorească și nunta!

La ospățul acela și eu am petrecut, vin și mied am tot băut, pe mustăți mi se prelingea, dar în gură nu-mi nimerea.

PRINȚESA ROASCA-BROASCA

A fost odată ca niciodată. A fost odată, într-o anume împărăție, un împărat care avea trei feciori. Pe cel mai mic dintre ei îl chema Ivan-Țarevici.

Într-o zi, împăratul și-a chemat feciorii și le-a zis:

— Dragii mei copii! Acum ați crescut mari cu toții, e timpul să vă gândiți la înșurătoare!

— Păi, tăicuțele, la cine să ne ducem noi în peșit?

— Uite cum faceți: luați câte o săgeată, puneți-o în arcul bine întins și sloboziți-o fiecare în altă parte. Și unde îi va cădea săgeata, acolo să meargă fiecare dintre voi în peșit.

Cei trei frați ieșiră în curtea mare a palatului, apoi fiecare din ei își întinse arcul și trase.

Săgeata trasă de fratele mai mare a căzut într-o curte boierească, chiar în fața iatacului fetei boierului și copila o ridică.

Săgeata trasă de fratele mijlociu zbură pînă la curtea unui negustor și căzu într-un frumos pridvor. Și cum în pridvorul acela stătea fata negustorului, ridică ea săgeata.

Săgeata trasă de Ivan-Țarevici căzu într-o baltă mocirloasă și o ridică Roasca-Broasca...

Frații mai mari, de cum plecară să-și caute săgețile, le găsiră numaidecît: unul — în iatacul boieresc, celălalt — în curtea negustorului. Ivan-Țarevici însă, multă vreme nu izbuti să-și găsească săgeata. Două zile încheiate cutreieră el pădurile și munții, iar în cea de-a treia nimeri într-o baltă mlăștinoasă. Cînd colo, ce să vadă? Roasca-Broasca ședea pe un bolovan ținînd săgeata lui. Cînd Ivan-Țarevici vru s-o ia la fugă și să se lase păgubaș de chilipirul peste care dăduse, Roasca-Broasca îi zise:

— Oac-oac, Ivan-Țarevici! Vino de-ți primește săgeata, iar pe mine ia-mă de nevestă.

Mîhnit, Ivan-Țarevici, îi răspunse:

— Cum să te iau de nevestă? O să-și bată joc toată lumea de mine!

— Ia-mă de nevestă, Ivan-Țarevici, și n-o să-ți pară rău!

Ivan-Țarevici a chibzuit, a chibzuit, apoi a luat-o pe Roasca-Broasca, a învelit-o într-o batistă și a adus-o la palat.

Cînd au venit frații mai mari, au prins a povesti unde nimerise săgeata fiecăruia dintre ei.

Și-a povestit și Ivan-Țarevici pățania. Frații au început să rîdă de el, dar tatăl i-a zis:

— Ia-o pe Roasca-Broasca, altminteri — n-ai încotro!

Și iată că s-au sărbătorit trei nunți dintr-o dată și s-au însurat feciorii împăratului: cel mare — cu tînăra boieroaică, cel mijlociu — cu fata negustorului, iar Ivan-Țarevici — cu Roasca-Broasca.

A doua zi după nuntă, împăratul și-a chemat feciorii și le-a zis:

— Ei, scumpii mei feciori, iată-vă însurați pe toți trei. Acum aș dori să aflu: știu soțiile voastre să coacă pîine? De aceea pînă mîine să-mi coacă fiecare din ele cîte o pîine mare, rotundă, albă și bine crescută.

S-au închinat feciorii în fața părintelui lor și au plecat.

Dar Ivan-Țarevici s-a întors în palatele sale tare posomorît: de gînduri împovărat, cu capul mai jos de umeri plecat.

— Oac-oac, Ivan-Țarevici, i-a zis Roasca-Broasca, de ce te-ai întristat așa? Ți-a spus vreo vorbă de muștrare tatăl tău?

— Cum să nu fiu trist! i-a răspuns Ivan-Țarevici. Tăicuțul meu a poruncit ca pînă mîine la gustarea de dimineață, tu să coci singură o pîine mare, rotundă, albă și bine crescută...

— Nu fi supărat, Ivan-Țarevici! Mai bine culcă-te, dormi și te odihnește: noaptea e un sfetnic bun!

Îndată ce s-a culcat Ivan-Țarevici, Roasca-Broasca își lepădă pielea de broască și se prefăcu într-o mîndrețe de copilă, Preaînțeleapta Vasilisa — atît de frumoasă cum n-ai putea nici în poveste s-o găsești, nici cu pana s-o zugrăvești!

A luat un ciur des și niște site mai mărunte de a cernut făina de grîu, a frămîntat un aluat alb și a copt o pîine moale și pufoasă, ba a mai și împodobit-o cu felurite desene ciudate: pe margini — orașe și palate, grădini și turnuri, deasupra — păsări zburînd, dedesubt — fiare sălbatice alergînd.

Dimineața Roasca-Broasca îl trezi pe Ivan-Țarevici:

— E timpul, Ivan-Țarevici, scoală-te să duci pîinea!

Cînd Ivan-Țarevici a văzut pîinea — tare s-a mai minunat: nu văzuse niciodată pînă atunci o pîine ca aceea!

A așezat pîinea pe o tavă de aur și i-a dus-o tatălui său.

Au venit și frații mai mari, au adus și ei pîinile lor, doar că la ele nu prea aveau ce vedea: pîinea fiicei boierului era cam arsă, iar a fetei negustorului ieșise crudă și prăvălită pe-o coastă.

Împăratul primi mai întîi pîinea feciorului celui mare și cînd o văzu porunci să fie dată dulăilor din curte.

Apoi primi pîinea feciorului mijlociu și zise:

— O pîine ca asta poți mîncă numai dacă mori de foame!

Veni și rîndul lui Ivan-Țarevici. Primind pîinea adusă de el, împăratul zise:

— O pîine ca asta trebuie mîncată numai la zile de mare sărbătoare!

Și pe dată le dădu feciorilor o nouă poruncă:

— Aș dori să aflu cum știu soțiile voastre să țeasă. Luați deci mătăasă, fir de aur, de argint și puneți-le să-mi țeasă cu mîinile lor pînă mîine, fiecare, cîte un covor!

S-au întors feciorii mai mari la soțiile lor și le-au vestit porunca împăratului. Soțiile au chemat pe mame, pe dădace sau doar pe niște slujnice frumoase — să le dea o mîină de ajutor la țesutul covoarelor. Și numaidecît mamele, dădacele, fetele slujnice s-au adunat cu toatele și s-au pus la treabă — cu fir de aur și de argint să țeasă, cu fir de mătăasă — să coasă...

Ivan-Țarevici însă s-a întors acasă tare posomorît, de gânduri împovărat, cu capul mai jos de umeri plecat.

— Oac-oac, Ivan-Țarevici i-a zis Roasca-Broasca, de ce ești așa de trist? Ți-a spus vreo vorbă de dojană tatăl tău?

— Cum să nu fiu trist? i-a răspuns Ivan-Țarevici. Tăicuțul meu a poruncit să-i țeși în noaptea asta un covor înflorat!

— Nu fi supărat, Ivan-Țarevici! Mai bine culcă-te și dormi: noaptea e un sfetnic bun!

Îndată ce s-a culcat Ivan-Țarevici, Roasca-Broasca își lepădă pielea de broască, se prefăcu iar în mîndrețea de copilă Preaînțeleapta Vasilisa și începu să țeasă covorul. De-mpungea cu acu-odată — răsărea floarea-nflorată, a doua oară de-mpungea — cel mai iscusit model se-arăta, cînd împunse-a treia oară — păsări sprintene zburară... Nici nu se arătasera zorile și covorul fu gata.

Cînd s-a trezit Ivan-Țarevici și cînd a văzut covorul, vai! ce s-a mai minunat: era atît de frumos cum n-ai putea nici cu gîndul să gîndești, nici în vis să-nchipuiești, ci, poate, doar în poveste să povestești!

Și iată că s-au înfățișat împăratului tustrei frații, ca să-i aducă fiecare covorul țesut. Împăratul a luat întîi covorul fiului mai mare și după ce-l privi, rosti:

— Țsta doar la poartă să fie așternut!

Primi covorul adus de fiul mijlociu, îl privi și zise:

— Covorul acesta să fie numai acoperămînt pentru cai cînd plouă!

Primi covorul de la Ivan-Țarevici, îl privi și zise:

— Iar acest covor să fie așternut la cele mai mari sărbători în iatacul meu!

Și pe dată, împăratul dădu o nouă poruncă: tustrei feciorii să poftească, împreună cu soțiile lor, la ospățul ce are să-l dea la palat: dorea împăratul să vadă care dintre ele dansează cel mai bine.

Și au plecat cei trei frați — fiecare acasă la el. Ivan-Țarevici mergea tare mîhnit zicîndu-și în sinea lui: „Cum o s-o duc eu pe Roasca-Broasca mea la ospățul împăratului?“ Cînd a ajuns, Roasca-Broasca l-a întrebat:

— Ce, iar ești trist, Ivan-Țarevici? Iar ești de gânduri împovărat, cu capul mai jos de umeri plecat?

— Cum să nu mă întristez? i-a zis Ivan-Țarevici. A poruncit tăicuțul ca mîine, să te duc la ospățul ce are să-l dea la palat...

— Nu mai fi îndurerat! Culcă-te și dormi: noaptea e un sfetnic bun! A doua zi, cînd era vremea să plece la ospăț, Roasca-Broasca i-a zis:

— Ivan-Țarevici, du-te singur la ospățul împăratului că eu o să vin în

urma ta. Când o să auzi zarvă și tunete să nu te sperii, ci să spui: „Aceasta, de bună seamă, e broșcuța mea care vine în cutioara ei!”

Și Ivan-Țarevici s-a dus singur la ospățul împăratului.

Frații mai mari însă au venit la palat împreună cu soțiile, dichisite și gătite amîndouă, nevoie mare. Cum au venit au și început să-l ia în rîs pe Ivan-Țarevici:

— Păi, cum așa, frate, ai venit singur, fără soție? Trebuia s-o fi adus măcar învelită în batistă, ca să ascultăm și noi cum orăcăie.

Deodată se auziră tunete și o zarvă nemaipomenită — de se zgudui, se cutremură pînă-n temelii palatul. Toți oaspeții s-au speriat, au sărit de pe la locurile lor, s-au zăpăcit, de nu mai știau ce să facă. Iar Ivan-Țarevici a zis:

— Nu vă fie teamă, dragi oaspeți! Aceasta, de bună seamă, e broșcuța mea care vine în cutioara ei!

Au dat buzna cu toții la ferestre și ce să vadă? Servitori iuți de picior aleargă, călăreți vajnici gonesc, iar în urma lor zboară o caleașcă de aur, cu o pereche de cai murgi înhămați la ea.

Caleașca a tras în fața pridvorului, dar din ea n-a coborît o broască ci însuși Preaînțeleapta Vasilisa, frumoasă, că la soare te puteai uita dar la dînsa — ba. Toți oaspeții se minunau, o priveau fermecați și rămaseră muți de uimire...

Preaînțeleapta Vasilisa l-a luat de mînă pe Ivan-Țarevici și s-au așezat amîndoi la mesele din lemn de stejar acoperite cu fețe înflorate...

Și s-au pus oaspeții să mănînce, să bea, să se veselească.

Preaînțeleapta Vasilisa bea, dar potirul nu-l golea, și resturile în mîneca sîngă le-arunca. Iar după ce a mîncat friptură de lebădă — aruncă oasele în mîneca dreaptă.

Soțiile fraților mai mari văzură lucrul acesta și, fugața și ele: ce nu puteau să bea — și una și alta în mînecă-și turna, din mîncare ce le rămînea — și una și alta în cealaltă mînecă arunca. Dar de le-ai fi întrebat de ce fac asta — n-ar fi știut a spune.

Îndată ce s-au ridicat oaspeții de pe la mese, a început să cînte muzica și s-a pornit dansul. Preaînțeleapta Vasilisa s-a dus și ea să danseze cu Ivan-Țarevici. Când își flutură odată mîneca sîngă — se ivi pe negîndite un lac, iar cînd își flutură mîneca dreaptă — lebede albe prinseră a pluti pe lac. Atît împăratul cît și oaspeții mult se mai minunară. Dar de cum termină ea să danseze totul se făcu nevăzut: și lacul și lebedele cele albe...

S-au dus să danseze și soțiile fraților mai mari. Numai că ele cînd și-au fluturat mîneca sîngă — i-au stropit pe toți musafirii, iar cînd și-au fluturat-o pe cea dreaptă — i-au împrăscat cu oase și resturi, ba mai-mai să-i scoată un ochi însuși împăratului. Supărat, împăratul a poruncit să fie alungate amîndouă din odăile sale.

Cînd ospățul se apropia de sfîrșit, Ivan-Țarevici găsi o clipă liberă și trase o fugă pînă acasă. Căută pielea de broască și o puse pe foc.

La întoarcerea acasă, Preaînțeleapta Vasilisa — îndată băgă de seamă că pielea ei de broască nu-i nicăieri. S-a repezit s-o caute. A căutat-o cît a căutat-o, și cum de găsit n-a găsit-o, i-a zis lui Ivan-Țarevici:

— Ah, Ivan Țarevici, cum de-ai făcut una ca asta?! De ce mi-ai pus pe foc pielea de broască? Dacă ai mai fi avut răbdare încă trei zile, aș fi fost pe veci a ta. Acuma însă, rămii cu bine, să mă cauți peste nouă mări și nouă țări, la capătul pămîntului, în țara-nsorită a lui Koșcei cel fără de moarte. De-abia după ce-ai să rupi trei perechi de cizme de fier, și-ai să mănînci trei pîini de fier — ai să mă găsești tu pe mine...

Spuse asta, se prefăcu într-o lebedă albă și își luă zborul pe fereastră.

Ivan-Țarevici rămase nemîngîiat și grozav de îndurerat. Dar se pregăti de drum: își luă arcul și săgețile, încălță cizme de fier, își puse într-o desagă trei pîini de fier și porni să-și caute soția, pe Preaînțeleapta Vasilisa.

Dacă a mers mult ori puțin, dacă a ajuns departe ori aproape, cine să știe? — repede doar povestea se povestește, mai anevoie fapta se săvîrșește — atîta știm că după o vreme a rupt două perechi de cizme de fier și a mîncat două pîini de fier. Și cum mergea el așa, a întîlnit într-o zi un bătrînel împovărat de ani.

— Bună ziua, bunule, i-a zis Ivan-Țarevici.

— Bună ziua, voinicule! Ce cauți și-ncotro mergi?

Iar Ivan-Țarevici i-a povestit bătrînelului oful său.

— Eh, Ivan-Țarevici, i-a zis bătrînelul, de ce ai pus pe foc pielea de broască? Doar nu tu o îmbrăcasei cu ea și de aceea nu se cădea să i-o scoți tu! Preaînțeleapta Vasilisa s-a născut mai șireată și mai înțeleaptă decît tatăl ei, Koșcei cel fără de moarte, de aceea s-a mîniat pe ea și i-a poruncit să se prefacă vreme de trei ani în broască. Dar ce-ți tot zic eu, că doar cu vorba nu înlăturî nenorocirea. Uite, ține ghemul acesta și încotro s-o rostogoli el, într-acolo să te îndrepti și tu.

Ivan-Țarevici i-a mulțumit bătrînelului și a pornit în urma ghemului primit.

Ghemul se rostogolea peste munți cu piscuri înalte, peste păduri întunecate, se rostogolea peste pajiști verzi și mănoase, prin bălți urîte, mlăștinoase, se rostogolea peste locuri pustii, uricioase, iar Ivan-Țarevici mergea și tot mergea în urma lui, nicăieri nu se oprea, nicăieri nu se-ăseza. A mers el și-a tot mers, pînă a rupt cea de-a treia pereche de cizme de fier, pînă a mîncat și a treia pîine de fier și a ajuns la un codru des, de nepătruns. Chiar atunci se întîlni cu un urs.

„N-ar fi rău să omor ursul ăsta! Își zise Ivan-Țarevici. Că n-am nici un fel de merinde.“

Tocmai își potrivea săgeata și ochi, când îl auzi pe urs vorbindu-i în grai omenesc:

— Nu mă omorî, Ivan-Țarevici! Că o să-ți fiu și eu cândva de folos.

Și Ivan-Țarevici nu s-a atins de urs. I s-a făcut milă de el, așa că și-a văzut de drum.

Cum mergea el așa printr-o cîmpie întinsă, ce să vadă? Chiar deasupra capului său zbura un rățoi de toată frumusețea. Ivan-Țarevici își întinse arcul gata să sloboadă o săgeată ascuțită asupra rățoiului, când acesta îi vorbi în grai omenesc:

— Nu mă omorî, Ivan-Țarevici! că o să-ți fiu și eu cândva de folos.

Iar lui Ivan-Țarevici i s-a făcut milă de rățoi și nu s-a atins de el, ci, așa flămînd cum era, și-a văzut mai departe de drum.

Deodată îi ieși în cale alergînd un iepure urecheat.

„O să omor iepurele, își zise Țarevici, că nu mai pot de foame...“

Ochi, întinse arcul, dar iepurele îi vorbi cu grai omenesc:

— Nu-mi lua viața, Ivan-Țarevici! Că o să vină vremea când o să-ți fiu și eu de folos.

Și de iepure i se făcu milă lui Ivan-Țarevici, așa că și văzu de drum mai departe. După o vreme ajunse la marea cea albastră și, ce să vadă? chiar pe țârm, culcat pe nisipul galben, un pește, o știucă mai mult moartă decît vie.

Ivan-Țarevici își zise:

— De data asta n-am ce face, o să mănînc știuca! Mi-e tare foame și nu mai pot răbda!

— Ah, Ivan-Țarevici, rosti știuca, fie-ți milă de mine și nu mă mînca, mai bine aruncă-mă în marea cea albastră!

Lui Ivan-Țarevici i se făcu milă de știucă și-o aruncă în mare, apoi porni mai departe de-a lungul țârmului, în urma ghemului său.

Să fi mers mult, să fi mers puțin, cine mai știe? doar că la o vreme, tot rostogolindu-se ghemul ajunse într-o pădure, chiar în fața unei colibe rotitoare pe picior de găină. Ivan-Țarevici rosti:

— Colibă, colibioară, oprește-te cu fața la mine, pădurea la spate-ți rămîna!

Coliba, ascultînd de vorba lui, se întoarse cu spatele către pădure și cu fața spre el. Ivan-Țarevici intră în colibă și ce să vadă? pe vatră stătea culcată Baba-Cloanța-Cotoroanța. Văzîndu-l pe Țarevici, l-a întrebat:

— De ce ai venit la mine, mîndrule voinic? De bună voie, sau de nevoie?

— Ah, Babă-Cloanță-Cotoroanță, mai bine mi-ai da întâi să mănînc și să beau și mi-ai pregăti baia cu aburi, și-abia după aceea m-ai lua la întrebare.

— Că bine spui, i-a răspuns Baba-Cloanța.

Apoi i-a dat lui Ivan-Țarevici să mănînce și să bea și i-a pregătit baia cu aburi, iar Ivan-Țarevici i-a povestit că o caută pe soția sa, Preaînțeleapta Vasilisa.

— Știu, știu zise Baba-Cloanța. Ea este acuma la ticălosul acela de Koșcei cel fără de moarte. Va fi tare greu să ajungi la ea, căci cu Koșcei n-o prea poți scoate la capăt: pe el nici săgeata, nici sabia nu-l poate răpune. Da aceea nu se teme de nimeni.

— Dar moartea lui, unde se află?

— Moartea lui stă într-un vîrf de ac și acul acela se află-ntr-un ou; oul — se află în rață; rața e în iepure; iepurele e într-un sipet ferecat și sipetul — în vîrfurile unui stejar bătrîn. Iar stejarul acela crește într-un codru de nepătruns.

Apoi Baba-Cloanța i-a spus lui Ivan-Țarevici cum ar putea să răzbească pînă la stejarul cu pricina. Așa că Ivan-Țarevici i-a mulțumit și a pornit la drum.

I-a trebuit mult pînă să răzbească prin codri de nepătruns și să străbată bălți mlăștinoase, dar pînă la urmă a ajuns la stejarul lui Koșcei. Stejarul acela își proptise vîrfurile printre nouri, rădăcinile îi erau răspîndite în pămînt pe o sută de verste jur-împrejur, iar crengile lui acopereau strălucirea soarelui. Și tocmai în vîrfurile stejarului — se afla sipetul ferecat. Ivan-Țarevici se tot uita la stejar și nu știa cum să facă să ia sipetul...

„Eh, gîndi el, pe unde-o fi oare ursul? El m-ar putea ajuta!”

Abia își termină gîndul că ursul se și înfățișă: alergă într-un suflet și smulse stejarul din pămînt cu rădăcină cu tot. Din vîrfurile lui căzu sipetul care se sfărîmă în bucățele.

Din sipet ieși iepurele care o luă la goană.

„Pe unde-o fi iepurele meu? gîndi Țarevici. Negreșit că doar el l-ar putea ajunge din urmă pe iepurele ăstălalt...”

Abia își termină gîndul că iepurele se și înfățișă: îl ajunse din urmă pe celălalt iepure și-l sfîșie în două.

Atunci, din iepurele sfîșiat își luă zborul o rață, care se ridică sus-sus în înaltul cerului. „Pe unde-o fi rățoiul meu?” gîndi Țarevici. Iar rățoiul se și repezise în zbor după rață și o lovea cu ciocul în cap. Rața scăpă oul și oul căzu în marea albastră...

Ivan-Țarevici se întristă; stătea pe țărmul mării și gîndea:

„Pe unde-o fi știuca mea? Ea ar găsi oul pe fundul mării!”

Cînd colo, văzu un pește, o știucă — ce se apropia de țărm înotînd și avînd în dinți un ou:

— Ține, Ivan-Țarevici!

Ivan-Țarevici se bucură, sparse oul, scoase acul și-i rupse vîrful. Îndată ce-l rupse — pieri Koșcei cel fără de moarte, prefăcîndu-se într-o pulbere din cea mai mărunță.

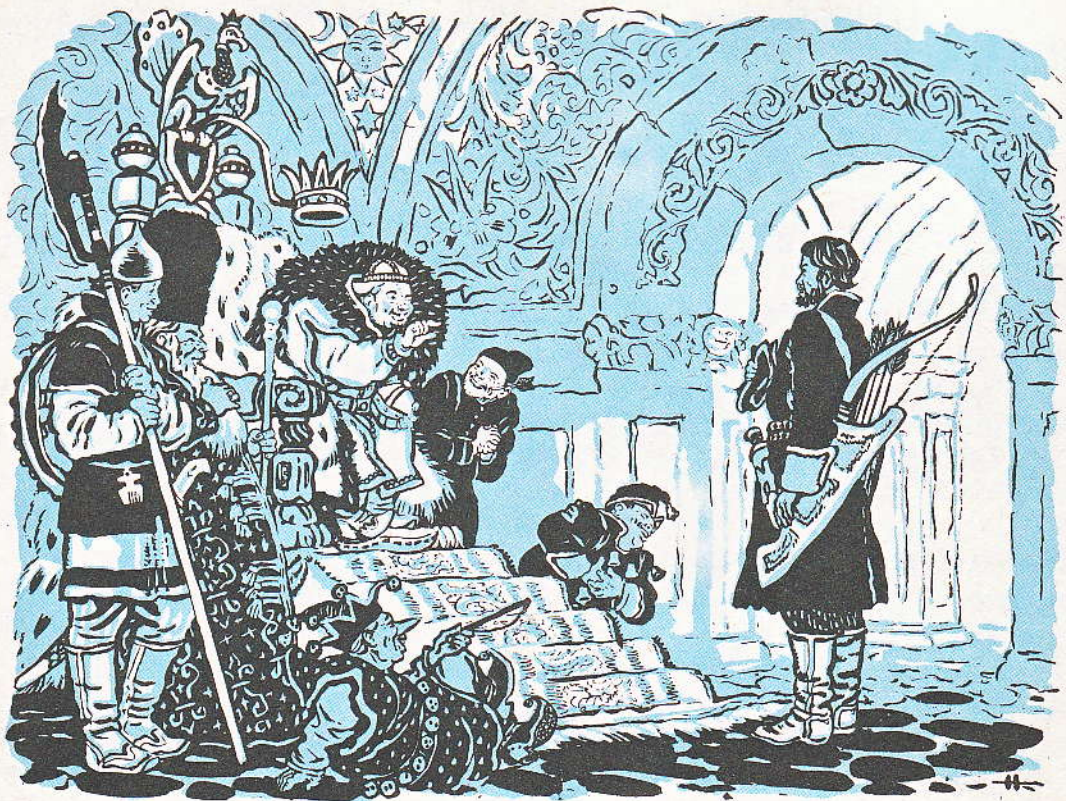
Ivan-Țarevici se duse la palatele lui Koșcei. Preaînțeleapta Vasilisa îi ieși în întîmpinare și îi zise:

— Ei, Ivan-Țarevici, acum, că ai fost în stare să mă cauți și să mă găsești, voi fi pe veci a ta!

Ivan-Țarevici alese cel mai bun armăsar din grajdul lui Koșcei și încăle- cînd împreună cu Preaînțeleapta Vasilisa, se întoarse în împărăția sa.

Acolo au trăit amîndoi în prietenie, dragoste și bună înțelegere.

DU-TE ACOLO - NU ȘTIU UNDE, ADU-MI AIA - NU ȘTIU CE

A fost odată ca niciodată. A fost odată, într-o anume țară un țar necăsătorit. Și avea acel țar în slujba sa un arcaș pe nume Andrei. Într-o zi s-a dus Andrei-arcașul la vânătoare. A umblat prin pădure o zi întreagă dar n-a avut noroc, n-a întâlnit nici o sălbăticiune. Era către seară; omul se întorcea acasă cuprins de tristețe. Tocmai atunci văzu o turturea stînd într-un copac.

„Haide, își zise el, s-o dobor măcar pe asta“.

Trase și o răni — turtureaua se prăbuși din copac pe pămîntul jilav. Andrei o ridică — vroia să-i sucească gîtul și s-o bage în tolă.

Însă turtureaua îi vorbi cu grai omenesc:

— Nu-mi lua viața, Andrei-arcașule, nu-mi reteza capul! Ia-mă așa vie cum sînt, du-mă acasă și așează-mă la fereastră. Dar ai grijă, îndată ce vezi că

mă prinde somnul — bate-mă fără întârziere, lovește-mă din toată puterea cu mîna dreaptă — și o să dobîndești o mare fericire.

Andrei-arcașul se minună: ce-o mai fi și asta? Cînd te uiți la ea — vezi că-i pasăre cu adevărat, dar vorbește cu glas omenesc. A dus turtureaua acasă, a pus-o la fereastră, iar el prinse a aștepta.

Nu trecu mult și turtureaua își băgă căpșorul sub aripă și începu să picotească. Andrei își aduse aminte de ce îi poruncise pasărea și o lovi din toată puterea cu mîna dreaptă. Turtureaua căzu jos, și se prefăcu în Maria-Țarevna, o mîndrețe de fată și-atît de frumoasă cum n-ai putea nici cu gîndul să gîndești, nici în vis să-nchipuiești, doar în poveste să zugrăvești.

Și Maria-Țarevna i-a zis arcașului:

— De vreme ce-ai știut să mă iei, trebuie să știi să mă și păstrezi — cu un mic ospăț și-o nuntă fără zarvă. Și-o să rămîn să-ți fiu soție veselă și cinstită.

Așa s-au înțeles.

Și s-a însurat Andrei-arcașul cu Maria-Țarevna și trăia cu tînăra lui nevas-tă — veselindu-se. Dar nici de slujbă nu uita: în fiecare zi se scula cu noap-tea-n cap, pleca la pădure, aduna vînat fel de fel și-l ducea la cuhnia țarului.

Dar n-au trăit multă vreme așa. Maria-Țarevna i-a zis:

— Trăiești în sărăcie, Andrei!

— Da, vezi și tu că așa este.

— Fă rost de vreo sută de ruble, cumpără cu banii ăștia mătasă de toate felurile și lasă, că îndrept eu lucrurile.

Andrei a ascultat-o, s-a dus pe la prietenii lui și a împrumutat de la unul o rublă, de la altul două, iar cu banii adunați a cumpărat mătasă de toate felurile și i-a adus-o nevestei. Maria-Țarevna i-a zis:

— Culcă-te și dormi, noaptea e un sfetnic bun.

Andrei s-a culcat iar Maria-Țarevna s-a pornit să țeară. A țesut toată noap-tea și a făcut un covor ce n-avea seamăn pe lume: era înfățișată acolo toată împărăția, cu orașe și copaci, cu păduri și ogoare, cu păsări în cer, cu fiare sălbatice în munți, cu pești în mări, iar împrejurul tuturor acestora se rotea luna și soarele...

A doua zi dimineată Maria-Țarevna i-a dat bărbatului covorul:

— Du-te cu el la tîrg și vinde-l negustorilor, dar bagă de seamă, preț pe el tu să nu cei, ci cît ți-or da cu-atîta să te mulțumești.

Andrei luă covorul, îl desfășură și porni cu el printre tarabele din tîrg.

Un negustor alergă într-un suflet la el:

— Ascultă om bun, cît ceri pe covor?

— Tu ești negustor, tu fă-i și prețul.

Negustorul s-a gîndit, s-a tot gîndit și n-a putut găsi un preț pentru covor.

Veni în fugă alt negustor și după el mai veniră alții. S-a adunat o gloată neînchipuit de mare de negustori, care priveau covorul, se minunau, dar nu-i puteau găsi prețul.

Tocmai atunci trecea prin dreptul tarabelor un sfetnic al țarului, care dori să afle ce pune la cale negustorimea. Coborî din caleașcă și, după ce izbuti, cu mare greu, să-și facă loc cu coatele prin marea mulțime, zise către cei adunați:

— Bună ziua, negustorilor, oaspeți de peste mări și țări! Despre ce e vorba?

— Păi, uite așa și așa, nu putem găsi preț pentru covorul ăsta.

Sfetnicul țarului se uită la covor și mult se minună și el:

— Ei, arcașule, ia spune, spune adevărul adevărat: de unde ai căpătat covorul ăsta atît de frumos?

— Păi, uite, așa și așa, soția mea l-a făurit.

— Și cît vrei să-ți dau pe el?

— Păi, nu știu nici eu. Soția mi-a poruncit să nu mă tocmesc: cît îmi vor da, cu atîta să mă mulțumesc.

— Ei, uite, arcașule, ține zece mii.

Andrei a luat banii, a dat covorul și s-a dus acasă. Iar sfetnicul țarului s-a dus la țar și i-a arătat covorul.

Țarul și-a aruncat privirea asupra covorului și văzînd acolo, ca în palmă, întreaga sa împărăție, rămase uimit:

— Cere-mi ce dorești, dar să știi că eu covorul ăsta nu ți-l mai dau!

Și pe dată țarul scoase douăzeci de mii de ruble și i le dădu cu mîna lui sfetnicului. Sfetnicul luă banii și își zise: „Nu-i nimic, îmi comand eu alt covor și mai frumos“.

A urcat din nou în caleașcă și a plecat în mare grabă în mahalaua cu pricina. A găsit mica izbă în care trăia Andrei-arcașul și a bătut în ușă. Maria-Țarevna i-a deschis. Sfetnicul țarului păși cu un picior peste prag, iar pe celălalt nu-l mai trase înăuntru, nu mai scoase o vorbă și uită pentru ce anume venise acolo: în fața lui se afla o frumusețe de femeie că nu și-ar fi luat ochii de la ea o sută de ani și ar fi rămas așa privind-o.

Maria-Țarevna a așteptat cît a așteptat o vorbă de la el și după un răstimp, l-a prins frumușel de umeri pe sfetnicul țarului, l-a răsucit cu spatele și a închis ușa. Iar acesta, desmeticindu-se cu greu porni în silă spre casă. Și din ziua aceea nici de mîncat nu mai mîncă, nici de băut nu mai bea, ci mereu în fața ochilor pe soția arcașului o vedea.

Țarul băgă de seamă și începu să-l descoase ca să afle ce mîhnire îl apasă? Și sfetnicul îi destăinui țarului:

— Ah, am văzut-o pe soția arcașului și de-atunci numai la ea mi-e gîndul!

Nu scap de vraja ei nici cu mîncarea, nici cu băutura, nici cu buruieni de leac.

Auzind asta, îi veni poftă și țarului s-o vadă pe soția arcașului. Îmbracă niște veșminte simple, plecă în mahalaua cu pricina, găsi mica izbă în care locuia Andrei-arcașul și bătu la ușă. Maria-Țarevna îi deschise. Țarul păși cu un picior peste prag — iar pe celălalt nu mai putu să-l tragă înăuntru, îi pierise graiul: se afla în fața lui o frumusețe fără seamăn.

Maria-Țarevna a așteptat cît a așteptat o vorbă de la el și după un răstimp l-a prins frumușel de umeri pe țar, l-a răsucit cu spatele și a închis ușa.

Țarul își simți inima copleșită de dragoste.

„Adică de ce, își zise el, să tot rămîn neînsurat, să n-am și eu o soție? Ce-ar fi să mă-nsor cu frumoasa asta? Ei îi este hărăzit să fie soție de țar — nu de arcaș.“

Întors la palat țarul puse la cale un plan necurat — s-o ia de la bărbatul său pe soția acestuia. Își chemă sfetnicul și-i zise:

— Ticluiește ceva ca să-l pierdem pe Andrei-arcașul. Vreau să mă însor cu soția lui. De ticluiești ceva — răsplată vei primi orașe, sate și grămezi de aur, iar de nu vei ticlui nimic — îți voi reteza capul.

Sfetnicul țarului se mîhni amarnic și plecă de la palat cu nasul în jos. Nu putea născoci cu nici un chip ceva care să-l piardă pe arcaș. Și de necaz se abătu pe la cîrciumă să se cîntească cu băuturică.

Deodată se apropie în fugă de el un bețivan îmbrăcat într-un caftan zdrențuit, ce-și făcea veacul în cîrciumă, și zise:

— Și de ce, mă rog, s-a întristat sfetnicul țarului, de ce și-a lăsat nasul în jos?

— Piei de-aici, bețivane!

— Decît să mă gonești, mai bine m-ai cînsti cu un păhărel de vinișor, că poate îți dau și eu vreun sfat.

Sfetnicul l-a cînstit cu un păhărel de vinișor și i-a povestit necazul său.

Bețivanul i-a zis:

— Să-l pierzi pe Andrei-arcașul nu-i mare lucru că el e un prost, numai că vezi, nevastă-sa e șireată nevoie mare. Ei, dar lasă că născocim noi una așa de bună că n-o să izbutească nici ea să-i dea de capăt. Întoarce-te la țar și spune-i să-l trimită pe Andrei-arcașul în cealaltă lume ca să afle cum o mai duce acolo tătîne-su, țarul cel răposat. Dacă Andrei se duce acolo, de întors — nu se mai întoarce.

Sfetnicul țarului i-a mulțumit bețivanului și fuguța la țar:

— Iacă, așa și așa îl putem pierde pe arcaș.

Și-i spuse unde trebuie să-l trimită și pentru ce. Țarul se bucură și porunci să fie chemat Andrei-arcașul.

— Ei, Andrei, de vreme ce m-ai slujit mereu cu cinste și cu credință, mai îndeplinește-mi o însărcinare: du-te în cealaltă lume și află cum o mai duce tăicuțul meu. De nu, capul ți-l voi reteza — chiar cu săbioara mea.

De cum s-a întors acasă, Andrei s-a așezat pe laviță și și-a lăsat capul în piept. Maria-Țarevna l-a întrebat:

— De ce ești trist? Ți s-a întâmplat vreo nenorocire?

Andrei i-a povestit ce fel de însărcinare i-a dat țarul. Iar Maria-Țarevna i-a zis:

— Ai și găsit de ce să te mîhnești! Asta nu-i însărcinare, e un fleac de poruncă, adevărata însărcinare va veni de-abia pe urmă. Culcă-te și dormi, noaptea e un sfetnic bun.

În zorii zilei, cum s-a sculat Andrei, Maria-Țarevna i-a dat un sac cu pesmeți și un inel de aur:

— Du-te la țar și-i cere să ți-l dea ca tovarăș de drum pe sfetnicul său, că altfel, să zici, nimeni n-o să te creadă că ai fost în cealaltă lume. Și îndată ce vei ieși împreună cu tovarășul tău la drum, aruncă în fața ta inelul și el o să te ducă unde trebuie.

Andrei primi sacul cu pesmeți și inelul, își luă rămas bun de la soție și se duse la țar să ceară un tovarăș de drum.

Țarul n-a mai avut încotro, a trebuit să se învoiască și-i porunci sfetnicului să meargă cu Andrei.

Și iată-i pe amîndoi ieșind la drum. Andrei aruncă inelul — acesta prinde a se rostogoli, arcașul se ține pe urma lui prin cîmpuri deschise, peste bălți și covoare de mușchi întinse, peste rîuri și lacuri, iar după el se tîrăște cu greu sfetnicul țarului.

De cîte ori oboseau, mîncau niște pesmeți și din nou — la drum.

Dacă au mers departe sau aproape, dacă au mers repede sau încet, dacă au mers puțin sau mult, cine mai știe? doar că într-o vreme au ajuns într-o pădure deasă, de nepătruns, au coborît într-o rîpă adîncă și abia aici s-a oprit inelul.

Andrei și sfetnicul țarului s-au așezat să mai mănînce niște pesmeți. Cînd colo, ce să vadă? Chiar pe alături trecu țarul, bătrîn și împovărat de ani, înjugat la un car, pe care doi draci puseseră o încărcătură uriașă de lemne, și-acum îl mîneau cu bîtele, unul din dreapta, celălalt din stînga.

Andrei zise:

— Ia uită-te, nu cumva e răposatul țar, părintele țarului nostru?

— Ai dreptate, el este cel ce cară singur încărcătura de lemne.

Și pe dată Andrei se răsti la draci:

— Ei, domnilor draci! Lăsați-l slobod pe răposatul acesta pentru scurtă vreme măcar, că trebuie să-l întreb cîte ceva.

Dracii i-au răspuns:

— Crezi că o să ne pierdem vremea așteptându-te? Ce, vrei să cărăm noi singuri lemnele?

— Păi, luați-l în locul bătrînului, pe omul meu, care-i odihnit.

Și-atunci, dracii l-au dejugat pe bătrînul țar, l-au înjugat în locul lui pe sfetnicul țarului și dă-i și croiește-l cu bîtele, mîinîndu-l; acesta se cocoșă sub povară dar de cărat — căra.

Andrei prinse să-l întrebe pe bătrînul țar cum o duce cu traiul.

— Ah, Andrei-arcașule, i-a răspuns țarul, amarnic trai duc eu în cealaltă lume! Du fiului meu închinăciune din partea mea și spune-i că-i poruncesc cu strășnicie să nu-i nedreptățească pe oameni, că atunci — tot astfel va pătimi și el.

Abia terminară de vorbit, că dracii se și întorceau cu carul gol. Andrei și-a luat rămas bun de la bătrînul țar, dracii i l-au dat înapoi pe sfetnicul țarului și au pornit amîndoi pe drumul de întoarcere.

Îndată ce-au ajuns în împărăția lor s-au înfățișat la palat. Cum a dat cu ochii de arcaș, țarul s-a năpustit cu mare mînie asupra lui:

— Cum ai cutezat să te întorci?

Andrei-arcașul i-a răspuns:

— Păi, așa și așa, am fost în cealaltă lume la răposatul părinte al înălțimii voastre. Amarnic trai duce el acolo, vă trimite închinăciuni și vă poruncește cu strășnicie să nu nedreptățiți oamenii.

— Și, mă rog, prin ce dovedești tu că ai fost în cealaltă lume și ai vorbit cu părintele meu?

— Păi, dovada e, că pe spinarea sfetnicului vostru se mai văd încă urmele lăsate de bîtele dracilor care-l mînau.

La asta țarul n-a mai avut încotro, i-a dat crezare și l-a lăsat pe Andrei să se ducă acasă. Țarul însă i-a zis din nou sfetnicului:

— Născocește ceva ca să-l pierdem pe arcaș, că de nu, capul ți-l voi reteza — chiar cu săbioara mea.

Sfetnicul țarului plecă, lăsîndu-și nasul și mai jos. Intră la cîrciumă, se așează la masă, ceru vin. Se apropie în fugă de el bețivanul, ce-și făcea veacul în cîrciumă:

— De ce s-a întristat sfetnicul țarului? Cîstește-mă cu un păhărel că poate îți dau și eu vreun sfat.

Sfetnicul l-a cîstit cu un păhărel de vinișor și i-a povestit necazul său. Bețivanul i-a zis:

— Du-te înapoi și spune-i țarului să-i dea poruncă arcașului să îndeplinească uite care însărcinare, ce nu-i greu numai de-ndeplinit dar greu e și de

născocit: să-l trimită peste nouă mări și nouă țări, la capătul pământului, ca să i-l aducă pe Motanul-Cotoșmanul...

Sfetnicul dădu fuga la palat și-i povesti țarului ce anume însărcinare să-i dea arcașului pentru ca acesta să nu se mai întoarcă niciodată. Țarul trimise după Andrei:

— Ei, Andrei, de vreme ce mi-ai îndeplinit o însărcinare, mai îndeplinește una: du-te la capătul pământului și adu-mi-l pe Motanul-Cotoșmanul. De nu, capul ți-l voi reteza — chiar cu săbioara mea.

S-a dus acasă Andrei cu capul plecat, mai jos de umeri căzut și i-a povestit soției ce fel de însărcinare i-a poruncit țarul.

— Ai și găsit de ce să te mîhnești! i-a zis Maria-Țarevna. Asta nu-i însărcinare, e un fleac de poruncă, adevărata însărcinare va veni de-abia pe urmă. Culcă-te și dormi, noaptea e un sfetnic bun.

Andrei s-a culcat, iar Maria-Țarevna s-a dus la fierărie și a poruncit fierarilor să-i meșterească trei coifuri de fier, un clește de fier și trei nuiiele: una de fier, alta de aramă, a treia de cositor.

În zorii zilei Maria-Țarevna l-a trezit pe Andrei:

— Ține, ai aici trei coifuri, un clește și trei nuiiele. Du-te peste nouă mări și nouă țări, la capătul pământului. Cînd o să mai ai de făcut doar trei verste * pînă la capăt o să vezi că te năpădește un somn puternic: Motanul-Cotoșmanul va îndrepta asupra ta un val de picoteală. Nu cumva să adormi, împinge înainte o mîină — și după ea pe cealaltă, tîrăște-ți un picior — și după el pe celălalt, ba, la nevoie, fă-te ghem și dă-te de-a rostogolul. Că dacă adormi — te ucide Motanul-Cotoșmanul.

Și, Maria-Țarevna după ce l-a învățat ce și cum să facă, l-a lăsat să pornească la drum.

Repede doar povestea se povestește, mai anevoie fapta se săvîrșește; dar iată-l pe Andrei-arcașul ajuns la capătul pământului. Cînd mai avea de făcut doar trei verste pînă acolo, simți că-l năpădește somnul. Atunci Andrei își trase pe cap cele trei coifuri de fier, își împinse înainte o mîină — și după ea, pe cealaltă, își tîrî un picior — și după el pe celălalt, ba, la nevoie se făcu ghem și se dădu de-a rostogolul, dar din mers nu se opri.

Cu chiu cu vai izbuti să-și învingă picoteala și se pomeni lîngă un stîlp înalt.

Motanul-Cotoșmanul îl văzu pe Andrei, mieună, miorlăi și țuști! din vîrfurile stîlpului, drept în capul arcașului! Îi sfărîmă unul din coifuri, îl sfărîmă

* O verstă = 1,068 km.

pe al doilea, și se apucă de al treilea. Atunci Andrei-arcașul îl înșfăcă pe motan cu cleștele, îl trînti la pămînt și dă-i și dezmiardă-l cu nuiielele. Întîi îl bătu cu nuiaua de fier, după ce rupse nuiaua de fier, începu să-l croiască cu cea de aramă, cînd o rupse și pe aceasta prinse a-l lovi cu cea de cositor.

Nuiaua de cositor se-ndoia dar nu se rupea, pe șira spinării se-ncolăcea. Andrei lovea iar Motanul-Cotoșmanul se porni să-i spună povești despre popi, despre diaconi, despre fete de popă, doar, doar l-o prinde somnul. Andrei nu asculta ce-i spune, ci își vedea de treabă cu nuiaua și nu-l slăbea deloc.

Motanul ajunsese la capătul puterilor; dacă a văzut că nu-l poate duce cu vorba pe Andrei, începu să-l roage fierbinte:

— Lasă-mă om bun! Că o să fac tot ce-mi ceri.

— Vrei să spui că o să mergi cu mine?

— Merg oriunde ți-e voia.

Andrei porni pe drumul de întoarcere tîrînd motanul după el. Ajuns în împărăția sa, a venit la palat cu motanul și i-a zis țarului:

— Așa și așa, am îndeplinit însărcinarea, ți l-am adus pe Motanul-Cotoșmanul.

Țarul tare s-a mai mirat și a zis:

— Haide, Motan-Cotoșman, arată ce poți și cît ești de năzdrăvan.

Motanul începu îndată să-și ascută ghearele, să le pregătească pentru țar, vroia să-i sfîșie pieptul alb și să-i smulgă inima vie din el.

Țarul s-a speriat:

— Arcașule-Andrei, fă bunătate și domolește-l pe Cotoșman!

Andrei domoli motanul și-l încuie într-o cușcă, iar el se duse acasă la Maria-Țarevna. Trăiau, de nimic nu le păsa, tare mult se mai iubeau. Țarul însă își simțea inima și mai copleșită de dragoste. Și iar îl chemă pe sfetnic:

— Fă ce vrei, dar născocește ceva ca să-l pierzi pe Andrei-arcașul, că de nu, capul ți-l voi reteza — chiar cu săbioara mea.

Sfetnicul țarului se duse de-a dreptul la cîrciumă și-l găsi pe bețivanul cu caftanul zdrențuit ce-și făcea veacul acolo și-l rugă să-l scoată din încurcătură și să-i dea un sfat. Bețivanul bău păhărelul de vin și își șterse mustățile.

— Du-te fără întîrziere la țar, i-a zis el, și spune-i să-l trimită pe Andrei-arcașul acolo — nu știu unde, ca să aducă aia — nu știu ce. Însărcinarea asta Andrei n-o s-o îndeplinească în vecii vecilor, așa că n-o să vină înapoi niciodată.

Sfetnicul a dat fuga la țar și i-a raportat totul. Țarul a trimis după Andrei:

— De vreme ce mi-ai îndeplinit două însărcinări, mai îndeplinește-o și pe a treia: du-te-acolo — nu știu unde, adu-mi aia — nu știu ce. De îmi îndeplinești însărcinarea — te răsplătesc împărătește, iar de nu, capul ți-l voi reteza — chiar cu săbioara mea.

Andrei veni acasă, se așeză pe laviță și izbucni în plîns, iar Maria-Țarevna îl întrebă:

— De ce ești trist, dragul meu? Iar ți s-a întîmplat vreo nenorocire?

— Eh, zise el, din pricina frumuseții tale toate năpastele se țin de capul meu! Mi-a poruncit țarul să mă duc acolo — nu știu unde, ca să aduc aia — nu știu ce.

— Ei, asta zic și eu însărcinare! Dar nu-i nimic, culcă-te și dormi, noaptea e un sfetnic bun.

Maria-Țarevna a așteptat pînă la căderea nopții, a deschis cartea fermecată, a citit, iar a citit, apoi a azvîrlit cartea cît colo și s-a luat cu mîinile de cap: despre taina țarului nu se pomenea nimic în carte. Maria-Țarevna ieși în pridvor, își scoase batista și o flutură. Îndată veniră în zbor fel de fel de păsări, alergară fel de fel de fiare.

Maria-Țarevna le-a întrebat:

— Fiare ale pădurii, păsări ale cerului, voi care goniți peste tot și voi, care zburați pretutindeni, n-ați auzit oare cum se poate ajunge acolo — nu știu unde, și aduce aia — nu știu ce?

Fiarele și păsările i-au răspuns:

— Nu, Maria-Țarevna, n-am auzit despre asta.

Maria-Țarevna a fluturat din nou batista — fiarele și păsările s-au făcut nevăzute, ca și cum nici n-ar fi fost. Își flutură încă o dată batista și apărură doi uriași:

— Care ți-e dorința? Ce trebuie să facem?

— Credincioșii mei servitori, duceți-mă în mijlocul Mării-Okean.

Uriașii au luat-o pe Maria-Țarevna, au dus-o la Marea-Okean și, chiar în mijlocul acesteia, în cel mai mare adînc, s-au proțăpit amîndoi — stăteau acolo neclintiți ca doi stîlpi, iar pe ea o țineau pe brațe. Maria-Țarevna își flutură batista și toate tîrîtoarele și toți peștii mării veniră înot către ea.

— Voi, tîrîtoare și pești ai mării, voi înotați pretutindeni, vă tîrîți pe toate insulele: n-ați auzit oare cum se poate ajunge acolo — nu știu unde, și aduce aia — nu știu ce?

— Nu, Maria-Țarevna, n-am auzit despre asta.

S-a întristat Maria-Țarevna și a poruncit să fie dusă înapoi acasă. Uriașii au luat-o și au adus-o în curtea lui Andrei, lăsînd-o în fața pridvorului.

În zorii zilei Maria-Țarevna l-a pregătit de drum pe Andrei și i-a dat un ghem de ață și un ștergar cusut cu flori.

— Să arunci ghemul în fața ta și încotro se va rostogoli — într-acolo să te îndrepti și tu. Dar, bagă de seamă, oriunde vei ajunge, cînd te vei spăla, nu cumva să te ștergi cu alt ștergar, ci numai și numai cu ștergarul meu.

Andrei își luă rămas bun de la Maria-Țarevna, făcu cîte o plecăciune către cele patru zări și trecu dincolo de zidul așezării. Aruncă ghemul în fața sa, ghemul începu să se rostogolească și se tot duse. Iar Andrei porni în urma ghemului.

Repede doar povestea se povestește, fapta mai anevoie se săvîrșește. Andrei cutreieră multe împărății și multe pămînturi. Ghemul se rostogolea, firul de ață din el se deșira: ajunse mic, mic de tot, doar cît un cap de găină; iar la o vreme ajunse atît de mititel că abia-l mai puteai desluși pe drum... Cînd ajunse Andrei în preajma unei păduri, ce să vadă? O colibă rotitoare pe picior de găină.

— Colibă, colibă, te-ntoarce cu fața la mine, pădurea la spate-ți rămîna!

Coliba s-a întors, Andrei intră înăuntru și văzu o bătrînă căruntă șezînd pe laviță și torcînd un fuior.

— Ptiu, ptiu! de cînd sînt n-am pomenit — de-auzit n-am auzit, nici de văzut n-am văzut — suflare rusească, dar azi, uite, însăși suflarea rusească a venit singură aici. Ah, ce-o să te mai frig eu în cuptor, o să te mănînc și-apoi o să mă dau de-a rostogolul pe oasele tale.

Andrei îi răspunse bătrînei:

— Se poate una ca asta, Babă-Cloanța, păi cum așa, bătrînico? Vrei să mănînci un om venit de la drum? Omul venit de la drum e numai oase și praf; mai întîi pregătește-mi baia, să mă spăl, să stau la abur, și-abia după aceea o să mă mănînci.

Baba Cloanța pregăti baia. Andrei stătu la abur, se spălă, scoase ștergarul soției și începu să se șteargă eu el.

Baba Cloanța l-a întrebat:

— De unde ai ștergarul ăsta? E cusut cu flori de fata mea.

— Fata ta îmi e soție, ea mi-a dat ștergarul.

— Ah, iubite ginere, ia zi, cu ce vrei să te ospătez?

Și spunînd asta, Baba Cloanța pregăti cina, aducînd felurite mîncăruri, vinuri și alte băuturi. Andrei nu se lăsă rugat — se puse la masă și

dă-i și-nfulecă. Baba Cloanța se așează alături; el mînca și ea îl tot întreba cum s-a însurat cu Maria-Țarevna și dacă trăiesc bine amîndoi. Andrei îi povesti de-a fir a păr: cum s-a însurat și cum țarul l-a trimis acolo — nu știu unde, să aducă aia — nu știu ce.

— Ce bine-ar fi, bunico, dacă mi-ai da o mînă de ajutor!

— Ah, ginere scump, bucuros te-aș ajuta dar despre această minune a minunilor nici n-am auzit. Doar o broască bătrînă știe; ea trăiește de trei sute de ani într-o mlaștină... Ei, dar nu-i nimic, tu culcă-te și dormi, noaptea e un sfetnic bun.

Andrei s-a culcat iar Baba Cloanța a luat două tîrnuri, a pornit în zbor pînă la mlaștina cu pricina și acolo a început să strige:

— Bunică broască-săltăreață, mai trăiești?

— Trăiesc. Trăiesc.

— Ia ieși puțin din baltă!

Broasca cea bătrînă ieși din baltă; Baba Cloanța o întrebă:

— Nu cumva știi unde e — nu știu ce?

— Știu, cum de nu.

— Atunci, fă bunătate și spune-mi! Ginerile meu a primit uite ce însărcinare: să se ducă acolo — nu știu unde, să aducă aia — nu știu ce.

Broasca i-a răspuns:

— L-aș întovărăși eu pînă acolo, dar tare-s bătrînă și n-o să pot sări așa departe. Dacă ginerile tău se prinde să mă ducă, în lapte proaspăt muls, pînă la rîul de foc, am să-i spun.

Baba-Cloanța luă broasca-săltăreață și porni să zboare înapoi, mulse lapte proaspăt într-o ulcică, puse broasca în lapte și în zorii zilei îl trezi pe Andrei:

— Ei, dragă ginere, îmbracă-te, ia ulcica cu lapte proaspăt muls, în care se află broasca și încălecă pe calul meu; el are să te ducă pînă la rîul de foc. Acolo lasă calul, scoate broasca din ulcică și ea o să-ți spună ce ai de făcut.

Andrei se îmbracă, luă ulcica, încălecă pe calul Babei-Cloanțe. Că a mers mult, că a mers puțin, cine mai știe? Atîta doar că, zburînd ca vîntul, calul l-a dus pînă la rîul de foc. Peste rîul acesta nici fiara nu putea sări, nici pasărea nu putea zbura.

Andrei descălecă; broasca îi zise:

— Scoate-mă din ulcică, vrednicule voinic, acum trebuie să trecem pe malul celălalt.

Andrei scoase broasca din ulcică și o lăsă jos.

- Ei, și-acuma, vrednicule voinic, suie-te în spinarea mea.
- Nici gând, bunicuțo! Ia te uită ce mică ești, dacă te strivesc?
- Nu te teme, n-ai să mă strivești. Suie-te și ține-te bine.

Andrei îi dădu ascultare și se așeză pe spinarea broaștei-săltărețe. Aceasta prinse a se umfla. Se umflă și se tot umflă pînă se făcu mare — ca o căpiță de fîn.

- Te ții bine?
- Mă țin, bunicuțo.

Și iar prinse broasca a se umfla, se umflă de se făcu și mai mare — ca un stog de fîn.

- Te ții bine?
- Mă țin, bunicuțo.

Și ea se umflă iar, se umflă pînă se făcu mai înaltă chiar decît pădurea întunecată și cînd se săltă o dată — se și pomeni dincolo de rîul de foc, îl trecu pe Andrei pe celălalt mal, după care se făcu mică din nou.

— Și-acuma, du-te, vrednicule voinic, pe cărarea asta și-ai să vezi un palat care nu-i palat, o colibă care nu-i colibă, o șură care nu-i șură; tu să intri înăuntru și să pitești în dosul sobei. Acolo ai să găsești aia — nu știu ce.

Andrei porni înainte pe cărare și ce să vadă? O dărăpănătură de colibă, care numai colibă nu era, ferestre n-avea, nici în jur ceardac și nici gard de harac. Intră înăuntru și se ascunse în dosul sobei.

Și iată că după ce stătu puțin acolo, auzi prin pădure niște bocănituri, niște bubuituri, iar în colibă intră un bătrînel mic de tot, cu barba de-un cot, care răcni:

— Hei, cumetre Naum, vreau să mănînc acum!

Abia termină de răcnit, că deodată se ivi, ca din pămînt, o masă gata așternută, pe masă un butoi de bere, un bou întreg la frigare, iar în colțul mesei un cuțit ascuțit, mare. Bătrînelul mic de tot, cu barba de un cot, se-așeză lîngă frigare, luă cuțitu-ascuțit și mare, și prinse carnea s-o taie, în mujdei s-o moaie, și-n vreme ce o-nfuleca, o tot lăuda.

Curăță carnea bouului oscior cu oscior și goli pînă la fund butoiul cu bere.

— Hei, cumetre Naum, strînge resturile!

Și, pe dată, masa se făcu nevăzută, parcă nici n-ar fi fost — nici tu oase, nici tu butoi... Andrei așteptă să plece bătrînelul cel mic de tot, ieși de după sobă, își luă inima în dinți și zise rugător:

— Cumetre Naum, dă-mi și mie ceva de mîncare...

Abia termină de spus, că deodată se ivi, ca din pămînt, o masă încăr-

cată cu fel de fel de gustări, de dulciuri și mîncări, de mieduri și vinuri.

Andrei se așeză la masă dar tot atunci rosti:

— Cumetre Naum, șezi frate, cu mine și haide, să-mi ții de urît, să mîncăm împreună.

Iar un glas fără chip îi răspunse:

— Mulțumesc, om bun! Că uite, de atîta amar de ani de cînd slujesc aici, eu n-am văzut nici măcar o coajă arsă de pîine, iar tu mă poțestești la masă.

Andrei se uita și se tot minuna: de văzut, pe nimenea nu vedea, dar mîncarea de pe masă parc-o mătura cineva, vinurile și miedurile se turnau singure în pahar — iar paharul o ținea întruna: gîl-gîl și gîl-gîl...

Andrei se rugă:

— Cumetre Naum, hai, arată-te!

— Ba nu, pe mine nimeni nu mă poate vedea, eu sînt aia — nu știu ce.

— Cumetre Naum, vrei să fii slujitorul meu?

— Păi, de ce să nu vreau? Că tu, după cîte văd, ești om bun.

Și iată că au terminat de mîncat amîndoi. Atunci Andrei i-a zis:

— Ei, deretică pe-aici și hai să mergem.

Andrei ieși din mica izbă și se uită împrejur:

— Cumetre Naum, ești aici?

— Aici. Nu te teme, nu rămîn eu în urmă.

Și Andrei ajunse la rîul de foc; acolo îl aștepta broasca.

— Ei, vrednicule voinic, ai găsit aia — nu știu ce?

— Găsit, bunicuțo, cum să nu.

— Suie-te în spinarea mea.

Andrei i se așeză pe spinare; broasca începu iar să se umfle; se umflă, apoi sări și-l trecu înapoi peste rîul de foc.

Aici el îi mulțumi broastei-săltărețe și porni la drum spre împărăția sa.

Mergea ce mergea și, deodată, își întorcea capul:

— Cumetre Naum, ești aici?

— Aici. Nu te teme, nu rămîn eu în urmă.

Andrei a mers și-a tot mers, drum lung — după o vreme, picioarele-i sprintene se pironiră în loc și mîinile albe i se lăsară în jos.

— Of, zise el, sînt sleit de puteri!

Iar cumătrul Naum către el:

— Și de ce nu mi-ai spus pînă acum? Te-aș fi dus pe dată acolo unde vrei să ajungi.

Andrei se simți ridicat de un vîrtej puternic și purtat înainte —

unde va jos, sub el, se perindau în goană munți și păduri, sate și orașe. Când începu să plutească deasupra mării adânci — îl năpădi frica.

— Cumetre Naum, aş vrea și eu să-mi trag puțin sufletul!

Vîntul se domoli îndată și Andrei începu să coboare pe fața apei. Când, ce să vadă? Pe locul unde adineauri vuiau doar valuri albastre, răsărise o mică insulă, iar pe insulă se înălțase un palat cu acoperișul de aur și cu o grădină minunată împrejur... Cumătrul Naum îi zise lui Andrei:

— Odihnește-te, mănîncă, bea și trage cu coada ochiului înspre mare. Și-ai să vezi atunci că pe apele ei or să vină plutind trei corăbii negustorești. Tu cheamă-i pe negustori aici, ospătează-i, cinstește-i cum se cuvine — că ei au asupra lor trei lucruri neobișnuite. Tu să le făgăduiești că mă dai pe mine în schimbul acestor lucruri ciudate, — nu te teme, că mă întorc eu iarăși la tine.

Dacă a trecut multă vreme, dacă a trecut puțină, cine mai știe? doar că, deodată, s-au ivit trei corăbii plutind dinspre apus. Stăpînii corăbiilor au văzut insula, palatul cu acoperișul de aur și grădina minunată din jurul lui.

— Ce minunăție mai e și asta? au zis ei. Am navigat de-atîtea ori pe aici dar n-am văzut nimic afară de marea albastră. Hai să ne oprim!

Cele trei corăbii au aruncat ancorele, cei trei stăpîni ai corăbiilor au urcat într-o barcă mică și sprintenă și au pornit spre insulă. Iar Andrei-arcașul i-a întîmpinat voios:

— Pofțiți, dragi oaspeți, pofțiți.

Stăpînii corăbiilor mergeau și se tot minunau: acoperișul palatului ardea ca jarul, prin copaci cîntau păsările, pe aleile grădinii se zbenguiau fiare ciudate.

— Ia spune om bun, cine a înălțat aici această fermecătoare minunăție?

— Cumătrul Naum, slujitorul meu, a făcut totul într-o singură noapte. Andrei i-a condus pe musafiri înăuntru, în palat.

— Haide, cumetre Naum, pregătește-ne să bem, și să ne ospătăm!

Și, ca din pămînt răsări o masă gata așternută, pe masă — vinuri și mîncăruri după pofța inimii. Stăpînii corăbiilor nu mai încetau să se minuneze:

— Haide, om bun, au zis ei, să facem un schimb: tu ni-l dai pe slujitorul tău, cumătrul Naum, iar noi îți dăm în locul lui oricare dintre lucrurile năstrușnice pe care le avem asupra noastră.

— Păi, să facem, de ce să nu facem schimbul? Dar, ia să vedem, ce lucruri năstrușnice aveți voi?

Unul din negustori scoase din sîn o măciucă. Cum îi spui „Haide,

măciucă, rupe-i coastele omului ăstuia!“ măciuca începe singură să-l burdușească pe cel cu pricina, de-i poate rupe coastele oricui, oricât de voinic ar fi.

Al doilea negustor scoase de sub poala hainei un topor și cum îl întoarse cu muchea în sus — toporul începu singur să meșterească — poc-poc, și-ndată ieși o corabie; și iar poc-poc și mai ieși o corabie. Cu pînze, cu tunuri, cu marinari voinici. Corăbiile pluteau, tunurile trăgeau, vitejii marinari așteptau ordinul de luptă.

Întoarse toporul cu muchea în jos — și pe dată, totul se făcu nevăzut ca și cum nici nu fusese.

Al treilea negustor scoase din buzunar un fluier, cum începu să cînte din el — se ivi o întregă armată: și cavalerie, și infanterie, cu puști, cu tunuri. Armata înainta, muzica răsuna, steagurile fluturau, călăreții galopau, întrebau care-i ordinul.

Negustorul întoarse fluierul și suflă în celălalt capăt al lui — pe dată toate se făcură nevăzute, dispărură fără urmă.

Andrei-arcașul zise:

— Sînt bune lucrurile voastre năstrușnice, însă ceea ce am eu e mult mai de preț. Dacă vreți să facem schimb — îmi dați pentru Naum, slujitorul meu, toate cele trei lucruri năstrușnice.

— Nu socoți că-i prea mult?

— Cum doriți, dar altfel eu nu fac schimbul.

Negustorii s-au gîndit și și-au zis: „Ce nevoie mai avem noi de măciucă, topor sau de fluier? Mai bine să facem schimbul, căci de vreme ce cumătrul Naum va fi cu noi, n-o să mai avem nici o grijă — zi-noapte o să fim sătui și amețiți de băutură.“

Și stăpînii corăbiilor, dîndu-i lui Andrei-arcașul măciuca, toporul și fluierul strigară:

— Ei, cumetre Naum, vino aici că te luăm cu noi! O să ne slujești cu credință și dreptate?

O voce fără chip le răspunse:

— Păi, de ce să nu vă slujesc? Mie mi-e tot una la cine trăiesc.

Negustorii s-au întors pe corăbiile lor și pune-te pe chefuit — beau, mîncău și, în răstimpuri, răcneau:

— Cumetre Naum, haide mișcă, adu una, adu alta!

Au băut peste măsură, s-au îmbătat turtă cu toții și s-au prăvălit pe podea.

Iar arcașul rămas singur în turnul palatului fu cuprins de tristețe. „Eh, își zise el, pe unde-o mai fi oare Naum, credinciosul meu slujitor?“

— Aici sînt. Care-i porunca?

Andrei se bucură.

— Cumetre Naum, oare n-ar fi timpul s-o pornesc și eu spre ținuturile de baștină, la tînăra-mi soție? Haide, du-mă acasă.

Din nou se iscă un vîrtej care-l ridică pe Andrei și-l purtă în împărăția sa, în ținuturile sale de baștină.

Iar negustorii, cînd s-au trezit, au vrut să se dreagă după beție:

— Hei, cumetre Naum, pregătește-ne să bem, să mîncăm, haide, fuguța, mișcă!

Dar oricît l-au chemat, oricît l-au strigat a fost în zadar. Ba, cînd s-au uitat, ce să vadă? insula dispăruse: în locul ei vuiau doar valuri albastre.

O vreme stăpînii corăbiilor au fost tare necăjiți: „Eh, ne-a tras pe sfoară omul acela rău!“ dar cum nu mai aveau ce face, au ridicat pînzele și au pornit să plutească încotro aveau treburi.

Iar Andrei-arcașul plutea în zbor spre meleagurile de baștină; s-a oprit în dreptul căsuței sale, însă cînd s-a uitat mai bine, ce să vadă? În locul căsuței — doar un horn afumat.

Cu capul plecat, căzut între umeri, el ieși din oraș și se duse pe țărmul mării albastre, într-un loc pustiu, se așează și rămase acolo.

Deodată, nu se știe de unde, apăru în zbor o turturea sinilie, se prăbuși la pămînt și se prefăcu în tînăra-i soție — Maria-Țarevna.

Și-au dat binețe, s-au îmbrățișat, și-apoi au început, și unul și celălalt, cu întrebările și cu istorisirea pățaniilor fiecăruia.

Maria-Țarevna povesti:

— Din ziua în care tu ai plecat de acasă, m-am prefăcut în turturea sinilie și de atunci zbor fără răgaz prin păduri și prin dumbrăvi. De trei ori a trimis țarul după mine, și, oamenii lui, dacă nu m-au găsit, au dat foc căsuței.

Andrei zise:

— Cumetre Naum, oare nu s-ar putea construi aici, în locul ăsta pustiu de pe țărmul mării albastre, un palat?

— De ce să nu se poată? Îndată dorința ta se va împlini.

Nici n-au băgat bine de seamă, că palatul fu gata, și încă deosebit de măreț, mai frumos chiar decît palatul țarului: avea de jur împrejur o grădină înverzită, prin copaci păsări cîntătoare, iar pe aleile din grădină fiare ciudate se zbenguiau.

Andrei-arcașul și Maria-Țarevna au urcat în palat, s-au așezat la fereastră, au început să vorbească și să se desfate privindu-se. Trăiau,

nu ştiau ce-i amarul şi lăsară zilele să se scurgă una după alta — una, două, trei.

În timpul acesta, ţarul se duse la vânătoare, undeva pe ţărmul mării albastre şi ce să vadă? Pe un loc, înainte vreme pustiu, acum se înălţa un palat.

— Cine-o fi nesăbuitul căruia i s-a năzărit să-şi construiască palat pe pământurile mele fără să-mi ceară încuviinţarea?

Trimişii ţarului au plecat în goana mare, au cercetat din fir-a-păr totul, şi la întoarcere i-au raportat ţarului că palatul acela e înălţat de Andrei-arcaşul şi că vieţuieşte acolo el cu tînăra-i soţie Maria-Ţarevna.

Ţarul s-a mîniat şi mai năprasnic şi a trimis iar oameni să cerceteze şi să afle, dacă Andrei a fost acolo — nu ştiu unde, şi a adus aia — nu ştiu ce.

Trimişii iar au plecat în goana mare, au cercetat din fir-a-păr şi au raportat:

— Andrei-arcaşul a fost acolo — nu ştiu unde, şi a adus aia — nu ştiu ce.

Ţarul clocotea de mînie, porunci să fie adunată toată oastea, să meargă pe coasta mării, să dărîme din temelii palatul de acolo, iar Andrei-arcaşul şi Maria-Ţarevna să piară de moarte cumplită.

Andrei, văzînd că împotriva lui se îndreaptă o oaste puternică, puse repede mîna pe topor şi-l întoarse cu muchea în sus.

Toporul doar cît făcu poc-poc — şi îndată porni să plutească pe mare o corabie, iar cînd mai făcu încă odată poc-poc — porni să plutească şi a doua corabie. Aşa bocăni toporul de o sută de ori şi pe marea albastră porniră să plutească o sută de corăbii.

Andrei scoase fluierul — începu să cînte din el şi tot atunci se ivi armata: şi cavalerie, şi infanterie, cu tunuri şi cu steaguri.

Comandanţii goneau în galop, aşteptau ordinul: şi Andrei ordonă — să înceapă lupta. Muzica porni să cînte, tobele să bată şi regimentele porniră. Infanteria se năpusti asupra soldaţilor ţarului, cavaleria prinse a goni în galop şi a aduna pe prizonieri. Iar tunurile de pe toate cele o sută de corăbii trimiteau ghiulele asupra capitalei.

Văzînd că armata sa dă bir cu fugiţii, ţarul se năpusti singur asupra ostaşilor, vrînd să le oprească fuga.

Şi-atunci, Andrei scoase măciuca:

— Haide, măciucă, rupe-i coastele ţarului ăstuia!

Măciuca se dădu de-a dura, topăi, îşi luă avînt proptindu-se cînd într-un

capăt cînd în celălalt și se rostogoli în cîmpia mare; îl ajunse din urmă pe țar, îl izbi drept în frunte și-l doborî la pămînt.

Tot atunci se sfîrși și lupta. Oamenii dădură buzna afară din oraș și începură să-l roage pe Andrei-arcașul să ia asupra sa conducerea întregii împărății.

Andrei nu se împotrivi. Trînti un ospăț de se duse vestea în toată lumea și, împreună cu Maria-Țarevna, a condus acea împărăție pînă la adînci bătrînețe.

IVAN-ȚAREVICI ȘI LUPUL CENUȘIU

A fost odată ca niciodată. A fost odată un împărat, Berindei-împărat, care avea trei feciori; pe mezin îl chema Ivan.

Și împăratul acesta avea o livadă minunată; în livadă creștea un măr cu mere de aur.

De la o vreme, în livada împăratului, cineva se furișa — mere de aur fura. Împăratului îi părea tare rău de livada sa. El își trimise acolo toți păzitorii. Dar nici un fel de păzitori n-au fost în stare să prindă hoțul.

Împăratul se întristă și nu mai vroi nici să mănânce, nici să bea. Feciorii începură să-l îmbărbăteze:

— Tăicuțele scump, nu mai fi trist! Las' că ne ducem noi să păzim grădina.

Cel mai mare dintre feciori zise:

— Azi o să fie rîndul meu, mă duc eu să păzesc grădina și să prind hoțul.

Și feciorul cel mare plecă. Dar oricît umblă el toată seara, nu prinse pe nimeni și, cuibărindu-se în iarba moale — adormi.

Dimineața, împăratul l-a întrebat:

— Ia zi, ai vreo veste bună pentru mine, ai văzut hoțul?

— Nu, dragă tăicuțule, n-am dormit toată noaptea. Un ochi n-am închis, dar de văzut n-am văzut pe nimeni.

În noaptea următoare s-a dus să facă de pază feciorul mijlociu, care dormi și el pînă către ziua, iar a doua zi dimineața spuse că n-a văzut hoțul.

Veni rîndul mezinului, să facă de pază. Și s-a dus Ivan-Țarevici să păzească grădina tatălui său. Îi era teamă pînă și să se așeze o clipă, darmite încă să se culce. De îndată ce-l năpădea somnul, se spăla repede cu rouă de pe iarbă și somnul pierdea de pe pleoapele lui.

Trecuse de miezul nopții cînd deodată i se năzări că în grădină e lumină. Mai multă, din ce în ce mai multă lumină. Dintr-un capăt în altul — grădina era scaldată în lumină ca ziua. Și-atunci văzu cum pe mărul cu pricina se lasă din zbor Pasărea-de-foc și începe să lovească merele cu ciocul.

Ivan-Țarevici se furișă încetișor pînă la măr și înhăță pasărea de coadă. Pasărea-de-foc zvîcni și își luă zborul, iar el rămase cu o pană din coada ei în mînă.

A doua zi dimineața Ivan-Țarevici s-a înfățișat tatălui său.

— Ei, ce vrei să-mi spui, dragul meu Ivan, poate ai prins tu hoțul?

— Tăicuțule dragă, de prins nu l-am prins, dar am dat de urma celui care ne pradă grădina. Uite, ți-am adus o amintire de la hoață. Iar hoața, tăicuțule, e Pasărea-de-foc.

Împăratul luă pana pasării și din ziua aceea începu să bea și să mănînce și nu mai fu trist. Dar iată că după o bună bucată de vreme toate gîndurile lui începură să se îndrepte către Pasărea-de-foc.

Își chemă feciorii și le zise:

— Dragii mei copii, ar fi bine să încălecați niște cai buni, să plecați în lumea largă, să cunoașteți și alte locuri, căci cine știe? poate veți da pe undeva de urma Păsării-de-foc.

Feciorii au făcut plecăciune în fața părintelui lor, au încălecat cai buni și au pornit la drum: feciorul cel mare într-o direcție, cel mijlociu în altă direcție, iar Ivan-Țarevici în a treia direcție.

Dacă Ivan-Țarevici a mers mult, ori dacă a mers puțin, cine mai știe?

Era o zi caldă de vară. Ostenit, Ivan-Țarevici descălecă, își împiedecă bine calul, iar el se cufundă într-un somn adânc.

Dacă a trecut multă sau puțină vreme cine ar putea spune? Doar că atunci când Ivan-Țarevici s-a trezit, calul... ia-l de unde nu-i. Așa că s-a dus să-l caute; a umblat și-a tot umblat, dar de găsit nu i-a găsit decât oasele.

Și s-a întristat Ivan-Țarevici: cum să bată atîta cale fără cal?

„Ei, n-am încotro, și-a zis el, un lucru început trebuie dus pînă la capăt“.

Și, a pornit pe jos. A mers, a mers, pînă a obosit de moarte. Atunci s-a lăsat pe iarba moale și ședea acolo supărat nevoie mare. Deodată ieși ca din pămînt un lup cenușiu, și alergă în calea lui:

— De ce ești atît de supărat, Ivan-Țarevici, și de ce șezi aici cu capul plecat?

— Cum să nu fiu mîhnit, lupule cenușiu? Am rămas fără calul meu cel bun.

— Ivan-Țarevici, eu ți-am mîncat calul... Mi-e milă de tine! Dar spune-mi, de ce ai plecat pe meleaguri îndepărtate și încotro te îndrepti?

— Păi, m-a trimis tătucă să colind prin lumea largă și să găsesc Pasărea-de-foc.

— Phiii, cu calul tău, bun cum zici că era, nici în trei ani n-ai fi ajuns la Pasărea-de-foc. Și-apoi nimeni în afară de mine nu știe unde trăiește ea. Dar, fie, de vreme ce tot ți-am mîncat calul — o să te slujesc cu supunere și credință. Urcă-te în spatele meu și ține-te zdravăn.

Ivan-Țarevici l-a încălecat și lupul cenușiu o luă la goană — prin păduri albastre pe nesimțite trecea, iar coada cărare peste lacuri o așternea. Dacă au mers mult ori puțin, cine mai știe? Atîta doar că tot gonind, au ajuns la o cetate cu ziduri înalte. Lupul cenușiu zise:

— Ascultă, Ivan-Țarevici, ce spun și ține minte. Sari zidul, nu te teme: e o oră potrivită, toți paznicii dorm. O să vezi în turnul cetății o ferăstruică, pe pervazul acesteia e o colivie de aur, iar în colivie se află Pasărea-de-foc. Tu ia pasărea, ascunde-o în sîn, dar fii cu băgare de seamă, nu cumva să te atingi de colivie!

Ivan-Țarevici sări zidul, văzu turnul cu ferăstruica pe pervazul căreia era colivia de aur, iar în colivie — Pasărea-de-foc. Luă pasărea, o ascunse în sîn, dar nu-și putea lua ochii de la colivie. Inima îi bătea să se spargă de tulburare: „Vai, ce colivie, e de aur, e neprețuită! Cum s-o las aici?“ Și uită ce-i poruncise lupul. Dar îndată ce atinse colivia, porni prin toată cetatea o zarvă nemaipomenită: trîmbițele răsunau, tobele băteau, paznicii se treziră, îl înhățară pe Ivan-Țarevici și-l duseră la țarul Afron.

Țarul Afron îl întrebă mînios:

— Al cui ești, și de unde vii?

— Sînt Ivan-Țarevici, feciorul lui Berindei-împărat.

— Vai de mine, ce rușine! Fiu de țar și umbli după furat.

— Asta-i bună, dar cînd pasărea dumitale zbura și livada noastră o distrugea?

— Trebuia să vii la mine, să mă rogi din tot sufletul și ți-aș fi dat pasărea, din respect pentru tată-tău, Berindei-împărat. Acuma însă am să răspîndesc prin toate orașele faima proastă despre voi... Dar, mă rog, dacă-mi îndeplinești însărcinarea ce ți-o voi da — te iert. Uite, în cutare împărăție, țarul Kusman are un cal cu coama de aur. Adu-mi aici calul și-atunci îți dau și eu Pasărea-de-foc, cu colivie cu tot.

Ivan-Țarevici s-a întristat și s-a întors la lupul cenușiu. Iar lupul făcu către el:

— Doar ți-am spus să nu clintești din loc colivia! De ce nu mi-ai ascultat porunca?

— Iertare, lup cenușiu, iertare.

— Halal iertare... Fie, haide, încalecă-mă. Ai intrat în horă, trebuie să joci.

Și iar o luă la goană lupul cenușiu ducîndu-l pe Ivan-Țarevici. Dacă au mers mult ori puțin, cine mai știe? Doar că au ajuns în goana mare pînă la cetatea în care se afla calul cu coama de aur.

— Sari zidul, Ivan-Țarevici; paznicii dorm, du-te la grajd, ia calul, dar fii cu băgare de seamă, nu cumva să te atingi de căpăstrul lui!

Ivan-Țarevici sări gardul cetății, acolo toți paznicii dormeau, intră în grajd, prinse calul cu coama de aur, dar rîvni la căpăstru — era împodobit cu aur și pietre prețioase; un căpăstru din acesta era tocmai bun să-ți plimbi calul cu el.

Ivan-Țarevici atinse ușurel căpăstrul și se porni o zarvă nemaipomenită prin toată cetatea: trîmbițele răsunară, tobele bătură, paznicii se treziră, îl înșfăcăară pe Ivan-Țarevici și-l duseră la țarul Kusman.

— Al cui ești și de unde vii?

— Sînt Ivan-Țarevici.

— Ia te uită, cum ți-a trecut prin minte o prostie ca asta, să furi un cal? Un țăran de rînd nu s-ar fi învoit s-o facă. Mă rog, fie, o să te iert, Ivan-Țarevici, dar numai dacă-mi îndeplinești sarcina ce ți-oi da. Țarul Dalmat are o fată — Preafrumoasa Elena. Răpește-o, adă-mi-o aici și eu o să-ți dau calul cu coama de aur împreună cu căpăstrul lui.

Și se duse Ivan-Țarevici, de astă dată și mai mîhnit, la lupul cenușiu.

— Doar ți-am spus, Ivan-Țarevici, nu cumva să atingi căpăstrul! Și n-ai vrut să-mi ascuți porunca.

— Iertare, lup cenușiu, iertare.

— Halal iertare... Bine, fie, urcă în spatele meu.

Și iar o luă la goană lupul cenușiu, ducându-l pe Ivan-Țarevici. Au ajuns în goana mare la țarul Dalmat. În grădina cetății sale se plimba Preafrumoasa Elena, cu slujnicele sale, cu dădacele după ea. Lupul cenușiu zise:

— De data asta nu te mai las pe tine. Mă duc eu însumi. Iar tu pornește-o înapoi pe drumul pe care am venit, că îndată te ajung și eu din urmă.

Ivan-Țarevici porni înapoi pe drumul pe care veniseră, iar lupul cenușiu sări zidul și țușii în grădină. Se ascunse într-un tufiș și când se uită Preafrumoasa Elena tocmai ieșise afară cu slujnicele și dădacele ei la plimbare. Se plimbară ele cât se plimbară, dar îndată ce se despărți de slujnice și dădace, lupul cenușiu o înhăță pe Preafrumoasa Elena, o urcă în spate și o luă la sănătoasa.

Ivan-Țarevici mergea, cum i s-a spus, pe drumul pe care veniseră, când, deodată, îl ajunse din urmă lupul cenușiu, iar în spatele acestuia se afla Preafrumoasa Elena. Ivan-Țarevici s-a bucurat, dar lupul i-a zis:

— Urcă iute în spatele meu, nu cumva să fi pus poteră pe urmele noastre.

Și o luă la goană lupul cenușiu, împreună cu Ivan-Țarevici și Preafrumoasa Elena, înapoi de drumul pe care veniseră — prin păduri albastre pe nesimțite trecea, iar coada — cărare peste rîuri și lacuri o așternea. Dacă au mers mult ori puțin, cine mai știe? Afîta doar că, tot gonind, au ajuns la țarul Kusman. Lupul cenușiu întrebă:

— De ce taci, Ivan-Țarevici, de ce ești mîhnit?

— Păi, cum să nu fiu mîhnit, lupule cenușiu? Cum o să mă despart eu de mîndrețea asta de copilă? Cum s-o dau pe Preafrumoasa Elena în schimbul unui cal?

Lupul cenușiu i-a răspuns:

— N-o să te despart eu de frumoasa asta, pe ea o ascundem undeva, eu mă prefac în Preafrumoasa Elena și tu mă duci țarului.

Zis și făcut: pe Preafrumoasa Elena o ascunseră într-o mică izbă din pădure, iar lupul cenușiu se dădu o dată peste cap și se prefăcu într-o copilă aidoma Preafrumoasei Elena. Ivan-Țarevici îl luă și-l duse țarului Kusman. Țarul se bucură și-i zise cu recunoștință:

— Îți mulțumesc, Ivan-Țarevici, că mi-ai adus-o ca soție. Primește din partea mea calul cu coamă de aur, împreună cu căpăstrul lui.

Ivan-Țarevici încălecă pe calul primit și plecă după Preafrumoasa Elena. O luă, o urcă pe cal și porniră amîndoi la drum.

Între timp, țarul Kusman făcu nunta, benchetui ziua-ntreagă pînă-n seară, dar îndată ce veni vremea să meargă la culcare, cînd o duse pe Preafrumoasa Elena în iatac și se culcă în pat alături de ea, ce să vadă? un bot de lup în locul tinerei soții! De spaimă țarul căzu din pat iar lupul o luă la sănătoasa. Cînd îl ajunse din urmă pe Ivan-Țarevici lupul cenușiu îl întrebă:

— Spune, Ivan-Țarevici, de ce mai ești atît de îngîndurat?

— Păi, cum să nu cad pe gînduri? Îmi pare nespus de rău să mă despart de o comoară ca asta — calul cu coama de aur — și să iau în schimb Pasărea-de-foc.

— Lasă, nu te întrista, născocesc eu ceva să te ajut.

Și iată-i ajunși la țarul Afron. Lupul zise:

— Tu ascunde calul și pe Preafrumoasa Elena, iar eu mă prefac într-un cal cu coamă de aur pe care să i-l duci țarului Afron.

Acestea fiind zise, o duseră în pădure pe Preafrumoasa Elena, împreună cu calul cu coama de aur. Lupul cenușiu se dădu peste cap și se prefăcu într-un cal cu coama de aur. Ivan-Țarevici luă calul și i-l duse țarului Afron. Țarul se bucură și-i dădu în schimb Pasărea-de-foc și colivia de aur a acesteia.

Ivan-Țarevici se întoarse pe jos în pădure, o urcă pe Preafrumoasa Elena pe calul cu coamă de aur, luă colivia de aur cu Pasărea-de-foc și porni la drum spre meleagurile de baștină.

Țarul Afron porunci să-i fie adus calul primit în dar, însă tocmai cînd se pregătea să-l încalece, ce să vadă? Calul se prefăcu în lup cenușiu. De spaimă, țarul se prăbuși la pămînt, iar lupul cenușiu o luă la sănătoasa și, în curînd, îl ajunse din urmă pe Ivan-Țarevici.

— Și-acum, rămîi cu bine, Ivan-Țarevici, făcu el, că eu nu pot merge mai departe.

Ivan-Țarevici coborî de pe cal și, făcînd trei plecăciuni pînă la pămînt îi mulțumi lupului cenușiu. Dar acesta zise:

— Lasă, că doar nu ne despărțim pentru totdeauna, o să mai ai nevoie de mine.

Ivan-Țarevici gîndi: „Pentru ce să mai am nevoie de tine? Că doar toate dorințele îmi sînt îndeplinite“. Încălecă pe calul cu coama de aur și o porni mai departe împreună cu Preafrumoasa Elena și cu Pasărea-de-foc.

Cînd ajunse pe meleagurile sale îi trecu prin minte să prînzească. Luase cu

el puțină pîine. Așa că, mîncară, apă de izvor băură și se culcară să se odihnească.

Îndată că Ivan-Țarevici adormi, dădură peste el ceilalți doi frați. Colin-daseră alte pămînturi căutînd Pasărea-de-foc și-acum se-ntorceau acasă cu mîinile goale.

De cum l-au văzut, și-au dat seama că Ivan-Țarevici dobîndise totul. Și pe dată căzură la învoială:

— Haide, să-l ucidem, și-atunci prada va fi a noastră.

Hotărîrea fiind luată, ei îl uciseră pe Ivan-Țarevici. Apoi încălecară pe calul cu coama de aur, luară Pasărea-de-foc, o așezară pe cal pe Preafrumoasa Elena și amenințînd-o îi ziseră:

— Bagă de seamă, să nu suflă o vorbă acasă!

Ivan-Țarevici zăcea mort, deasupra lui prinseră să se rotească corbii. Deodată, pe neașteptate, ajunse acolo în goana mare lupul cenușiu; el înhăță dintr-o mișcare un corb și un pui de corb.

— Tu, corbule, ia-ți zborul după apă vie și apă moartă. Îndată ce-mi aduci apă vie și apă moartă, îți dau înapoi puiul.

Corbul n-avu încotro, își luă zborul iar lupul rămase să-l țină prizonier pe puiul de corb. Dacă a zburat mult sau puțin corbul, cine mai știe? atîta doar că el aduse apă vie și apă moartă. Lupul cenușiu stropi cu apă moartă rănile lui Ivan-Țarevici, rănile se vindecară; îl stropi cu apă vie — Ivan-Țarevici învie.

— Vai, am dormit buștean!

— Ai dormit buștean n-am ce zice, făcu lupul cenușiu. Dacă nu eram eu, nu te-ai mai fi trezit în vecii vecilor. Frații tăi, cei de-un sînge cu tine, te-au ucis și au pus stăpînire pe bunurile tale. Haide, încălecă-mă repede.

Îndată s-au așternut la drum, gonind din răspuțeri pe urmele celor doi frați pe care i-au ajuns. Cum au dat de ei, lupul cenușiu i-a sfîșiat făcîndu-i bucățele, pe care le-a împrăștiat pe toată cîmpia.

Ivan-Țarevici făcu o plecăciune adîncă în fața lupului cenușiu și-și luă rămas bun de la el pentru totdeauna.

Și se întoarse Ivan-Țarevici acasă, călare pe calul cu coama de aur, îi aduse tatălui său Pasărea-de-foc, iar ca soție pentru sine — pe Preafrumoasa Elena.

Berindei-împărat se bucură văzîndu-l și începu să-l întrebe pe fecior de una — de alta. Iar Ivan-Țarevici se porni pe povestit: cum îl ajutase lupul cenușiu să dobîndească toate bunurile, cum l-au ucis cei doi frați pe cînd dormea și cum lupul cenușiu, la rîndul lui, îi sfîșiasse pe amîndoi.

Berindei-împărat se necăji puțin dar în scurtă vreme tristețea i se risipi. Iar Ivan-Țarevici se căsătorii cu Preafrumoasa Elena cu care începu să trăiască, să viețuiască — necazuri să nu cunoască.

MATIUȘA CENUȘIUL

A fost odată ca niciodată. Au fost odată, într-o țară oarecare dintr-o anume împărăție, un moș și o babă, care trăiau pe-un loc drept și netezit, de drumul mare — ocolit. Și aveau ei un fecior, pe nume Matiușa.

Și flăcăul acesta creștea într-o zi cât alții într-un an, se ridica de ziceai că-i aluat pus la dospit, dar mai ales, zi de zi, se făcea tot mai înțelept.

Cînd împlini cincisprezece ani, băiatul începu să se roage de tatăl și de mama sa:

— Lăsați-mă să plec în lume! Să-mi caut și eu norocul.

Părinții s-au mîhnit, s-au necăjit, dar n-au avut încotro — i-au copt merinde pentru drum, și-au luat rămas bun și Matiușa porni să cutreiere lumea.

Dacă a mers mult ori puțin, dacă a mers aproape ori departe, cine mai știe? Doar că, într-o zi, a ajuns într-o pădure sălbatică, întunecată.

Aici îl lovi o mare nenorocire: se dezlănțuise o ploaie grozavă, cu grindină. Matiușa se urcă în cel mai mare stejar ca să se adăpostească de furtună, dar acolo sus, pe creangă, se afla un cuib. În cuib țipau niște pușori. Le era frig, grindina îi izbea, ploaia îi uda. Lui Matiușa i se făcu milă de pușori: își scoase caftanul, acoperi cuibul și tot acolo se adăposti și el. Apoi hrăni puii cu merindele lui de drum.

Dacă a trecut mult timp ori puțin, cine mai știe? Doar că, pe nesimțite, furtuna și vremea rea s-au potolit și a ieșit soarele. Însă deodată, totul în jur se întunecă din nou. Se stîrni un zgomot puternic. O pasăre uriașă — pasărea Magai se năpusti din zbor asupra cuibului și începu să-l izbească, să-l lovească cu ciocul pe Matiușa. Dar pușorii dădură și ei grai:

— Nu-l atinge, mamă, pe omul acesta! El ne-a acoperit cu caftanul lui, ne-a hrănit, ne-a scăpat de la moarte.

— De vreme ce așa stau lucrurile, vrednicule voinic, rosti pasărea Magai, rogu-te să mă ierți, eu te luasem drept un răufăcător. Iar pentru că mi-ai hrănit puii și i-ai ocrotit de urgia furtunii o să te răsplătesc cum se cuvine. Jos, lângă stejar, vei afla un urcior acoperit; să bei din urciorul acela trei guri, nu mai mult, și-apoi să vezi ce va fi.

Matiușa coborî din stejar, dezgropă urciorul din pămînt și bău din el trei guri, nu mai mult. Pasărea Magai îl întrebă:

— Ei, ce ai de spus, simți vreo schimbare?

— Mă simt atît de puternic, că dacă ar fi să proptesc într-o groapă un stîlp, avîntat pînă în înaltul cerului și-apoi, opintindu-mă, să trag de el, aş putea răsturna pămîntul întreg, cît e el de mare.

— Ei, și-acuma, haide, mergi sănătos, dar ține minte: nu te lăuda degeaba cu puterea ta, nu te lăsa pe tînjală în nici o muncă, iar dacă te va lovi vreo nenorocire, să cauți urciorul cu băutura tămăduitoare în același loc!

Și din nou se lăsă întunericul de jur împrejur: pasărea își desfăcu aripile, s-a înălțat deasupra pădurii și a zburat.

Matiușa ieși din pădure și, la puțină vreme după aceea, apăru în calea lui un mare oraș. Cum trecu de barieră, îi tăie drumul cămărașul țarului:

— Hei, tu, sărăntocule! Dă-te la o parte!

Matiușa se dădu la o parte, iar cămărașul țarului opri calul și-i spuse:

— Ce-i, voinicule, la ce muncă rîvnești, ori de muncă te ferești? Dacă însă cauți ceva de lucru, vino cu mine, că te bag în slujbă — să cari apă pentru curtea țarului.

Așa ajunse Matiușa sacagiu la curtea țarului. Din zori de zi și pînă seara tîrziu căra întruna apă, dar de dormit n-avea unde: totul pînă la ultimul locșor era ocupat de slujitorii curții. Pînă la urmă se aciui și el pentru noapte în

curtea din dos, acolo unde se aruncau gunoaiile și se descărca cenușa de la sobele palatului. De aceea îl și porecliseră cei de la curte: Matiușa Cenușiul.

Țarul nu era căsătorit, își tot căuta, dar nu-și găsea, soție: una nu-i plăcea, alta era urâtă — așa că rămăsese neînsurat.

Tocmai atunci ajunsese la urechile țarului un zvon, cum că peste nouă mări și nouă țări, departe, la capătul pământului, țarul Vahramei are o fiică, vitează și-atît de frumoasă că n-are seamăn pe lume. Porniseră mulți spre împărăția lui Vahramei în pețit, și prinți și feciori de regi, dar înapoi nu se întorsese încă nici unul: cu toții pieriseră în luptă crîncenă.

De cum află țarul nostru zvonul despre țarevna din îndepărtata împărăție, își zise: „Dacă trimit soli care s-o pețescă pe țarevna aceea, toți țarii și toți regii or să mă pizmuiască. Se va duce vestea pînă hăt-depart, pe toate meleagurile, prin toate orașele, că împărăteasă mai frumoasă decît a mea nu se află nicăieri pe lume.“ Și, în mare grabă, porunci să fie gata de plecare o corabie. Și chemîndu-i pe toți prinții și pe toți boierii, îi întrebă:

— Se află printre voi careva doritor să meargă peste nouă mări și nouă țări, tocmai la capătul pământului, ca s-o pețescă pentru mine pe viteaza Nastasia Vahrameevna?

Cei de față însă tăceau, vorba ceea: cel mare se ascunde după cel mijlociu, mijlociul după cel mic, iar celui mic — ce să-i mai ceri?

A doua zi, chemîndu-i pe feciorii boierilor și ai negustorilor de vază, țarul întrebă din nou:

— Care dintre voi se învoiește să meargă peste nouă mări și nouă țări, tocmai la capătul pământului, ca s-o pețescă pentru mine pe vitează Nastasia Vahrameevna?

Și din nou: cel mare se ascunde după cel mijlociu, mijlociul după cel mic, iar celui mic — ce să-i mai ceri?

A treia zi fură chemați la curtea palatului toți meșteșugarii și negustorii de rînd. Iar țarul, ieși în pridvorul frumos împodobit și întrebă:

— Care dintre voi, fiilor, vrea să meargă peste nouă mări și nouă țări, tocmai la capătul pământului, ca s-o pețescă pentru mine pe viteaza Nastasia Vahrameevna?

De astă dată se găsiră cîțiva doritori să meargă în ținuturi îndepărtate, deși, ce-i drept, cam puțini. Tocmai atunci trecea pe acolo Matiușa-sacagiul. Țarul îl strigă:

— Hei, Matiușa, Cenușiule, vino și tu cu noi departe, peste mare, ca s-o pețim pentru mine pe viteaza Nastasia Vahrameevna!

Matiușa răspunse:

— Nu-ți stă în putere, înălțimea ta, să retezi un pom ca acela, ai grijă, nu cumva să te căiești mai târziu!

Țarul se mînie:

— Să nu mă înveți tu pe mine ce să fac! Treaba ta de slugă e să-mi îndeplinești poruncile.

Matiușa Cenușiul nu mai spuse nimic și se sui pe corabie.

Curînd după aceea veniră și ceilalți, iar vasul ridică ancora.

Și au plutit așa o zi și încă o zi. S-a întîmplat să fie o vreme senină și caldă. Țarul, vesel și mulțumit, ieși pe punte:

— Ah, ce fericire! Cal să am — aș tot goni; arc să am — aș tot ochi; paloș de-aș avea — năpraznic m-aș lupta; o frumoasă copilă de-ar fi — din sărut nu m-aș opri!

Matiușa Cenușiul, însă îi zise:

— Înălțimea ta, arc o să fie — dar n-o să tragi cu el, că ți-e mîna molie; și paloș s-o afla — dar n-o să lupți cu el măria ta; și-un cal puternic va fi — dar nu măria ta îl vei călări; și-o fată frumoasă se va ivi — dar pe altul îl va îndrăgi.

Auzind vorbele acestea, țarul se mînie și mai tare ca înainte. Porunci ca Matiusha-Cenușiul să fie legat de catarg, cu mîinile și picioarele ferecate în lanțuri.

— Iar mai târziu, cînd ne-om întoarce acasă, după nuntă, voi porunci să i se reteze capul, hotărî țarul.

Se mai scursese încă șase săptămîni și corabia ajunsese pe țărmul împărăției lui Vahramei. O lăsară în adăpostul portului și a doua zi, țarul se înfățișă la palatul lui Vahramei.

— Înălțimea voastră, sînt țarul cutarei glorioase împărății și am venit aici cu gînduri bune: vreau s-o pețesc pe Nastasia Vahrameevna.

— Mă bucur, rosti țarul Vahramei. Cam de mulțisor n-au mai venit pe la noi flăcăi de însurat și Nastasia Vahrameevna a noastră le duce dorul. Dar, ia seama, vorba dată — datorie curată. Fata mea e puternică, e vitează și neînfricăată; ca să dovedești că ești mai viteaz și mai puternic decît ea, trebuie să te supui la trei încercări și, după aceea, ia-ți-o sănătos pe țarevnă și pune-i pirostriile, iar de nu — să nu te superi: cu sabia mea — capul îți voi reteza. Mergi acum și te odihnește, iar mîine, în zorii zilei, să fii aici împreună cu oștenii tăi. Atunci o să te supun la prima încercare. Am în grădină un stejar, care crește acolo de trei sute de ani; o să-ți dau un paloș strașnic — cîntărește o sută de puduri. Dacă izbutești, dintr-o singură lovitură, să retezi stejarul, cu paloșul acesta al meu, o să-ți facem cîntărea — mire.

Și s-a întors pe corabie țarul-mire, posomorît nevoie mare, de parcă-i tot ninge și ploua. Oștenii săi îl întrebă:

— Din ce pricină țarul și stăpînul nostru e mîhnit, de gînduri negre năpădit?

— Păi cum să nu fiu trist, mări copii? Mi s-a poruncit ca mîine să retez, dintr-o singură lovitură, cu un paloș de o sută de puduri, cel mai mare stejar din lume. Eh, se vede că degeaba am făcut noi atîta cale, că doar mi-aș fi găsit eu, vezi bine, și mai pe aproape o soție, la fel de bună ca asta de aici. Așa că va trebui să ridicăm ancora și s-o luăm din loc chiar acum, în puterea nopții.

— Ba nu, zise Matiușa Cenușiu, nu se cade să plecăm, pe furiș, noaptea, ca să ne facem de rușine. Eu am spus-o încă de cînd eram în largul mării: „Paloș s-o afla — dar n-o să lupți cu el mări ta“. Și chiar așa s-a întîmplat. Dar, mă rog, n-avem încotro, o să vedem mîine ce și cum, că noaptea e un sfetnic bun. Acuma, înălțimea ta, culcă-te și te odihnește, iar mîine, cînd ne vom duce la țarul Vahramei, să spui așa: „Cu o jucărie de copil ca paloșul ăsta, n-au decît să se desfete vreuna din slugile mele, că eu, la ce bun să-mi pierd vremea?“

— Ehe, Matiușa Cenușiu, dacă mă scoți din încurcătura asta, n-am să uit în vecii vecilor binele pe care mi l-ai făcut!... Hei, strajă, dă-l jos de pe catarg pe Matiușa Cenușiu, scoate-i lanțurile și adu-i un pahar de votcă.

Apoi, pășind țănoș, zise:

— Frumoasă-i împărăția asta, iar lui Vahramei, chiar dacă nu-mi este pe potrivă, aș putea, totuși, să-i zic socru.

A doua zi, pețitorii veniră la țarul Vahramei, unde se și adunase tot poporul, iar Nastasia Vahrameevna stătea în pridvor. De cum o văzu, Matiușa Cenușiu se însenină și se înveseli de parcă îl încălzise soarele verii.

Fură conduși la stejarul cel mare, iar în urma lor, trei uriași aduceau paloșul. Țarul-mire își aruncă ochii asupra paloșului și rîse batjocoritor:

— Cu paloșuri de-acestea, la noi se distrează doar copiii mici! N-are decît să se desfete cu el vreunul dintre slujitorii mei, dacă are chef să zburde, că mie nu-mi șade bine să mă apuc de o treabă ca asta.

Tocmai atunci apăru Matiușa Cenușiu și ridicînd paloșul cu o singură mînă, zise:

— Mda, nu-i făcută pentru o mînă de țar jucărioara asta.

Și cînd își luă avînt o dată, sfărîmă stejarul în mii de surcele, iar din paloș nu rămase întreg decît mînerul.

Țarevna, care-l privea pe Matiușa Cenușiu, se îmbujoră ca macul. Cît despre țarul-mire, el prinse un curaj grozav.

— Dacă n-aș fi venit aici cu gîndul că o să ne înrudim, socoteam

o batjocură adusă mie paloșul acesta de copil.

— Văd, văd, zise țarul Vahramei, într-adevăr, cu prima încercare ați scos-o bine la capăt. Mîine o să vedem dacă mirele se pricepe să tragă cu arcul. Am un arc în greutate de trei sute de puduri, cu săgeți de cîte cinci puduri fiecare. Cu arcul acesta trebuie să se tragă în așa fel încît să fie doborît unul din turnurile vechiului castel aflat în împărăția cumnatului meu, Berindei. Eu o să-mi trimit acolo solii încă de azi, astfel că mîine către seară ei or să se întoarcă și-or să ne spună cît de bun țintaș ești.

Țarul-mire amuți și se întristă. Cînd se întoarse pe corabie, nu mai era deloc în apele lui.

— Pe cinstea mea, dacă aș cunoaște drumul spre casă și dacă aș ști să conduc vasul, un ceas n-aș mai rămîne aici! Haide! ridicăți ancora, gata, nu mai avem ce căuta prin partea locului. Împărăția asta-i destul de posomorîtă, vedeți și voi, cît despre mireasă, nu prea ai la ce rîvni. Așa că, s-o luăm din loc și cît mai repede.

— Ba nu, înălțimea voastră, zise Matiușa Cenușul, fuga pe furiș nu ne face cinste, dimpotrivă, ne dezonoarează.

— Păi, ce altceva poți face? N-ai auzit ce încercare a pus la cale țarul Vahramei? Naiba să-l ia cu tot cu arcul și cu mireasa lui!

— Adu-ți aminte ce ți-am spus, măria ta: „Arc o să fie — dar n-o să tragi cu el, că ți-e mîna molie“. Și chiar așa s-a și întîmplat. Nu trebuia să te întinzi mai mult decît îți este plapoma. Dar, de vreme ce nu m-ai ascultat — acuma n-ai încotro... Din pricina arcului însă, să nu te întristezi. Mîine, cum ajungem acolo, măria ta să spui: „Credeam că aveți un arc pe potrivă unui viteaz și cînd văd unul numai bun să se joace muierile cu el. Poate doar careva dintre slujitorii mei, dacă nu i s-o face silă peste măsură, să-l încerce, că mie, zău, nu-mi face nici o cinste.“

— Ah, Matveiușka Cenușule, oare ai fi în stare să-i vii de hac arcului aceluia?

— De, o să mă descurc eu cumva.

Și țarul se înveseli pe dată.

— Să se aducă, fără întîrziere, tuturor oștenilor cîte-un pahar de vin, iar lui Matiușa Cenușul o să-i torn două potire.

Dădu vinul pe gît și de bucurie se îmbătă.

— Ah, ce zici? ai văzut ce frumoasă e mireasa? Pe toate le-ntrece: și înaltă, și bine făcută, și supusă. Să vezi, după ce mă însor, o împărăteasă mai frumoasă decît a mea, decît Nastasia Vahrameevna a mea, nu va avea nimeni în toată lumea. Iar ție, Matiușa Cenușule, o să-ți dăruiesc orașul întreg împreună cu toate împrejurimile lui.

Matiușa Cenușul asculta surîzînd vorbele spuse la beție.

A doua zi dimineața porniră din nou cu toții la palatul lui Vahramei. Palatul — ticsit de lume.

În pridvorul frumos împodobit ședeau Vahramei și Nastasia Vahrameevna, iar mai jos, pe trepte — prinții și boierii de mare rang.

Nouă uriași duceau arcul, iar trei fete voinice aduceau tolba cu săgeți.

Țarul Vahramei îi întâmpină pe pețitori:

— Ei, ginerică ce ne-ai fost ursit, treci la treabă.

Mirele privi arcul și zise:

— Se poate să vă bateți joc de mine în halul ăsta? Ieri mi-ați adus un paloș tocmai bun pentru copii, iar azi fleacul ăsta de arc, mai potrivit să se joace muierile cu el, decît să tragă un viteaz ca mine. N-are decît să vină să tragă cu el vreunul dintre slujitorii mei, cel mai bicisnic dintre toți, că mie unul mi se face greață numai cînd mă uit la el. Vino, uite, de pildă, tu, Matiușa Cenușiule, și distrează puțin lumea asta.

Matiușa Cenușul întinse coarda arcului, ochi și slobozi săgeata.

Coarda zbîrnîi, săgeata bubui, de ziceai că tună, și se făcu nevăzută în depărtare.

— Luați fleacul ăsta de arc din fața noastră și aruncați-l cît colo: o distracție ca asta nu-i pentru țarul nostru.

Și Matiușa azvîrli arcul pe pardoseala de piatră, dar cu atîta putere, că arcul se prefăcu în fărîme ce se risipiră în toate părțile.

Nastasia Vahrameevna își plesni palmele și scoase un oftat de uimire.

Lumea începu să strige:

— Așa pețitori de ispravă mai zicem și noi! Niciodată n-au venit aici unii ca ei.

Iar țarul-mire, de colo-colo se plimba, barba și-o tot netezea și la toți se răstea:

— Ia te uită ce minune, ia te uită ce năzdrăvănie era arcul acela de copil! Eh, împărăția voastră într-adevăr e plină de voioșie, doar că-i tare micuță, iar oamenii, chiar dacă par a fi buni și prietenoși, sînt cam lipsiți de vlagă față de oamenii de pe la noi.

Tocmai atunci țarul Vahramei îi pofti pe pețitori în palat:

— Pofțiți, pofțiți, dragi pețitori, intrați în iatac să gustați din bucatele noastre, că pînă una alta, acuși ne vom pomeni că s-au întors solii mei din împărăția lui Berindei.

Și chiar așa, nici nu isprăviră bine masa că solii se și întoarseră în goana mare de la Berindei:

— Săgeata a nimerit taman în vechiul castel, și a dărîmat tot acoperișul acestuia, dar, nici unul dintre oameni n-a avut de suferit.

Țarul Vahramei zise:

— Ei, acum văd și eu că cei care-o pețesc pe Nastasia Vahrameevna îi sînt pe potrivă: nu numai că știu să mînuiască vitejește paloșul, dar și la tras cu arcul sînt iscusiți. Vă mulțumesc, acum sîntem toți cu inima împăcată — și mireasa, și eu, și întreg orașul. Un lucru vă rugăm, dragi oaspeți, să nu ne judecați pentru bucatele cu care v-am ospătat, că n-a fost acesta ospățul de nuntă, ci doar un pui de ospăț — celălalt, ospățul de nuntă, o să-l facem altă dată, la vremea cuvenită. Astăzi însă, mergeți de vă odihniți, pentru că mîine, tu, ginerică, ce ne-ai fost ursit, vei purcede să săvîrșești ultima dintre încercări. Am un cal. Îl țin închis în grajd, după douăsprezece uși încuiat, cu douăsprezece lacăte ferecat. Și calului acestuia încă nu i s-a găsit călăreț pe potrivă. Oricine a încercat să-l încalece și-a găsit moartea. Ei bine, anume calul acesta trebuie dresat, ca să aibă mirele ce încăleca atunci cînd se va duce la cununie.

De cum auzi vorbele lui Vahramei, țarul-mire deveni tăcut și începu în grabă să-și ia rămas bun:

— Mulțumim, înălțimea voastră, pentru ospățare, iar acum trebuie să ne grăbim ca să ajungem pe corabie înainte de a se lăsa întunericul.

— Odihnește-te, odihnește-te sănătos, prinde puteri — pentru că mîine ai de împlînzit ditamai diavolul, zise țarul Vahramei.

Oaspeții coborîră în cuprinsul portului, dar îndată ce barca lor se desprinsese de mal, țarul-mire le vorbi astfel:

— Grăbiți-vă, copii, vîsliți mai cu inimă. Că trebuie să ajungem cît mai degrabă pe corabie, și-apoi, chiar în noaptea asta să plecăm de-aici. Ehei, Vahramei ăsta are gură de miere — inimă de fiere: în fiecare zi o nouă nenorocire. Poftim! acum i s-a năzărit să-i dresiez calul acela turbat!

Dar Matiușa Cenușiul zise:

— Mai ții minte, înălțimea ta, cînd ți-am spus: „Și-un cal puternic va fi — dar nu măria ta îl vei călări“? Și de data asta se întîmplă așa cum am zis eu. Dară nu-i nevoie din cauza asta s-o luăm la sănătoasa. Mîine, să zici doar atît: „Ia încalecă, Matiușa Cenușiule, încearcă dacă e în stare calul să țină în șa un viteaz adevărat!“ Că pe urmă, o să-l poți încăleca fără grijă și măria ta.

— Dar dacă fiara asta de cal are să te ucidă? Înseamnă că nici eu n-o să scap de moarte.

— Nu te teme de nimic, las' că împlînzesc eu calul.

— Vai, Matiușa Cenușiule, n-am să uit o sută de ani binele ce mi-l faci! Înainte erai doar sacagiu, acum doresc să fii mare nobil al împărăției. O să-ți dăruiesc trei orașe împreună cu toate moșiile lor și trei hanuri mari cu toate acareturile ce țin de ele. Și zicînd asta începu să facă pe grozavul, plimbîndu-se cu pași mărunți pe punte și strigînd:

— Hei, dar de ce tac dragii mei ostași? Poruncesc să li se aducă fiecăruia câte trei potire de vin.

Țarul bău un potir, mai bău unul și porni să se fălească:

— Mulți flăcăi de înșurat au venit la Vahramei pînă acuma, dar nici unul n-a fost cîstit cu atîtea onoruri ca mine. Că doar e lucru știut: cine-i viteaz și cutezător — izbîndește întotdeauna. Nu degeaba Nastasia Vahrameevna mă privea tot timpul și nu-și mai lua ochii de la mine. Cît despre țarul Vahramei — ăsta ar fi bucuros să-și dea toată împărăția numai ca eu, ferit-a sfîntul, să nu cumva să mă răzgîndesc.

Dar se-mbătă criță și se prăvăli cît era de lung, adormind pe loc.

Matiușa Cenușiul însă, de dimineață se sculă, fața albă că-și spală și pe țar îl deșteptă:

— Scoală, înălțimea ta, e timpul să mergem să dresăm calul.

Și plecară degrabă la curtea țarului.

În pridvorul frumos împodobit ședeau țarul Vahramei și Nastasia Vahrameevna, iar mai jos, pe trepte — prinții din alaiul crăiesc și cei mai apropiați dintre boieri.

— Pofțiți, dragi oaspeți, pofțiți, că noi am pregătit totul. Acuși vor aduce și calul!

Calul îl aduceau douăzeci și patru de uriași, care-l țineau nu de căpăstru ci cu douăzeci de odgoane groase. Uriașii erau la capătul puterilor.

Țarul-mire măsură cu privirea calul și strigă:

— Hei, tu, Matiusha Cenușiule, ia vezi, poate călări pe calul ăsta un viteaz adevărat?

Matiușa Cenușiul izbuti cu mare iscusință să încalece calul. De-abia apucară uriașii să fugă care-ncotro, cînd calul, avîntîndu-se sus de tot, deasupra turnurilor palatului, îl purtă pe viteazul călăreț afară, dincolo de zidurile cetății.

El goni calul pînă pe țarmul mării, îl împotmoli în nisipurile mișcătoare, și prinse a-l croi fără răgaz, cu lanțul peste crupa rotundă, dar atît de tare îl croia că-i sfîșia carnea pînă la os. Îl croi și-l tot croi astfel pînă cînd calul se prăbuși în genunchi.

— Uf, îmbuibat afurisit, sac de nutreț ce ești, ai să mai faci pe nărăvașul? Calul se rugă:

— Oh, vrednicule voinic, nu mă mai bate, nu mă schilodi! Că de-acum n-am să-ți mai ies din cuvînt.

Matiușa Cenușiul, pornind calul înapoi, zise:

— Acuma ne întoarcem în curtea palatului, eu o să-ți pun șaua, dar îndată ce țarul-mire o să încalece, tu să te afunzi în pămînt pînă la chișite și, cînd te va lovi cu biciul, tu să cazi în genunchi. Să cazi de parcă ți

s-ar fi încărcat o povară de trei sute de puduri. Bagă de seamă, dacă îți faci de cap, te ucid și te azvîrl corbilor să te sfîșie.

— Am să fac întocmai cum mi-ai poruncit.

Cînd se întoarse Matiușa Cenușul în curtea palatului, țarul-mire îl întrebă:

— Ei, poate duce calul ăsta un viteaz adevărat?

— De, pe mine m-a putut duce, dar pe măria ta nu știu, vom vedea.

— În regulă, haide, înșeuai-l degrabă, să-l încerc eu singur.

Au înșeuat calul, însă îndată ce țarul-mire sări în șa, calul se afundă în pămînt pînă la chișite.

— Chiar dacă nu-i prea grozav, văd că mă poate ține.

Îl lovi ușurel cu biciul și calul căzu în genunchi. Țarul Vahramei cu Nastasia Vahrameevna, precum prinții și boierii se minunară:

— Pînă azi, încă n-am văzut pe nimeni să aibă atîta putere!

Țarul-mire, descălecînd, făcu:

— Nu, nu, Matiușa Cenușule, adevărații viteji nu călăresc mortăciuni — cu mîrtoage din astea poți să cari doar apă cu sacaua. Luați-l, să nu-l mai văd în fața ochilor, că de nu, îl azvîrl pe cîmp, să se-nfrupte ciorile și corbii din carnea lui.

Țarul Vahramei porunci să fie scos de acolo calul și începu să-și ia rămas bun. Dar țarul-mire zise:

— Ei, și-acum, înălțimea voastră, de vreme ce noi am trecut cu bine prin toate încercările, e timpul să aprindem lumînarea de nuntă ca să încheiem toată treaba.

— Cuvîntul meu rămîne neclintit, răspunse țarul Vahramei.

Și-i porunci fiicei sale să se gătească de nuntă.

În cuhniile împărătești nici vorbă să se pună berea la dospit sau vinul la limpezit — căci țarul Vahramei avea din belșug de toate.

Așa că se apucară cu multă voie bună să rînduiască nunta.

Îl cununară pe țar cu Nastasia Vahrameevna și porniră ospățul și veselia.

Nastasia Vahrameevna ședea la masa de nuntă și își zicea: „Ce-ar fi să mai pun odată la încercare puterea bărbatului meu?”

Și strînse ușurel mîna țarului-mire, dar numai cu jumătate din puterea sa. Țarul nu se putu stăpîni: simți cum i se urcă sîngele în obraji și pe dată își dădu ochii peste cap. Iar mireasa gîndi: „Aha, va să zică asta îți era puterea, viteazule! Cît de dibaci ai izbutit să mă peștești pe mine, o copilă, printr-o înșelăciune, ba, pe deasupra, l-ai înșelat și pe tăicuțul meu.”

Dar nu se dădu de gol, ci îi turnă în pahar și îl îmbie:

— Ospătează-te, țarul și stăpînul meu, soțul meu iubit.

Iar în gînd: „Așteaptă tu, bărbățele, că nu-ți iert eu cu una cu două înșelăciunea asta.“

O fi trecut o zi, or fi trecut două, cît s-au tot veselit și s-au ospătat și iată că țarul-mire se gîndi să-și ia rămas bun:

— Mulțumesc, dragă socrule, pentru primire și pentru aleasă ospitalitate. A venit timpul să plecăm la casa noastră.

Au încărcat toată zestrea, și-au luat rămas bun și vasul a ieșit în larg.

Dacă a mers corabia multă sau puțină vreme, cine mai știe? Doar că într-o zi, ieșind țarul pe punte, îl văzu pe Matiușa Cenușul dormind — se cufundase într-un somn sănătos și adînc, ca un viteaz ostenit ce era. Deodată, țarul își aminti ce-i spusese cîndva Matiușa: „Paloș s-o afla — dar n-o să lupți cu el măria ta; și arc o să fie — dar n-o să tragi cu el, că ți-e mîna molie; și-un cal puternic va fi — dar nu măria ta îl vei călări; și-o fată frumoasă se va ivi — dar pe altul îl va îndrăgi“, și, amintindu-și aceste vorbe, se minie grozav. „Unde s-a mai văzut ca o slugă să vorbească astfel cu țarul său?“

Și fără de veste mintea-i fu năpădită de un gînd ticălos. Înșfăcă paloșul și-i reteză servitorului adormit picioarele de la genunchi în jos, și-apoi îl îmbrînci în mare.

Matiușa Cenușul abia avu vreme să-și apuce cu mîna picioarele retezate, dar își puse în gînd să ajungă, oricît de greu i-ar veni, pînă la țarm. Așa că se lăsă să plutească... și tot pluti și pluti pe apă — dacă pluti multă sau puțină vreme, cine mai știe? Doar că, într-un tîrziu, simți că e la capătul puterilor. Tocmai atunci îl săltă un val și-l aruncă pe țarm. După ce se odihni puțin își aminti de pasărea Magai: „Că doar n-o să zac aici o sută de ani. Chiar de-ar fi să mă dau de-a rostogolul și tot o să ajung pînă la locul unde se află îngropat urciorul cu băutura tămăduitoare“.

Cînd, deodată, ce să vadă? Un om care venea dinspre țarm împiedicîndu-se la tot pasul și se ducea direct spre mare.

Matiușa Cenușul îl strigă:

— Unde te duci? Nu vezi că intri în apă?

— Păi tocmai asta e, că mi-s ochii în întuneric și nu văd drumul.

— Bine, atunci ține-te după glasul meu.

— Dar cine ești tu și ce faci aici?

— Eu stau culcat — nu pot merge, pentru că am picioarele retezate din genunchi.

Orbul veni mai aproape și zise:

— De vreme ce ești văzător, urcă în desaga mea. Eu am să te duc, iar tu o să-mi spui pe unde să merg.

Și zicînd asta, orbul îl așeză pe Matiușa Cenușul în desaga sa.

— Am auzit de la niște bătrâni cum că s-ar afla pe aici pe undeva apă vie. Ce bine-ar fi dacă și noi doi am da de ea! Tu ți-ai vindeca picioarele, iar eu mi-aș umezi ochii cu ea și aș vedea lumina zilei din nou.

— Eu știu unde se află băutura tămăduitoare. Dacă o să mă duci în cârcă, o să-ți arăt drumul și ție.

Și iată că au mers așa și-au tot mers. Că, de! Repede doar povestea se povestește, mai anevoie fapta se săvârșește, dar orbul și ologul mergeau și tot mergeau înainte. Când osteneau, se opreau să se odihnească, mâncau poame și ciuperci — ba uneori se procopseau și cu câte o sălbăticiune — și din nou — la drum.

Merseră ei așa prin câmpii deschise și prin păduri întunecoase, trecură prin mlaștini și stufărișuri pînă ajunseră în acea pădure în care Matiușa Cenușiuł îi ocrotise de urgia furtunii pe puii din cuib. S-au apropiat de stejarul cu pricina, iar orbul și-a dat jos de pe umeri desaga. Matiușa Cenușiuł se rostogoli pînă la trunchiul copacului și, cît ai clipi, dezgropă urciorul de aramă. Umezi cu licoarea tămăduitoare ochii fratelui său de cruce și — orbul își recăpătă vederea. De bucurie, acesta rîdea și plîngea totodată, spunîndu-i:

— Om bun, îți mulțumesc! O sută de ani am să țin minte binele ce mi l-ai făcut.

— Ei, și-acum, ajută-mă să-mi prind și eu picioarele la loc.

Așezară picioarele lui Matiușa, le potriviră cum se cuvine și-apoi le stropiră cu apă vie și picioarele se făcură ca mai înainte.

— Ei, așa va să zică, fiecare din noi a dobîndit ceea ce îi trebuia, rosti Matiușa Cenușiuł. Acuma, haide să mergem să aflăm ce mai e nou prin împărăția noastră. Că țarul de aici, pentru că l-am slujit cu credință, m-a răsplătit cu dărnicie: mi-a retezat picioarele de la genunchi pe cînd dormeam și m-a azvîrlit în mare. Trebuie numaidecît să-l văd și să-i plătesc cu vîrf și îndesat pentru tot binele ce mi l-a făcut.

Apoi, fiecare din ei sorbi cîte o gură din băutura tămăduitoare — și toată oboseala se duse de parcă le-o luase cineva cu mîna, iar puterea li se făcu de două ori mai mare ca înainte.

Ieșiră din pădure și, nu mult după aceea se ivi în fața lor și orașul. În preajma orașului, pe pășunile împărăției, păștea o cireadă mare de vaci. Cînd se apropiară, Matiușa Cenușiuł recunoscu în văcarul cirezii pe fostul său țar. Îl întrebă:

— A cui să fie împărăția asta?

Văcarul izbucni în plîns:

— Vai mie, vai mie, oameni buni, voi nu-mi cunoașteți amarul! Împărăția aceasta a fost a mea, iar eu eram țarul său mai-nainte vreme, acuma

însă, vedeți și voi, pasc vacile. Am domnit mulți ani de zile necăsătorit, dar după aceea, ducîndu-mă departe, la capătul pămîntului, peste nouă mări și nouă țări, în împărăția lui Vahramei, am pețit-o pe fiica acestuia, pe viteaza și neînfricata Nastasia Vahrameevna. Aceasta, de cum a aflat că nu sînt înzestrat cu putere de viteaz, mi-a poruncit să pasc vacile iar ea a trecut în locul meu la cîrma împărăției. În fiecare zi, îndată ce aduc vacile acasă, mă ceartă, mă umilește cu tot soiul de vorbe și mă lasă să rabd de foame.

— Îți mai amintești ce-ți spuneam: „Și-o fată frumoasă se va ivi — dar pe altul va îndrăgi“? Se vede că și de data asta s-a întîmplat așa cum am spus eu.

Atunci țarul-văcar îl recunosc pe Matiușa Cenușul și izbucni în hohote de plîns mai puternice ca înainte:

— Oh, Matveiușka Cenușule, ajută-mă să-mi recapăt împărăția! Drept răsplată o să te fac ministru, iar fratelui tău de cruce o să-i dăruiesc titlul de prinț și o țărișoară.

— Ia te uită, ce blînd ești și ce darnic în făgăduieli cînd te afli la ananghie, se vede că ai uitat cum m-ai răsplătit pentru felul în care te-am slujit, nu-i așa? Ar trebui să te ucid, dar nu vreau să-mi mînjesc mîinile. Cară-te din împărăția asta, să nu te mai văd în vecii vecilor. Bagă de seamă, dacă-mi mai ieși vreo dată în cale, singur vei fi vinovatul.

Auzind asemenea vorbe țarul-văcar se sperie de moarte și o luă la sănătoasa.

Doar cît l-au zărit și s-a și făcut nevăzut acel țar.

Iar Matiușa Cenușul împreună cu fratele său de cruce intrară în oraș și se rugară de o bătrînică, ce trăia în curtea din dos a palatului, să le îngăduie să rămîină acolo peste noapte.

Tot uitîndu-se la Matiușa Cenușul, bătrîna zise:

— Mi se pare că te-am mai văzut undeva, vrednicule voinic! Nu cumva ești sacagiul care ducea apă la curtea țarului?

Iar Matiușa Cenușul recunosc:

— Ei sînt, bunicuțo.

— Vai de mine, puiule dragă, te-ai întors viu și nevătămat, va să zică. Pe aici se zvonise că ai murit, chipurile. Acuma este un sacagiu nou aici — o cană de apă nu vrea să dea nimănui, nu-i ca tine, care le dădeai și săracilor și schilozilor cîta apă vroiau. De aceea toți te pomenesc și te jelesc.

Și bătrînica noastră se apucă de treabă. Le dădu vrednicilor voinici să mănînce și să bea și le pregăti baia. Oaspeții se spălară de praful drumului, se îmbăiară și se cufundară în somn adînc să se odihnească. Iar bătrînica se duse la curtea împărătească și le dădu de știre tuturor:

— S-a întors în oraș Matiușa Cenușul.

Vestea ajunsese și la odăile domnești. Împărăteasa îi porunci unei țigăncu-se cu fața smolită și ochi de cărbune:

— Cheamă-l aici de îndată pe Matiușa Cenușiul.

Și Matiușa Cenușiul se înfățișă la chemarea împărătesei. Când l-a văzut Nastasia Vahrameevna a coborât fuga-fuguța din pridvorul înalt, a venit alergînd și l-a prins de mîinile-i albe pe voinic:

— Nu mi-a fost hărăzit cel ce paște vacile, ci mi-e hărăzit cel ce a știut să mă pețescă. Credeam că nu mai ești printre cei vii. Nesuferitul de țar povestea că, chipurile, te-ai îmbătat criță cînd erai pe vas și ai căzut în mare. Ce te-am mai plîns, ce te-am mai jelit, iar pe nesuferitul de țar l-am trimis să pască vacile.

Și-atunci Matiușa Cenușiul îi spuse adevărul-adevărat: cum i-a retezat țarul picioarele pe cînd el dormea, cum l-a aruncat în apă, iar după aceea, cum el și fratele lui de cruce au dobîndit apa vie.

— Cît despre văcar, să nu mai vorbim. Acum s-a dus, parcă l-a înghițit pămîntul și niciodată, de azi înainte, n-o să mai îndrăznească să dea ochii cu mine.

Țarina l-a adus pe Matiușa Cenușiul în iatac și a rînduit o masă cu fel de fel de băuturi și mîncăruri. Și-l tot îmbia pe musafir:

— Mănîncă, mănîncă, drag și scump prieten!

Matiușa Cenușiul, după ce bău și mîncă, începu să-și ia rămas bun:

— Acum trebuie să plec, mă duc să-mi văd părinții.

Nastasia Vahrameevna porunci să i se pregătească o caleașcă.

— Mergi sănătos, dar să-i aduci cît mai degrabă aici pe tatăl și pe mama ta, ca să trăiască și ei alături de noi.

Și Matiușa Cenușiul îi aduse pe părinții săi, și îndată după aceea au făcut nunta și un ospăț de pomină.

Matiușa Cenușiul trecu la cîrma împărăției, iar pe fratele său de cruce îl investi ministru. Și au început cu toții să trăiască, să viețuiască, averi să agonisească, necazul să-l ocolească.

CA PRIN MINUNE

A fost odată ca niciodată. A fost odată un moșneag. Și moșneagul acela avea trei feciori: doi erau ageri la minte, al treilea — un prostănac, Emelea.

Ceilalți doi frați munceau din răspuțeri, iar Emelea stătea toată ziua tolănit pe cuptor și nu vroia să audă de nimic.

Într-o zi când amîndoi frații plecaseră la tîrg, femeile, cumnatele lui, prinseră a-l ruga:

— Du-te, Emelea și adă apă.

Iar el de pe cuptor:

— N-am chef...

— Du-te Emelea, că dacă se întorc frații de la tîrg n-or să-ți aducă bomboane.

— Bine, mă duc.

Coborî de pe cuptor, se încălță, se îmbracă, luă gălețile și toporul și se duse la râu.

Făcu o copcă în gheață, umplu gălețile cu apă, le puse mai la o parte, iar el începu să se uite în copcă. Deodată văzu acolo o știucă. Cu multă iscusință izbuti să prindă peștele cu mâna.

— Ce mai uha * bună și dulce o să iasă!

Cînd deodată știuca îi vorbi cu glas omenesc:

— Dă-mi drumul în apă, Emelea, că-ți voi fi și eu de folos.

Pe Emelea îl pufni râsul:

— Și, mă rog, cum ai putea tu să-mi fii de folos?... Nu, mai bine te duc acasă și le spun cumnatelor să pună apa la fiert. O să iasă o uha dulce și bună.

Dar știuca îl rugă și mai fierbinte:

— Emelea, Emelea, dă-mi drumul în apă și voi face pentru tine tot ce-mi vei porunci.

— Fie, dar mai întîi dovedește-mi că nu mă păcălești și-atunci îți dau drumul.

Și știuca îl întrebă:

— Emelea, spune ce-ți dorești tu acum?

— Păi, aș vrea ca gălețile să se ducă singure acasă, fără să se verse apa din ele.

Știuca îi zise:

— Să ții minte cuvintele pe care o să ți le spun și ori de cîte ori o să dorești ceva, să spui doar atît:

Ca prin minune,

Iată ce vreau anume...

Și Emelea zise:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

găleților, duceți-vă singure acasă...

Abia termină de spus vorbele astea, că gălețile și porniră să urce dealul. Emelea îi dădu drumul știucii, și se duse și el în urma găleților.

Oamenii, văzînd cum merg singure gălețile prin sat, nu mai puteau de

* Uha — ciorbă de pește.

uimire, iar Emelea în vremea asta mergea în urma lor și zîmbea pe sub mustață... Gălețile intrară singure în izbă și tot singure se puseră pe laviță, iar Emelea se urcă pe cuptor.

Dacă a trecut mult sau a trecut puțin timp, cine mai știe? Doar că, la o vreme, cumnatele i-au zis:

— Emelea, ce tot stai tolănit? Mai bine te-ai duce să spargi niște lemne.

— N-am chef...

— Dacă n-o să spargi lemne, cînd se vor întoarce frații de la tîrg, n-or să-ți aducă bomboane.

Emelea tare n-ar fi avut chef să coboare de pe cuptor. Dar își aminti de știucă și zise încetișor:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

hei, toporule, du-te de sparge lemne, iar voi lemnelor, în izbă singure să intrați și-n sobă să vă așezați.

Toporul fîșni de sub laviță, se năpusti în ogradă și una-două se apucă de spartul lemnelor, iar lemnele singure în casă intrară și-n sobă se băgară.

Dacă a trecut mult sau puțin timp, cine mai știe? Doar că într-o zi cumnatele îi spuseră din nou:

— Emelea, iar nu mai avem lemne deloc. Du-te la pădure degrabă și taie lemne:

Iar el de pe cuptor:

— Da' voi ce păziți?

— Cum, ce păzim?.. Parcă asta-i treabă pentru noi, să ne ducem după lemne în pădure?

— Mă rog, eu n-am chef...

— Bine, să știi că n-ai să capeți nici un dar.

Și Emelea nu mai avu încotro — coborî de pe cuptor, se încălță și se îmbracă. Luă o funie și toporul, ieși în ogradă și se sui în sanie:

— Hei, femeilor, deschideți poarta!

Cumnatele îi ziseră:

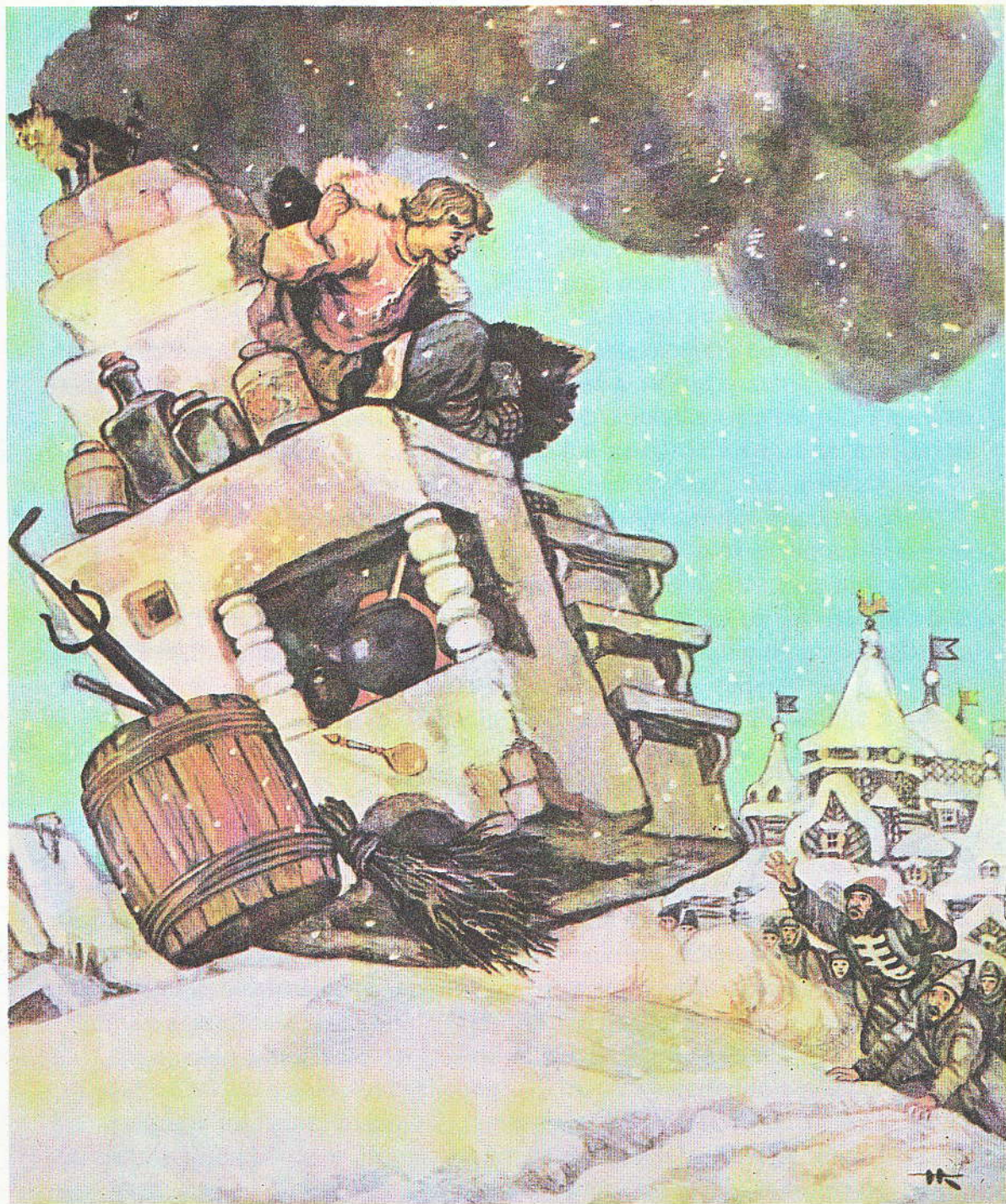
— Ce faci, tontule, te-ai suit în sanie și n-ai înhămat calul?

— N-am nevoie de cal.

Cumnatele au deschis poarta, iar Emelea zise încetișor:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

du-mă, sanie, în pădure...

Sania ieși singură pe poartă, dar atît de repede că n-ai fi ajuns-o din urmă nici cu calul.

Dar, ca să ajungi în pădure trebuia să treci prin oraș, așa că Emelea trînti la pămînt și călcă o grămadă de oameni. Mulțimea striga: „Puneți mîna pe el! Prindeți-l!“ Iar el, dă-i înainte și mîna sania. Și, ajuns în pădure, rosti:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume:

toporule, taie lemne cît mai uscate, iar voi lemnelor, singure în sanie vâncărcați, și cu funia vă legați...

Toporul începu să taie copaci uscați și să spargă lemne, iar lemnele singure în sanie se-ncărcau și cu funia se legau. După aceea, Emelea îi porunci toporului să-i cioplească o măciucă, dar una zdravănă, încît cu mare greu să poată fi ridicată de la pămînt. Și se sui în sanie:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

să mergi, sanie, acasă...

Și sania porni în goana mare spre casă. Și iar trecu Emelea prin orașul acela în care nu de mult trîntise la pămînt și betegise o grămadă de oameni, așa că acum mulțimea îl aștepta să se întoarcă. L-au înhățat pe Emelea, l-au tras jos și au început să-l certe și să-l bată.

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

haide, măciucă, rupe coastele oamenilor ăstora.

Măciuca se avîntă și dă-i, și burdușește-i pe toți. Oamenii o luară la goană care-ncotro, iar Emelea ajunsese acasă și se sui pe cuptor.

Să fi trecut mult timp, să fi trecut puțin, cine mai știe? Doar că într-o zi auzind țarul despre năzbîțiile lui Emelea, trimise după el un ofițer: să-l găsească și să-l aducă fără întârziere la palat.

Și iată că ajunsese ofițerul în satul cu pricina, intră în izba știută în care trăia Emelea, și-l întrebă:

— Tu ești Emelea-prostănacul?

Iar el de pe cuptor:

— Dar tu ce vrei?

— Îmbracă-te repede, trebuie să te duc la țar.

— N-am chef...

Ofițerul se supăra și-i trase o palmă.

Iar Emelea zise încetișor:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

măciucă, rupe-i coastele omului ăstuia...

Măciuca se avîntă și dă-i și burdușește-l pe ofițer, că de-abia a scăpat cu fuga, bietul om.

Țarul rămase uimit că ofițerul lui nu fusese în stare s-o scoată la capăt cu Emelea și-l trimise, de astă dată, pe cel mai de seamă dregător al său, pe mai-marele dregătorilor.

— Să mi-l aduci aici, la palat, pe Emelea-prostănacul, că de nu — îți retez capul.

Mai-marele dregătorilor cumpără cu toptanul stafide, prune uscate, turtă dulce, ajunse în satul cu pricina, intră în izba știută și prinse a le întreba pe cele două cumnate, ce-i place lui Emelea mai mult și mai mult.

— Lui Emelea al nostru îi place să-l rogi cu blîndețe cînd îl pui la vreo treabă și să-i făgăduiești un caftan frumos, și-atunci face tot ceea ce l-ai rugat.

Mai-marele dregătorilor îi dădu lui Emelea stafidele, prunele uscate, turta dulce și-i zise:

— Emelea, de ce te tolănești pe cuptor? Haide mai bine să mergem la țar.

— Păi, mie mi-e cald și aici...

— Emelea, acolo, la țar se mănîncă și se bea bine — haide, te rog, cu mine.

— Păi, n-am chef...

— Emelea, țarul are să-ți dăruiască un caftan frumos, căciulă și cizme.

Emelea chibzui cît chibzui și zise:

— Ei, fie, mergi tu înainte, că vin și eu în urma ta.

Dregătorul plecă iar Emelea, după ce mai stătu o vreme culcat, zise în cele din urmă:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

hai, cuptorul, ia-o din loc și du-mă la țar...

Și deodată izba pîrîi din toate colțurile și din toate încheieturile, acoperișul se clătină, un perete se prăbuși, iar cuptorul o porni singur pe drum — pe cărare, ducîndu-se de-a dreptul la țar.

Țarul îl văzu pe fereastră și zise cu uimire:

— Ce minune o mai fi și asta?

Mai-marele dregătorilor îi răspunse:

— Păi e Emelea, care vine la măriia ta, cu cuptorul lui cu tot.

Țarul ieși în pridvor.

— Să știi, Emelea, că sînt multe plîngerî împotriva ta! Ai betegit foarte mulți oameni...

— Dar, mă rog, ei de ce se băgau sub tălpile saniei?

Chiar atunci se uita pe fereastră fiica țarului, Maria-Țarevna, care-l văzu pe Emelea. Emelea o văzu și el pe copilă și zise încetișor:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume:

fie ca fata țarului pe mine să mă îndrăgească!

Și mai zise:

— Du-mă acasă, cuptorule...

Cuptorul se întoarse și o porni spre casă, intră în izbă și se așeză pe locul în care stătuse mai-nainte. Iar Emelea rămase mai departe tolănit pe cuptor.

La curtea țarului însă răsunau strigăte și curgeau lacrimi. Maria-Țarevna îi ducea dorul lui Emelea, nu mai putea trăi fără el și-l ruga întruna pe tatăl său s-o lase să mărite cu Emelea. Țarul se întristă peste măsură, se îmbolnăvi de supărare și zise din nou către mai-marele dregătorilor:

— Du-te degrabă și adu-mi-l aici pe Emelea, viu sau mort, că de nu, îți retez capul.

Și din nou cumpără mai-marele dregătorilor o mulțime de vinuri dulci și felurite bunătăți și plecă în satul cu pricina, intră în izba știută și începu să-l ospăteze pe Emelea.

Emelea mîncă, bău, se îmbătă și se culcă să doarmă. Iar dregătorul îl urcă în trăsură și i-l duse țarului.

Țarul porunci de îndată să fie rostogolit pînă acolo un butoi cu cercuri de fier. În butoiul acesta îi așezară pe Emelea și pe Maria-Țarevna, după care unseră butoiul cu catran și-l azvîrliră în mare.

Să fi trecut mult sau puțin timp, cine mai știe? Doar că în cele din urmă, Emelea se trezi și ce să vadă? Întineric și strîmt peste măsură:

— Unde mă aflu, mă rog?

Iar un glas îi răspunse:

— Mi-e urît și mi-e tare greu, Emeleușka! Am fost ferecați într-un butoi uns cu catran și azvîrliți în apele albastre ale mării.

— Dar tu cine ești?

— Sînt Maria-Țarevna.

Atunci Emelea zise:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

vînturi puternice, rostogoliți butoiul pe țărm uscat, pe nisip galben...

Și vînturile puternice începură să bată. Marea se zbugiumă și aruncă butoiul pe țărm uscat, pe nisip galben. Emelea și Maria-Țarevna ieșiră din butoi.

— Emeleușka, dar unde vom locui noi? Haide, construiește și tu măcar o izbă cît de mică.

— Păi, n-am chef...

Dar ea îl rugă și mai tare și-atunci el rosti:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

palat de piatră cu acoperiș de aur, înalță-te...

De-abia spuse vorbele acestea că îndată se înalță un palat cu ziduri de piatră și acoperișul de aur. În jurul palatului — o grădină înverzită: pre-tutindenii — flori înfloreau, păsări cîntau. Maria-Țarevna și Emelea intrară în palat și se așezară la fereastră.

— Emeleușka, oare n-ai putea tu să te faci un bărbat frumușel? Fără să mai stea pe gînduri, Emelea zise:

— Ca prin minune,

Iată ce vreau anume —

să mă fac vrednic voinicel, frumos și tras ca prin inel...

Și se făcu Emelea atît de frumos, cum nu poți nici în poveste să povestești, nici cu pana să zugrăvești.

Cam pe vremea aceea țarul plecă la vînătoare și cînd colo, ce să vadă? Pe un loc înainte vreme pustiu, acuma se înalța un palat.

— Cine-o fi nesăbuitul care, fără să-mi ceară încuviințarea, și-a construit palatul pe pămînturile mele?

Și trimise îndată oameni să vadă și să afle „cine sînt cei din palat?“

Trimișii țarului alergară în goana mare, ajunseră sub geamul castelului și întrebă.

Iar Emelea le răspunse:

— Poftiți-l pe țar la mine în ospeție și am să-i dau răspunsul eu însumi.

Și țarul veni în ospeție. Emelea îl întâmpină, îl conduce în palat, și-l așează la masă. Începu ospățul. Țarul mîncă, bea și nu se mai sătura admirînd tot ce-l înconjura.

— Dar rogu-te, spune-mi, făcu el, cine ești tu, vrednicule voinic?

— Îți mai aduci aminte de Emelea-prostănacul, care venise la palat cu cuptorul lui cu tot, iar măriia ta ai poruncit să fie și el și fiica ta ferecați într-un butoi uns cu smoală și azvîrliți în mare? Ei bine, eu sînt Emelea. Dacă vreau pot să-ți distrug, să-ți ard pînă-n temelii toată împărăția din capăt în capăt.

Țarul se sperie grozav și începu să-l roage de iertare:

— Însoară-te cu fiica mea, Emeleușka, ia-mi și împărăția, dar nu mă pierde!

Și s-a făcut îndată un ospăț cum nu s-a mai pomenit. Emelea s-a căsătorit cu Maria-Țarevna și a trecut la cîrma împărăției.

Aici povestea s-a terminat, să trăiască cine m-a ascultat.

**POVEȘTI
FERMECATE
RUSEȘTI**

MICA-FĂRĂMICA

Sînt pe lumea asta oameni buni, sînt alții — răi, dar mai sînt și unii care n-au nici o rușine față de semenii lor.

Ei bine, tocmai peste oameni de felul acesta a dat și Mica-Fărămica. Rămînînd orfană de ambii părinți, a fost luată de acești oameni care au crescut-o, iar după aceea, grozav o mai chinuiau, cu munca o istoveau: de țesut — ea țesea, de tors — ea torcea, de dereticat, ea deretica și tot ea, pentru orișicare lucru răspundea.

Stăpînă-sa avea trei fete. Pe cea mai mare o chema — Un-Ochi, pe cea mijlocie — Doi-Ochi, iar pe cea mezină — Trei-Ochi.

Cele trei fete nu făceau altceva decît să stea la poartă și să caște gura pe stradă, iar Mica-Fărămica făcea toată treaba în locul lor: hainele lor le cîrpea, pentru ele torcea și țesea, și în schimb, o vorbă bună nu auzea.

Cîteodată Mica-Fărămica ieșea la cîmp, o îmbrățișa pe vaca ei cea

bălțată și culcîndu-și capul pe grumazul acesteia, îi povestea cum se săturase ea de toate, pînă și de viață.

— Măicuță-văcuță! Pe mine mă ceartă și mă bate acasă, pîine nu capăt, și nici să plîng nu mă lasă. Mi-au poruncit ca pînă mîine să torc cinci puduri de furioare, să le țes, să le-nălbesc, în val să le rînduiesc.

Iar vaca îi răspundea:

— Fată frumoasă, strecoară-te într-o ureche de-a mea și ieși prin cealaltă — și totul are să se facă.

Și așa se și întîmplă. Mica-Fărămica se strecura în urechea vacii, ieșea prin cealaltă și în vremea asta totul era gata: și țesut și înălbit și în val rînduit.

Fata lua pînza și i-o ducea acasă stăpînei. Aceasta o cerceta, mai gema, mai gîfîia, și-n ladă o ascundea, și mai mult de lucru îi dădea.

Și Mica-Fărămica iar venea la văcuța ei, o îmbrățișa, o mîngîia, în ureche i se strecura, prin cealaltă ureche ieșea, lucrul terminat îl lua și stăpînei i-l ducea.

Într-o zi, stăpîna o chemă pe Un-Ochi, prima din fetele ei, și-i zise:

— Fata mea cea cuminte, fata mea cea frumoasă, urmărește, stai și pîndește, să afli cine-o ajută pe orfană: îi țese, îi toarce, și valul i-l rînduiește.

Și s-a dus Un-Ochi la pădure cu Mica-Fărămica, ba s-a dus cu ea și la cîmp, dar a uitat ce-i poruncise maică-sa: s-a întins în iarbă și s-a prăjit la soare. Iar Mica-Fărămica îi cînta întruna:

— Adormi un ochi, adormi!

Și pînă la urmă ochiul fetei adormi. Cîtă vreme Un-Ochi a dormit, văcuța a țesut, a înălbit și-n val a rînduit toată pînza.

Așa că stăpîna tot n-a aflat nimic și-atunci a trimis-o pe fata mijlocie — pe Doi-Ochi.

— Fata mea cea cuminte, fata mea cea frumoasă, urmărește, stai și pîndește și află cine-o ajută pe orfană.

Doi-Ochi s-a dus cu Mica-Fărămica, dar a uitat ce-i poruncise maică-sa: și ea la soare s-a prăjit și-n iarbă s-a tolănit. Iar Mica-Fărămica îi cînta întruna:

— Adormi un ochi, adormi și celălalt!

Și Doi-Ochi închise pleoapele. Văcuța a țesut, a înălbit și-n val pînza a rînduit, iar Doi-Ochi abia s-a trezit.

Stăpîna se mînie și o trimise a treia zi pe mezină — pe Trei-Ochi, iar orfanei îi dădu și mai mult de lucru.

Trei-Ochi țopăi cît țopăi, la soare se prăji și-n iarbă se tolăni.

Iar Mica-Fărămica îi tot îngîna:

— Adormi un ochi, adormi și celălalt!

Dar de al treilea ochi — uită.

Doi din ochi adormiră, dar al treilea treaz a stat, totul în jur a observat: cum s-a strecurat Mica-Fărămica în urechea văcuței, cum a ieșit prin cealaltă și cum a luat apoi valurile de pînză gata pregătite.

Trei-Ochi se întoarse acasă și-i povesti totul maică-si.

Bătrîna se bucură grozav cînd auzi, iar a doua zi îi spuse bărbatului ei:

— Să tai numaidecît vaca bălțată!

Moșneagul ba că una, ba că alta.

— Dar ce ai, babo, nu ești în toate mințile? Că doar vaca e tînără, e bună de lapte!

— Nu-mi pasă, s-o tai și gata!

Și bătrînul n-avu încotro. Începu să-și ascută cuțitul. De cum află despre asta, Mica-Fărămica dădu fuga în cîmp, îmbrățișă vaca tărcată și-i spuse:

— Măicuță-văcuță, vor să te ucidă!

Iar vaca îi răspunse:

— Ține minte, fată frumoasă, ce-ți spun: tu să nu mănînci din carnea mea, oasele să mi le-aduni în batistă și-n grădină să le-ngropi, iar de mine să nu uiți niciodată: în fiecare dimineată să torni apă peste oasele mele.

Bătrînul tăie vaca. Mica-Fărămica făcu totul așa cum îi poruncise bălțata: a stat nemîncată, n-a pus în gură nici o bucățică din carnea ei, oasele i le-a îngropat în grădină și le-a udat în fiecare dimineată.

După un timp crescuseră din ele un măr, dar ce mai măr — mere zemoase în el atîrnau, frunze de aur foșneau, ramuri de-argint se legăneau. Așa că, cine trecea pe acolo se oprea, iar cine venea mai aproape — se minuna.

Dacă a trecut mult sau puțin timp, cine mai știe? Doar că într-o zi cele trei fete se plimbau prin grădină.

Tocmai atunci trecea pe acolo un bărbat călare — un om voinic, bogat, tînăr și cu părul în inele. Cum văzu merele zemoase din pom încercă să înduplece fetele:

— Fetelor, frumoaselor, care din voi o să-mi dea un măr, pe aceea o iau de nevastă.

Toate cele trei surori se năpustiră, care mai de care, la copac.

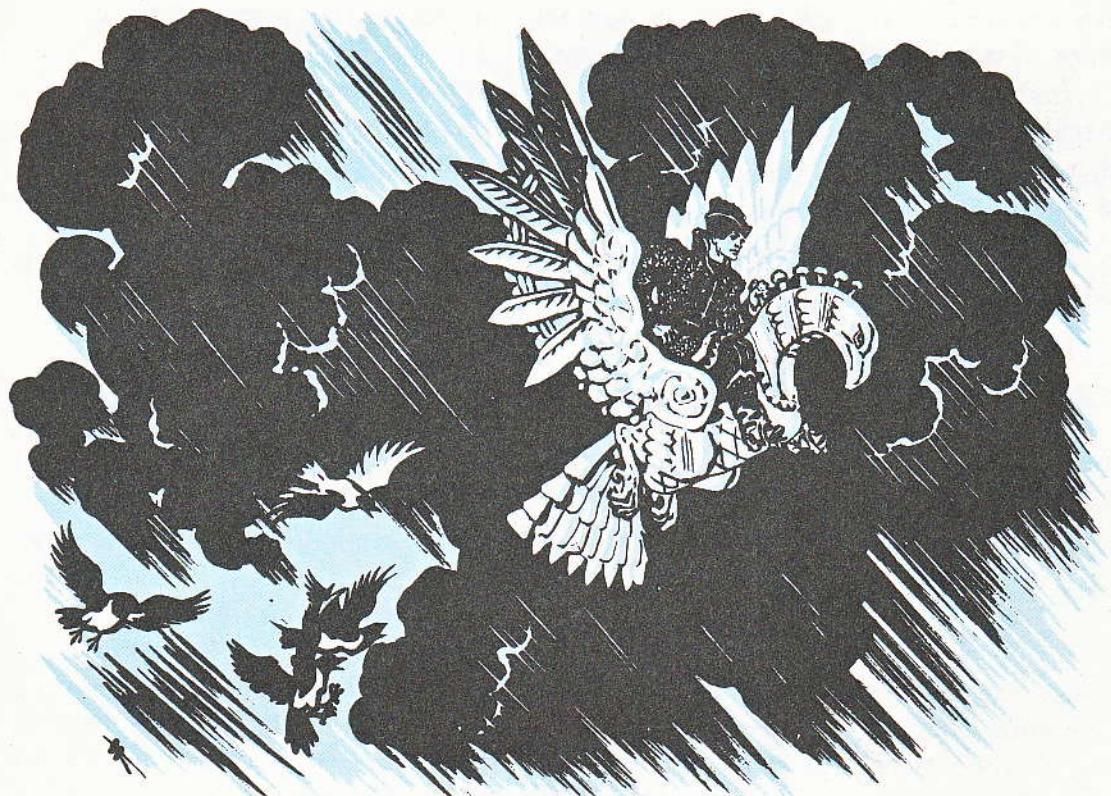
Dar merele, ce pînă atunci atîrnaseră jos de tot, de le puteai atinge cu mîna, se ridicară deodată sus-sus, deasupra capului.

Fetele să le scuture cu nuiua au vrut — dar ochii de frunze li s-au umplut; cînd de pe crengi să le rupă doreau, cosița în ramuri uscate

și-o încurcau. Așa că, oricît se luptară, oricît se zbuciumară, de cules mere — n-au cules, doar cu zgîrieturi s-au ales.

Însă cînd Mica-Fărămica s-a apropiat, toate crengile s-au aplecat, merele-n palmă i s-au culcat. Ea îl ospătă cu mere pe voinicul acela iar el o luă de nevastă. Și de atunci începu fata în belșug să trăiască, necazul să nu-l mai cunoască.

PAJURA DE LEMN

A fost odată ca niciodată. A fost odată, într-o anume țară, într-o anume împărăție, un împărat. Și avea acel împărat slujitori fără număr. Dar nu slujitori de rînd, ci meșteri de toate felurile: și tîmplari, și olari, și croitori. Pentru că împăratului îi plăcea să poarte cele mai frumoase și mai bine cusute haine, astfel ca nimeni să nu-l poată întrece, și-i mai plăcea ca oalele de la curtea sa să fie cît mai frumos împodobite, iar palatul său să fie înfrumusețat cu cele mai măiestrite sculpturi în lemn.

La palatul împăratului se aflau meșteri cîtă frunză și iarbă.

În fiecare dimineață aceștia se adunau cu toții în fața ușii și așteptau să iasă împăratul, ca să le spună fiecăruia ce anume are de făcut în ziua aceea.

Într-una din zile se întîmplă să se întîlnească la ușa împăratului un meșter aurar cu un tîmplar. De cum s-au întîlnit au și început să se certe:

care dintre ei își cunoaște mai bine meseria și a cui muncă este mai grea?

Meșterul aurar i-a zis:

— Meseria ta e mai puțin însemnată decît a mea, tu stai aplecat deasupra lemnului și sculptezi doar obiecte din lemn. Pe cînd munca mea e cu totul altceva: tot ce fac eu este numai și numai din aur curat, ți-e mai mare dragul să vezi ce lucruri ies din mîna mea.

Dar tîmplarul i-a răspuns:

— Nu-i mare scofală să meșterești un obiect scump, de vreme ce aurul, prin el însăși, este la mare preț. Dar ia fă, dintr-o simplă bucată de lemn, un obiect care să-i uimească pe toți cei din jur. Dacă izbutești o să te socot și eu un meșter adevărat.

S-au certat ei cît s-au certat, ba, erau gata să se și încaiere, cînd tocmai atunci intră împăratul. Auzind sfada celor doi, el surise și le porunci:

— Fiecare din voi va face cîte un obiect cu totul neobișnuit: unul — din aur, celălalt — din lemn. Cînd o să le văd, eu o să hotărăsc cine dintre voi e meșter mai iscusit.

Împăratului nu i te puteai împotrivi, dacă țineai la viață. Astfel că cei doi meșteri plecară din palat ducîndu-se fiecare la casa lui; și unul și celălalt nu se gîndea decît cum să facă și să dreagă, ca să-l întreacă în meșteșug pe tovarășul său. Împăratul le dăduse un răgaz de o săptămînă.

Peste o săptămînă, amîndoi meșterii au venit la palat, s-au așezat la rînd alături de ceilalți și au așteptat să intre împăratul. Fiecare din ei ținea în mînă o legătură. Împăratul intră și zise:

— Ei, ia să vedem, voinicilor, ce a meșterit fiecare din voi. Și zîmbi pe sub mustață. Dăduse poruncă să fie chemați în sala cea mare atît împărăteasa, cît și țareviciul, fiul său. Ca să vadă și ei meșteșugul vostru.

Împăratul și împărăteasa se așezară pe o bancă iar fiul rămase în picioare. Primul se înfățișă meșterul aurar.

— Poruncește, măria ta, să se aducă un cazan mare cu apă.

A fost adus un cazan mare și umplut cu apă.

Meșterul își desfăcu bocceaua, scoase din ea o rață de aur și-i dădu drumul în apă. Rața începu să înoate, de ziceai că-i vie: își întorcea capul în toate părțile, măcăia, și-și curăța penele cu ciocul.

Împăratul rămase cu gura căscată, iar împărăteasa strigă:

— Nu încape nici o îndoială că rața e vie, nu e făcută din aur! Se vede că a învelit în aur o rață vie!

Meșterul se supără:

— Cum să fie vie? Dacă-mi porunciți o desfac în părțile din care e făcută și pe urmă o prind din nou în șuruburi.

Scoase rața din cazan, îi desprinse mai întîi aripile, apoi capul și,

la sfîrșit, o desfăcu în bucățile din care era alcătuită. Așeză toate părțile pe masă și începu după aceea să le înșurubeze la loc. O întocmi cum a fost, și îi dădu drumul pe apă. Și rața începu să plutească, ba chiar mai bine decît prima dată. Toți curtenii începură să bată din palme:

— Țsta meșter adevărat, nimic de zis! A făcut un lucru minunat! Niciodată pînă acum n-am văzut așa ceva!

Împăratul se întoarse către tîmplar:

— Ei, acum arată-ne și tu ce-ai meșterit.

Tîmplarul făcu o închinăciune:

— Înălțimea ta, poruncește să fie deschisă fereștriuca de la odaia asta.

Fereștriuca fu deschisă. Tîmplarul își desfăcu bocceaua și scoase din ea o pajură de lemn. Și era atît de bine făcută pajura cu pricina, că n-o puteai deosebi de una vie. Iar tîmplarul zise:

— Rața de aur poate înota numai pe apă, pe cînd pajura mea se poate înălța pînă la nori.

Și tîmplarul încălecă pajura și răsuci un arc. Pajura se înălță într-o clipă, își luă zborul din sala cea mare a palatului și începu să plutească afară, prin văzduh. Toți cei de față dădură buzna la fereastră: se uitau cu gura căscată cum tîmplarul dădea ocol, cînd dintr-o parte cînd din alta, zburînd deasupra curții palatului. De răsucea arcul spre stînga — pajura pornea să coboare spre pămînt, de îl răsucea spre dreapta — se înălța din nou. Împăratul privea pe fereastră și nu-și putea lua ochii de la pajură — de uimit ce era, coroana îi alunecă pînă pe ceafă. Toți cei din jur rămăseseră fără suflare. Nu mai văzuse nimeni pînă atunci atîta măiestrie.

După ce se roti o vreme prin aer, tîmplarul intră din nou în sala cea mare. Puse pajura într-un ungher și veni lîngă împărat.

— Spune, mărite împărate, ești mulțumit de meșteșugul meu?

— Nu găsesc cuvinte să-ți spun cît de mulțumit sînt, a răspuns împăratul. Cum ai putut avea atîta dibăcie? Și cum ți-a dat prin minte să meșterești un asemenea arc?

Tîmplarul se pregătea să răspundă la întrebările împăratului dar tocmai atunci împărăteasa începu să se vaite și să țipe:

— Încotro? Încotro? Ah, prindeți-l, opriți-l!

Auzind-o, toți cei de față s-au întors și ce să vadă? în timp ce împăratul îi punea întrebări tîmplarului, tînărul țarevici încălecaseră pajura, răsuciseră arcul și, ieșind pe fereastră, zburaseră în curte.

— Vino înapoi! Unde pleci? Ai să te prăbușești! strigau în urma lui împăratul și împărăteasa.

Țareviciul însă își flutură mîna și zbură peste zidul de argint ce

împrejmuia palatul. Apoi răsuci arcul spre dreapta — și pajura se înalță dincolo de nori și se pierdu din vedere.

Împărăteasa leșină, iar împăratul se năpusti la tîmplar:

— Se vede că într-adins ai născocit mașinăria asta, zise el, ca să-l pierzi pe singurul nostru fecior. Hei, străjeri! Lua-ți-l și aruncați-l în temniță. Iar dacă peste două săptămîni țareviciul nu se întoarce, tîmplarul să fie spînzurat.

Străjerii îl înșfăcăară pe tîmplar și-l aruncară în hrubele întunecate ale temniței. În vremea asta țareviciul zbura cu pajura de lemn departe, tot mai departe.

Și era grozav de mulțumit țareviciul. Cît vedeai cu ochii zare liberă și largă de jur împrejur. Vîntul îi șuiera pe la urechi, zulfii i se învolutau, undeva dedesubt alergau de colo-colo norii, iar el se simțea aidoma unei păsări cu aripile întinse. Putea porni în orice parte a cerului, după dorință.

Spre seară ajunse într-o împărăție necunoscută și coborî la marginea unui oraș. Cînd, ce să vadă? Chiar acolo se afla o izbă mică, mică de tot.

Țareviciul bătu la ușă. Ieși în prag o bătrînică.

— Îngăduie-mi, bunico, să rămîn aici peste noapte. Nu sînt de prin partea locului, nu cunosc pe nimeni și n-am la cine să trag.

— Cum să nu-ți îngădui, fiule? Intră, că loc este destul. Doar trăiesc singură aici.

Țareviciul demontă pajura, înodă bocceaua la loc și intră în izba bătrînei.

Bătrîna îi puse îndată să mănînce de cină, iar țareviciul începu s-o întrebe: cum se numește orașul, cine locuiește în el și ce lucruri neobișnuite se află în acel oraș. Și iată ce răspuns i-a dat bătrîna:

— Este în împărăția noastră, fiule, un lucru foarte ciudat. Chiar în inima orașului se înalță palatul împărătesc, iar lîngă palat se află un turn înalt-înalt. Turnul e ferecat cu treizeci de lacăte, iar poarta lui o păzesc treizeci de paznici. Nimeni nu e lăsat să intre în acel turn. Se zice că în el ar trăi fata împăratului. Că îndată ce s-a născut, a fost zăvorîtă în turn împreună cu doica ei, pentru ca nimeni să n-o poată vedea vreodată. Împăratul și împărăteasa se tem ca nu cumva copila să se îndrăgostească de cineva, și astfel, să fie nevoiți s-o lase să plece pe meleaguri străine. Pentru că ar fi tare îndurerați dacă s-ar despărți de ea: e singura lor odraslă. Și așa se face că fata trăiește în turnul acela ca într-o temniță.

— Dar spune-mi, oare o fi frumoasă țarevna asta? Întrebă țareviciul.

— Nu știu, fiule, eu n-am văzut-o, dar oamenii povestesc cum că frumoasă ca ea, nu se mai află alta pe lume.

Și țareviciul își puse în gând să se furișeze pînă în turnul ferecat. Se culcă, dar în loc să doarmă, chibzui îndelung cum ar putea face s-o vadă pe țarevnă.

A doua zi, îndată ce se lăsă întunericul, încălecă pajura sa de lemn, se înalță pînă deasupra norilor și zbură înspre turn, spre acea parte a lui, unde știa că se află o fereastră.

Ajunse acolo și bătu în geam.

Țarevna rămase tare mirată. În fața ei se afla un voinic nespus de frumos.

— Spune-mi cine ești, vrednicule voinic? întrebă ea.

— Deschide fereastra și o să-ți spun îndată cine sînt.

Copila deschise fereastra și pajura de lemn intră zburînd în odaie. Țareviciul coborî, îi dădu binețe și-i povesti copilei cine era și cum ajunsese acolo.

Și rămaseră așa, privindu-se fermecați, fără să-și poată lua ochii unul de la celălalt.

Țareviciul o întrebă dacă s-ar învoi să-l ia de bărbat.

— Eu n-am nimic împotriva, zise țarevna, dar mă tem că tăicuțul și măicuța mea n-or să mă lase.

Dădaca cea rea însă, care era pusă s-o păzească pe țarevnă, simți că se punea ceva la cale. Alergă într-un suflet la palat și dădu totul în vileag, că așa și așa, venise cineva în zbor la țarevnă, iar voinicul cu pricina se ascunde în casa unei bătrîne.

Veniră tot atunci străjile, îl înșfăcărară pe țarevici și îl tîrîră la palat. Acolo, pe tron — împăratul ședea, mînios era, cu toiagu-i de lemn în podele izbea.

— Cum ai cutezat, așa și pe dincolo, tu, un tîlhar de drumul mare, să nesocotești porunca mea împărătească și să intri în turn? Am să poruncesc să fii spînzurat chiar mîine!

Îl duseră pe țarevici la temniță, îl lăsară singur acolo și-l zăvorîră cu niște lacăte zdravene.

În zorii zilei îi mînară în piață pe toți orășenii. Fuseseră înștiințați că va fi spînzurat nelegiuitul voinic — ce se furișase în turnul țarevnei.

Și iată că sosi călăul, fu înălțată spînzurătoarea și veniră, ca să fie de față la execuție, însuși împăratul cu împărăteasa.

Îl aduseră în piață și pe țarevici. Acesta se întoarse către împărat și rosti:

— Înălțimea ta, îngăduie să-mi spun ultima dorință.

Țarul se încruntă, dar n-avu încotro, nu-l putu refuza.

— Fie, vorbește.

— Dă poruncă unui sol, să tragă o fugă pînă la casa bătrînei la care am stat și să-mi aducă o legătură ce-am lăsat acolo.

Împăratul nu se putu împotrivi și trimise un sol. Legătura cerută a fost adusă.

Între timp, țareviciul fusese condus lîngă spînzurătoare și urcat pe o mică scară. Chiar atunci solul îi înmînă bocceaua. Țareviciul o desfăcu, se săltă pe pajura de lemn și ia-l de unde nu-i. Se înălță deasupra spînzurătorii, deasupra împăratului, deasupra întregii mulțimi.

Împăratul se văicărea:

— Puneți mîna pe el! Țineți-l! Are să scape!

Iar țareviciul își îndreptă pajura spre turn, zbură pînă în dreptul ferestrei cunoscute, o prinse într-o îmbrățișare pe țarevnă și o așeză în fața lui, pe pajura de lemn.

— Ei, făcu el, de-acum nu trebuie să ne mai temem, nici eu, nici tu, de nici o poteră.

Și pajura îi purtă, în goana mare, pînă în împărăția țareviciului.

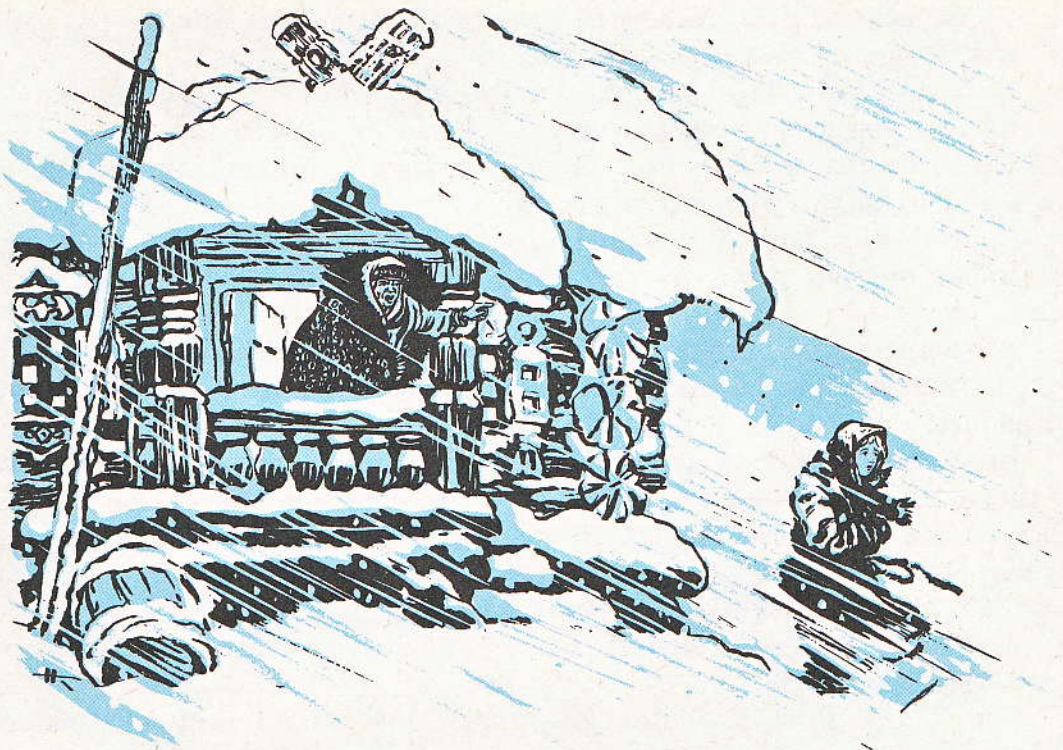
Acolo, bietul tîmplar zăcea în hrubele temniței, dar nu-și lua ochii de la cer: oare nu cumva s-o întoarca țareviciul? Nu de alta, dar mîine, se împlinesc două săptămîni și dacă feciorul împăratului nu se întoarce, el, tîmplarul, o să stea atîrnat cu funia de gît.

Cînd, deodată, ce să vadă? Sus, în văzduh, zbura pajura lui de lemn, dar îl purta nu numai pe țarevici ci și o preafrumoasă copilă.

Pajura se lăsă din zbor, în mijlocul curții palatului împărătesc. Țareviciul își ajută mireasa să coboare și porni cu ea spre tatăl și mama sa. Le povesti pe unde a colindat timp de două săptămîni. Aceștia, cuprinși de bucurie, îl iertară pentru durerea ce le-o pricinuisese, iar pe tîmplar îl eliberară din temniță.

Împăratul făcu un ospăț de pomină. Iar nunta au sărbătorit-o cu toții trei luni încheiate.

MOROZKO - GERUL

A fost odată ca niciodată. A fost odată un moș și-o babă. Moșul avea o fată, baba avea și ea o fată. Pe fata ei, baba o alinta, o dezmierda, iar pe fata moșului o ura, toată treaba pe seama ei o lăsa, din nimica o certa, o dojenea și nici cu mîncarea n-o prea înghesuia. Fata nu se dădea în lături de la nici o muncă, făcea toată treaba cum i se poruncea, mai bine nici că se putea. Oamenii cînd o vedeau cu lauda nu mai conteneau. Pe cîtă vreme despre fata babei numai așa spuneau:

— Ia uitați-vă la ea, de țesut — nu țese, de tors nu toarce. Ia uitați-vă la ea, trîndava-leneșă!

Din pricina asta baba se făcea și mai rea, și mai arțăgoasă. Iar fetei moșului îi făcea zile fripte. Și se gîndea întruna cum ar face s-o piardă.

Într-o zi moșul plecă în oraș după tîrguieli. Baba cea rea, împreună cu fiică-sa, puseră lucrurile la cale:

— Ei, acum, îi facem noi de petrecanie, dușmancei ăștea!

Baba o chemă pe fată și-i porunci:

— Haide, du-te la pădure după vreascuri!

— Dar mai avem destule vreascuri acasă, i-a zis fata.

Baba cea rea se răsti, bătu din picior, apoi, împreună cu fiică-șă, se năpustiră la ea și o alungară afară din izbă.

Cînd a văzut fata că n-are încotro, a plecat la pădure. Și era un ger de crăpau pietrele, și-un vînt rece ca gheața bătea, și-un viscol hain visco-lea...

Baba și fata ei se purtau de colo-colo prin izba încălzită și își tot spuneau:

— Acuma, chiar că nu se mai întoarce nesuferita aceea! Are să degere în pădure!

În vremea asta, fata ajunsese la pădure, se opri sub un brad rămuros și prinse a se uita împrejur, neștiind încotro s-o apuce și ce să facă...

Deodată se auziră zgomote și trosnituri: Morozko-Gerul alerga prin brădiș, Morozko-Gerul gonea prin mestecăniș, dintr-un copac în altul se sălta, scîrțîia și ronțăia. Coborî din bradul rămuros și zise:

— Bună ziua, fată frumoasă! Cum de-ai nimerit la mine în pădure pe gerul ăsta?

Fata îi povesti, fără să ascundă nimic, cum că nu venise în pădure de bună voie.

Morozko-Gerul o ascultă și-i zise:

— Ba nu, fată frumoasă, nu după vreascuri te-au trimis ele aici. Dar, de vreme ce ai venit în pădurea mea, vreau să văd și eu cît de harnică ești!

Îi dădu un fuior, un fus și-i porunci:

— Să torci din fuiorul ăsta fir de bumbac, din el să țezi pînză și din pînză să-mi coși o cămașă!

Cum spuse asta, Morozko-Gerul plecă. Fata nu mai stătu la gînduri ci se apucă fără întîrziere de treabă.

Cînd simțea că îi îngheață degetele — sufla puțin asupra lor, le încălzea, și la lucru. Munci așa, fără să-și dezdoae spinarea, toată noaptea. La un singur lucru se gîndea: cum să facă, cum să dreagă ca să coasă o cămașă cît mai frumoasă.

Dimineata iar se auziră zgomote și trosnituri în preajma bradului: era Morozko-Gerul. Îndată ce văzu cămașa, o lăudă:

— Ei, fată frumoasă, tare meșteșugit mi-ai lucrat cămașa!

Și Morozko-Gerul scoase o ladă mare, ferecată, i-o puse fetei dinainte și zise:

— După muncă și răsplată!

Pe urmă, îmbracă fata într-un cojocel călduros, îi legă pe cap o basma înflorată și o scoase la drum:

— Mergi sănătoasă, fată frumoasă! S-or găsi pe aici niște oameni buni care să te ajute să ajungi acasă.

Spuse asta și se făcu nevăzut, parcă nici n-ar fi fost.

În vremea asta moșul se întorsese acasă.

— Unde îmi e fata? întrebă el.

— Păi, s-a dus la pădure după vreascuri încă de ieri și uite că nici acum nu s-a întors...

Pe moș îl cuprinse îngrijorarea, așa că nici nu dezhamă calul, ci porni în grabă spre pădure. Când, ce să vadă? Chiar în marginea drumului stătea fata lui, veselă și gătită.

Moșul urcă fata în sanie, încărcă lada cu darurile lui Morozko-Gerul tot acolo și porni spre casă.

Iar baba cea rea și fiică-sa la masă ședeau, plăcinte-nfulecau și așa vorbeau:

— Ehei, vie nu se mai întoarce ea acasă! Doar oasele o să i le aducă moșul!

Dar cățelușa, lătrînd de după sobă zise:

— Ham, ham, ham! Fata moșului cu daruri scumpe o să vie! Dar pe fata babei n-o vrea nimeni de soție!

Baba îi dădu cățelușei plăcintă, ba o și bătu cu vâtraiul.

— Taci, netrebnico! Mai bine zi așa: „Fata babei dragă — nunta o s-o facă, a moșului fată — moartă o să zacă!”

Dar cățelușa o ținea una și bună:

— Fata moșului — cu daruri scumpe-o să vie! Dar pe fata babei — n-o vrea nimeni de soție!

Și iată că poarta scîrții, ușa se deschise și în izbă intră — rumenă și gătită — fata moșului, iar în urma ei oamenii aduseră o ladă mare, împodobită de jur împrejur cu flori de gheață.

Baba, împreună cu fiică-sa, se năpustiră asupra lăzii, începură să scoată de acolo, să cerceteze, pe lavițele din jur să așeze, toate hainele, găteliile și nu mai conteneau cu întrebările:

— Cine ți-a dat daruri atît de minunate?

Baba, îndată ce află cum o răsplătise Morozko-Gerul pe fata moșului, porni să alerge dintr-un capăt în celălalt al izbei, o îmbracă și o înfodoli pe fiică-sa, ca să nu-i fie cumva frig, îi vîrî în mînă o legătură cu plăcinte și-i porunci moșului s-o ducă în pădure și pe ea:

— Fata mea o să capete două lăzi din astea!

A dus-o moșul în pădure pe fata babei și a lăsat-o sub bradul rămuros. Fata stătea, de jur împrejur privea, de frig se zgribulea, vorbe de ocară striga:

— De ce nu mai vine odată Morozko ăla? Pe unde, așa și pe dincolo, o fi hoinărind?

Dar, chiar atunci se auziră zgomote și trosnituri: Morozko-Gerul alerga prin brădiș, Morozko-Gerul gonia prin mestecăniș, dintr-un copac în altul se sălta, scîrțîia și ronțăia. Coborî din bradul rămuros și zise:

— De ce ai venit la mine, fată frumoasă?

— Oare, chiar nu știi și singur? Am venit să-mi dai daruri scumpe!

Morozko-Gerul zîmbi și zise:

— Bine, dar mai întîi, ca să văd cît de harnică ești — vreau niște mînuși să-mi împletești!

I-a dat andrele, un ghem de lînă și a plecat. Fata babei aruncă andrelele în zăpadă și izbi cu piciorul în ghemul de lînă:

— Ia te uită ce-a născocit moșneagul! Unde s-a mai văzut, unde s-a mai pomenit, să stea cineva pe un ger ca ăsta și să împletească? Și așa îți degeră degetele!

Dimineața se auziră trosnete și pîrîituri — și veni Morozko-Gerul.

— Ei, fată frumoasă, ia să vedem, cum ai scos-o la capăt cu ceea ce ți-am cerut să-mi meșterești?

Fata babei se năpusti la el:

— Ce meșterit ți se năzare, bătrîn netot ce ești! Ce, ești chior, nu vezi? M-a pătruns frigul pînă la os așteptîndu-te aici, abia mai răsufli!...

— Ei, după muncă — va fi și răsplată! zise Morozko-Gerul.

Își scutură o dată barba și cînd se porni o furtună și-un viscol — acoperi toate cărările și toate drumurile. Iar Morozko se făcu nevăzut, de parcă nici n-a fost.

Fata babei o porni încet, fără drum, fără cărare și nimeri într-o rîpă. Acolo, cît ai clipi, o acoperi zăpada...

Cînd de-abia se crăpa de ziuă, baba începu să-l zgîlțîie pe moș, îl trezi și-i porunci să se ducă în pădure să-i aducă fata. În vremea asta ea se apucă să coacă plăcinte. Cățelușa însă, stătea sub laviță și lătra:

— Ham, ham, ham! Fata moșului nunta o s-o facă, iară fata babei — moartă o să zacă!

Baba îi dădu cățelușei plăcinte, și o bătu strașnic cu vătraiul:

— Taci, netrebnico! Îndoapă-te cu plăcinte și nu mai vorbi așa! Mai bine zi: „Fata babei — cu daruri scumpe o să sosească, fata moșului — mire n-o să-și mai găsească!”

Cățelușa însă mîncă plăcinta și iar o ținu pe-a ei:

— Ham, ham, ham! Fata moșului — nunta o s-o facă, iară fata babei — moartă o să zacă!

Baba se neliniști:

„Vai de mine, dacă, într-adevăr, pățește ceva rău fata mea? Dacă în drumul spre casă se vor pierde darurile acelea scumpe? Ia, să dau eu o fugă în urma moșului!”

Își puse șuba și o luă la goană spre pădure. Iar viscolul urla și mai grozav, zăpada o-nvîrtejea și mai tare. Drumul era troienit, nu se mai vedea...

Baba cea rea se rătăci și zăpada o troieni.

Moșul o căută și o tot căută prin pădure pe fata babei, dar n-o găsi. Cînd s-a întors acasă — nici pe babă n-a mai găsit-o. Și-atunci i-a adunat pe vecini. Și împreună cu ei au început să le caute: și pe babă și pe fiica ei. Au căutat și-au tot căutat, toate troienile le-au răscolit dar de găsit nu le-au mai găsit.

Și de atunci a început moșul să viețuiască numai cu fata lui. De cum a venit primăvara însă, pe fată a pețit-o un voinic fierar-meșter făurar.

Au făcut o nuntă plină de veselie și au trăit cu toții în dragoste și bună înțelegere. Tot așa mai trăiesc ei și acuma.

POVESTE DESPRE MERELE TINEREȚII ȘI APA VIE

A fost odată ca niciodată. A fost odată, într-o oarecare țară, într-o oarecare împărăție, un împărat care avea trei feciori: pe cel mai mare îl chema Fedor, pe cel mijlociu — Vasili, iar pe mezin — Ivan.

Împăratul era bătrîn, foarte bătrîn și își pierduse vederea — a orbit, dar auzise că undeva departe, la capătul pămîntului, peste nouă mări și nouă țări, se află o grădină în care cresc merele tinereții și o fîntînă cu apă vie. Dacă bătrînul ar mîncă un singur măr din acelea — ar întineri, iar dacă și-ar spăla cu apă vie ochii săi orbi, ar vedea din nou.

Împăratul făcu un ospăț cum nu s-a mai pomenit, chemă la ospăț pe toți prinții și boierii și le zise:

— Oare se găsește printre voi, copiii mei, unul ales între aleși, îndrăzneț între îndrăzneți, care ar vrea să se ducă peste nouă mări și nouă țări, departe, la capătul pămîntului ca să-mi aducă merele tinereții și, într-un

urcior cu douăsprezece guri, apă vie? Aceluia i-aș lăsa moștenire jumătate din împărăție.

Dar cei de față tăceau, vorba ceea: cel mare se ascunde după cel mijlociu, mijlociul după cel mic, iar celui mic — ce să-i mai ceri?

Atunci ieși în față Țareviciul Fedor și zise:

— Nu ne rabdă inima să înstrăinăm împărăția. O să plec la drum eu însumi ca să aduc părintelui și împăratului meu merele tinereții și, într-un urcior cu douăsprezece guri, apă vie.

Și Țareviciul Fedor se duse la grajdurile împărăției, își alese un cal neîncălecat, îi puse un căpăstru-necăpăstruit, luă un bici — nebiciuit, potrive douăsprezece chingi — neînchinate, și încă una pe deasupra — nu de dragul frumuseții ci al trăinicieii... Și porni Țareviciul Fedor la drum. De văzut — toți l-au văzut când a-ncălecat, dar nici unul n-a văzut încotro s-a îndreptat...

Dacă a mers aproape, ori a mers departe, dacă a mers în jos, ori a mers în sus, cine știe? Atîta știm doar că a mers zi de vară pînă-n seară, a mers pînă ziua se sfîrși și soarele asfinți. Și-așa a ajuns la o răscruce, din care se despărțeau trei drumuri. În dreptul răscrucii se afla o lespede de piatră, pe care stătea scris:

„Spre dreapta de pornești — scapi tu, dar calul ți-l prăpădești. Spre stînga de pornești — scapă calul, dar tu te prăpădești. Înainte de pornești — te-așteaptă înșurătoarea“.

După ce chibzui puțin, Țareviciul Fedor hotărî: „Hai s-o pornesc într-acolo unde mă așteaptă înșurătoarea“.

Și coti pe drumul pe care îl aștepta înșurătoarea. A mers și a tot mers, pînă a ajuns în fața unui turn cu acoperișul de aur. Deodată, văzu alergînd în calea lui o preafrumoasă copilă, care îi zise:

— Fecior de împărat, lasă-mă să te scot din șa, vino cu mine să te ospătezi cu bucate și să dormi pe săturate.

— Nu pot, copilă dragă, de bucate n-am trebuință, iar cu somnul — n-o să-mi scurtez drumul. Trebuie să merg mai departe.

— Fecior de împărat, nu te grăbi să pleci, grăbește-te mai bine să faci ceea ce-ți dorește inima.

Și preafrumoasa copilă îl scoase din șa și îl duse în turn. I-a dat să bea, l-a ospătat și-apoi în pat l-a așezat. Dar de-abia apucă Țareviciul Fedor să se întindă la perete, că acea copilă răsturnă iute patul, și el se prăbuși jos în pivniță, unde era o groapă adîncă...

Dacă a trecut multă sau puțină vreme, cine să știe? Doar că într-o zi împăratul iar făcu un ospăț, îi chemă pe prinți și pe boieri și le zise:

— Copii, care îndrăzneţ între îndrăzneţi, vrea să-mi aducă merele tinereţii şi, într-un urcior cu douăsprezece guri, apă vie? Aceluia i-aş lăsa moştenire jumătate din împărăţie.

Şi din nou: cel mare se ascunse după cel mijlociu, mijlociul după cel mic, iar celui mic — ce să-i mai ceri? Şi-atunci ieşi în faţă Țareviciul Vasili:

— Tăicuţule drag, nu mă rabdă inima să las împărăţia pe mâini străine. O să plec la drum eu însumi, o să aduc lucrurile cerute şi o să ți le ofer cu mâna mea.

Şi Țareviciul Vasili se duse la grajdurile împărăţiei, alese un cal neîncălecat, îi puse un căpăstru-necăpăstruit, luă un bici-nebiciuit, potrive douăsprezece chingi-neînchingite şi încă una pe deasupra.

Şi porni la drum Țareviciul Vasili. De văzut — toţi l-au văzut când a-ncălecat, dar nici unul n-a văzut încotro s-a îndreptat... Şi iată că ajunse la răscrucea unde se afla lespedea de piatră şi citi:

„Spre dreapta de porneşti — scapi tu, dar calul ți-l prăpădeşti. Spre stînga de porneşti — scapă calul, dar tu te prăpădeşti. Înainte de porneşti — te-aşteaptă însurătoarea“.

Țareviciul Vasili chibzui cît chibzui şi o luă înainte, pe drumul pe care-l aştepta însurătoarea. Ajunse la turnul cu acoperişul de aur. În calea lui alergă preafrumoasa copilă şi-l pofti să se ospăteze cu bucate şi să doarmă pe săturate.

— Fecior de împărat, nu te grăbi să pleci, grăbeşte-te mai bine să faci ceea ce îţi doreşte inima...

Şi ea l-a scos din şa şi l-a dus în turn. I-a dat să bea, l-a ospătat, şi-apoi în pat l-a aşezat.

Dar de-abia apucă Țareviciul Vasili să se întindă la perete, că fata, răsturnă din nou patul şi el se prăbuşi în pivniţă. De-acolo, de jos, cineva întrebă:

— Cine cade din cer?

— Eu, Țareviciul Vasili. Dar cine e prizonier?

— Eu, Țareviciul Fedor.

— Măi frate, da' ştiu că am păţit-o!

Dacă a trecut multă sau puţină vreme, cine ştie? Doar că împăratul făcu ospăţ pentru a treia oară şi-i chemă pe prinţi şi pe boieri.

— Care îndrăzneţ între îndrăzneţi vrea să-mi aducă merele tinereţii şi, într-un urcior cu douăsprezece guri, apă vie? Aceluia i-aş lăsa moştenire jumătate din împărăţie.

Şi din nou cel mare se ascunse după cel mijlociu, mijlociul după cel mic, iar celui mic — ce să-i mai ceri?

Și — atunci ieși în față Ivan-Țarevici și zise:

— Tăicuțele drag, revarsă binecuvîntarea ta asupra mea, din creștetul capului meu înfierbîntat, pînă la tălpile sprintenelor mele picioare, ca să ajung departe, la capătul pămîntului, să aflu, pentru tine merele tinereții și apa vie și să-i mai aflu și pe frățiorii mei.

Și împăratul îi dădu binecuvîntarea sa. Iar Ivan-Țarevici se duse la grajdurile împărăției ca să-și aleagă un cal după chibzuința și dorința sa. Însă, de cum se uita la vreun cal — calul începea să tremure, iar de punea mîna pe vreunul — calul se prăbușea la pămînt.

Așa că nu putu Ivan Țarevici să-și aleagă un cal după chibzuință și dorință. Ieși îngîndurat, cu capul mai jos de umeri plecat. Deodată îi ieși în cale o slujnică bătrînă de la curte:

— Bună ziua, Ivan-Țarevici! De ce ești supărat și-ntristat, dragul meu copil?

— Cum să nu mă întristez, bunicuțo, dacă nu pot găsi un cal după chibzuință și dorință?

— Ehe, de mult ar fi trebuit să mă întrebi pe mine. Calul cel bun stă în pivniță legat, cu lanțuri grele ferecat. Numai dacă izbutești să-l iei — o să ai cal după chibzuință și dorință.

Ivan-Țarevici se duse la pivniță, izbi cu piciorul ușa de fier și ușa pivniței se încovoie. Atunci el își luă avînt și sări lîngă calul cel bun, iar calul își puse picioarele din față pe umerii săi. Ivan-Țarevici nu se clinti din loc. Și-atunci, calul rupse lanțurile de fier, sări afară din pivniță și-l scoase și pe Ivan-Țarevici de acolo. Ivan-Țarevici îi puse un căpăstru necăpăstruit, îl înșeuă cu o șa neînșeuată, potrivî douăsprezece chingi neînchinate și încă una pe deasupra — nu de dragul frumuseții ci de dragul faimei lui de voinic.

Și porni Ivan-Țarevici la drum. De văzut — toți l-au văzut cînd a-ncălecat, dar nici unul n-a văzut încotro s-a îndreptat... Cînd ajunse la răsărit — stătu Ivan-Țarevici să chibzuiască:

„Spre dreapta de pornești — calul ți-l prăpădești.“ Și-atunci, unde să mă mai duc fără cal? „Înainte de pornești — te așteaptă însurătoarea“; că doar n-am pornit la drum pentru asta. „Spre stînga de pornești scapă calul“; ăsta-i cel mai bun drum pentru mine.

Și coti pe drumul pe care calul scăpa, iar el se prăpădea. Dacă a mers mult sau puțin, dacă a mers în jos sau a mers în sus, dacă a mers peste pajiști înverzite, ori pe piscuri pietruite, cine să știe? Atîta știm, că a mers zi de vară pînă-n seară, a mers pînă ziua se sfîrși și soarele asfinți, și-atunci dădu peste o colibă.

Coliba pe-un picior de găină stătea și-o ferestruică avea.

— Colibă, colibă, te-oprește cu fața la mine, pădurea la spate-ți rămîna! Că eu, înăuntru voi intra, și-afară iar m-oi strecura.

Coliba se opri cu spatele la pădure și cu fața la Ivan-Țarevici. El intră înăuntru; acolo ședea Baba-Cloanța cea bătrînă. Fuior de mătasă torcea, dar firul peste umăr l-azvîrlea.

— Ptiu, ptiu! făcu ea, de cînd sînt n-am pomenit, de auzit n-am auzit, nici de văzut n-am văzut suflare rusească, dar azi, uite, chiar suflarea rusească, și încă singură, a venit aici.

Ivan-Țarevici zise la rîndul lui:

— Ehe, Babă-Cloanță-Cotoroanță, păsării slobode te pripești — penele să-i jumulești, și pe voinicul străin îl ponegrești... Mai bine făceai, dacă te grăbeai voinicului ostenit, de la drum venit, de mîncat și de băut îi dădeai și să doarmă-i așterneai. Eu m-aș fi culcat, tu la căpătii te-ai fi așezat, tu m-ai fi-ntrebat, eu răspunsuri ți-aș fi dat — de unde-s și-al cui sînt.

Și Baba-Cloanța făcu totul cum se cuvine: lui Ivan-Țarevici să mănînce — să bea îi dădu și patul i-l așternu. Apoi se așeză la căpătîiul lui și prinse a-l întreba:

— Al cui ești, voinic vrednic și-ostenit, călător din drum ivit, și de unde vii? Din ce împărăție ești? Și-al cui fecior, cine sînt tatăl și mama ta?

— Păi, eu sînt, bunico, din cutare țară, din cutare împărăție, mă cheamă Ivan-Țarevici, și-s fecior de împărat. Vreau să merg departe, la capătul pămîntului, peste nouă mări și nouă țări, ca să aduc apă vie și merele tine-reții.

— Ei, dragă tinere, pînă acolo ai de mers tare mult: apa vie și merele tinereții se află în stăpînirea unei copile cutezătoare și neînfricate pe numele ei Ochi-Albaștri, iar copila aceasta îmi e nepoată de sînge. Nu știu, zău, dacă vei dobîndi de la ea bunurile pe care le cauți...

— Păi, bunico, te-aș ruga să potrivești pe umerii mei puternici, capul tău ca să mă înzestrezi cu înțelepciune și chibzuință.

— Ehe, mulți voinici pe-aici au venit, dar puțini cu respect mi-au vorbit. Ia calul meu, copile, că e mai sprinten ca al tău, el are să te ducă la sora mea mijlocie și ea o să te învețe ce ai de făcut.

Dimineața, Ivan-Țarevici în zori se sculă, fața albă și-o spălă; îi mulțumi Babei-Cloanța că-l adăpostise peste noapte și, încălecînd pe calul ei, plecă.

Deodată îi spuse calului:

— Stai! Mi-am pierdut o mînușă.

Iar calul i-a răspuns:

— În vreme ce tu mi-ai vorbit, două sute de verste-am gonit...

Să fi ajuns Ivan-Țarevici aproape, să fi ajuns departe, cine știe? Știm doar că ziua-n noapte se sfârșea, când zări în depărtare o colibă rotitoare, pe-un picior de găină și c-un geam mic pentru lumină.

— Colibă, colibă, te-oprește cu fața la mine, pădurea — la spate-ți rămînă! Că eu, înăuntru voi intra, și-afară iar m-oi strecura.

Coliba se opri cu spatele la pădure și cu fața la el.

Deodată, se auzi nechezatul unui cal, iar calul pe care se afla Ivan-Țarevici îi dădu răspuns.

Caii crescuseră în aceeași herghelie.

Auzind nechezatul lor, Baba-Cloanța — încă și mai bătrînă decît cealaltă — zise:

— Se vede treaba că mi-a venit în ospeție surioară-mea.

Și ieși în pridvor.

— Ptiu, ptiu, de cînd sînt n-am pomenit, de-auzit n-am auzit, nici de văzut n-am văzut suflare rusească, dar azi, uite, chiar suflarea rusească a venit singură aici.

— Ah, Babă-Cloanță-Cotoroanță, primește-ți oaspetele cinstindu-i veșmîntul și prețuiește-l după cum i-e chibzuința. Mai bine mi-ai griji calul, iar mie, voinic ostenit, de la drum venit, să mănînc și să beau mi-ai da, să mă culc mi-ai așeza...

Și Baba-Cloanța făcu totul cum se cuvine: calul i-l griji, iar lui Ivan-Țarevici să mănînce și să bea îi dădu, patul i-l așternu, și-apoi să-ntrebe începui: cine-i, de unde-i, și-ncotro se-ndreaptă.

— Păi eu sînt, bunico, din cutare țară, din cutare împărăție, mă cheamă Ivan-Țarevici și sînt fecior de împărat. Mă duc să iau apa vie și merele tinereții de la cutezătoare și neînfricata copilă Ochi-Albaștri...

— Ehei, dragul meu băiețaș, nu știi dacă vei dobîndi bunurile pe care le cauți. Ai nevoie de înțelepciune, de multă înțelepciune ca să poți răzbi pînă la neînfricata Ochi-Albaștri!

— Păi, bunico, te-aș ruga să potrivești pe umerii mei puternici capul dumitale, ca să mă înzestrezi cu înțelepciune și chibzuință.

— Ehei, mulți voinici pe la mine-au venit, dar puțini cu respect mi-au vorbit. Ia calul meu, băiete, și du-te la sora mea mai mare. Ea are să te învețe mai bine decît mine ce ai de făcut.

Și iată că Ivan-Țarevici, înnoptă la bătrîna aceasta, iar dimineața în zori se sculă, fața albă și-o spală. Îi mulțumi Babei-Cloanța că-l adăpostise peste noapte și, încălecînd pe calul ei, plecă. Iar calul acesta se dovedi încă și mai sprinten decît celălalt.

Deodată Ivan-Țarevici îi spuse:

— Stai, mi-am pierdut o mânășă!

Iar calul îi răspunse:

— În vreme ce tu mi-ai vorbit, trei sute de verste-am gonit...

Ei, dar fapta anevoie se săvârșește, repede doar povestea se povestește. Și merse Ivan-Țarevici zi de vară pînă-n seară, merse pînă ziua se sfîrși și soarele asfinți. Chiar atunci dădu peste o colibă; coliba, pe-un picior de găină stătea și-o ferăstruică avea.

— Colibă, colibă, te-oprește cu fața la mine, pădurea la spate-ți rămînă! Nu stau aici o sută de ani să trăiesc, doar o noapte rămîn, să mă odihnesc.

Deodată necheză un cal, iar calul pe care era Ivan-Țarevici necheză și el. Ieși în pridvor Baba-Cloanța — și mai bătrînă decît cealaltă. Se uită, calul soră-si îl cunoscuse, dar pe călărețul străin, pe preafrumosul voinic — nu...

Atunci Ivan-Țarevici o rugă, cu plecăciune aleasă, să-l lase pentru-o noapte la dînsa în casă. Iar baba n-avu încotro! Că doar popasul de noapte nu-l poartă nimeni cu sine, popas de noapte i se cuvine oricui: și călărețului, și pedestrelui, și săracului și bogatului.

Baba-Cloanța făcu totul după trebuință: calul îl griji, pe Ivan-Țarevici cu bucate și băutură-l omeni, și-apoi să-ntrebe se porni: al cui e, de unde-i și-ncotro se-ndreaptă.

— Păi, bunico, eu sînt din cutare țară, din cutare împărăție, Ivan-Țarevici mă cheamă și sînt fecior de împărat. Am fost la sora dumitale cea mai mică, ea m-a trimis la cea mijlocie, care și ea m-a îndrumat la dumneata. Te rog să potrivești pe umerii mei puternici, capul tău, ca să mă înzestrezi cu înțelepciune și chibzuință, și astfel să aflu cum pot căpăta apa vie și merele tinereții de la viteaza copilă Ochi-Albaștri.

— Bine, fie, o să te ajut, Ivan-Țarevici. Ochi-Albaștri, copila aceea puternică, vitează și cutezătoare — e nepoata mea. Împărăția ei e împrejmuată cu un zid înalt de trei stînji * și gros de unul, iar la poartă stau de strajă treizeci de uriași. Ei n-au să te lase nici să te apropii de poartă. De aceea trebuie să te duci acolo la miezul nopții, călare pe calul meu cel bun. Cînd ajungi în dreptul zidului, plesnește calul peste coaste cu biciul nebiciuit. Și calul o să sară peste zid. Tu să priponești calul și să te duci în grădină. Acolo ai să vezi mărul cu merele tinereții iar sub măr — o fîntînă. Să rupi trei mere — nu mai multe. Și să iei din fîntînă apă vie într-un urcior cu douăsprezece guri. Ochi-Albaștri, nepoată-mea, la ceasul acela doarme, iar tu, nu cumva să

* Stîjnen = 2,134 m.

te furișezi în turnul ei, ci să încaleci calul și să-l plesnești peste coastele rotate. Și calul o să te treacă dincolo de zid.

Ivan-Țarevici n-a mai rămas peste noapte la bătrână, ci a încălecat pe calul ei cel bun și, în puterea nopții a pornit la drum. Calul gonea, peste mlaștini, peste bălți sărea, rîuri și lacuri cu coada mătura.

Dacă a mers aproape, ori a mers departe, dacă a mers în jos, ori a mers în sus, cine știe? Doar că la miezul nopții Ivan-Țarevici ajunsese la zidul cel înalt. În fața porții străjile dormeau — toți cei treizeci de uriași. El struni calul cel bun și-l plesni cu biciul nebiciuit. Calul se mînie și sări peste zid. Ivan-Țarevici descălecă, intră în grădină și ce să vadă? Un măr cu frunze de argint, cu mere de aur, iar sub măr o fîntînă. Ivan-Țarevici rupse trei mere, nu mai multe și umplu cu apă vie din fîntînă urciorul cu douăsprezece guri. Dar grozav își mai dorea s-o vadă cu ochii lui pe copila puternică, vitează și cutezătoare, adică pe Ochi-Albaștri.

Și-atunci, Ivan-Țarevici intră în turn și ce să vadă? De o parte, dormeau șase copile voinice, neînfricate, puternice, de cealaltă parte altele șase, iar la mijloc, stăpîna — Ochi-Albaștri, fără grijă dormea, cu vuiet de cascadă răsufla.

Ivan-Țarevici nu se mai putu stăpîni: se aplecă, o sărută și ieși... Încălecă pe calul cel bun, dar calul îi zise cu grai omenesc:

— Eh, Ivan-Țarevici, de sfatul primit n-ai ascultat. Și-n turn la Ochi-Albaștri-ai intrat! Acum eu n-am să mai pot sări peste zid.

Ivan-Țarevici biciui calul cu biciul nebiciuit.

— Uf, îmbuibat afurisit, sac de nutreț ce ești, ce, vrei pe-aici să adormim, capul să ni-l prăpădim?...

Calul se mînie mai tare ca înainte și sări peste zid, dar atinse cu o potcoavă corzile de sîrmă de pe el, care vîjîiră, iar clopotele să bată porniră.

Copila Ochi-Albaștri se trezi și descoperi furțișagul:

— Sculați-vă toți și toate, prădați am fost de bunuri însemnate.

Porunci să i se pună șaua pe calul cel semeț și, împreună cu douăsprezece copile voinice, neînfricate și puternice, porni potera pe urma lui Ivan-Țarevici.

Gonea Ivan-Țarevici din toată puterea calului, dar și neînfricata Ochi-Albaștri gonea în urma lui. Cînd ajunsese la Baba-Cloanța cea mai mare, un cal înșeuat, gata pregătit de drum îl aștepta. El se avîntă din mers de pe calul lui de-a dreptul pe celălalt și goni mai departe... Ivan-Țarevici pe poartă ieși, neînfricata Ochi-Albaștri în poartă se ivi și o întrebă pe Baba-Cloanța:

— Bunico, n-a rătăcit pe-aici, vreo fiară?

— Nu, fetiço.

- Nici n-a trecut pe-aici, vreun voinic?
- Nu, fetițo. Dar tu, stai și bea niște lăptișor că ești ostenită de drum lung.
- De băut așa bea, dar pînă mulgi vaca, nu te pot aștepta.
- Se poate, fetițo? Pînă să prinzi tu de veste — am și isprăvit...

Și s-a dus Baba-Cloanța să mulgă vaca, de muls o mulgea, dar de grăbit nu se grăbea. Neînfricata copilă Ochi-Albaștri bău laptele și iar porni să gonească după Ivan-Țarevici.

Cum ajunsese la Baba-Cloanța cea mijlocie, Ivan-Țarevici schimbă calul și iar goni mai departe. El pe poartă ieși — neînfricata Ochi-Albaștri, în poartă se ivi:

— Bunico, n-a rătăcit pe-aici, vreo fiară, nici n-a trecut vreun vrednic voinic?

— Nu, fetițo. Dar tu stai și mănîncă niște blinii că ești ostenită de drum lung.

— Ehei, trece mult timp pînă să le faci dumneata.

— Se poate, fetițo? Pînă să prinzi tu de veste — am și isprăvit...

Și Baba-Cloanța se apucă de blinii, de făcut le făcea — dar de grăbit nu se grăbea. Neînfricata Ochi-Albaștri mîncă și iar porni să gonească după Ivan-Țarevici.

Iar el ajunsese la Baba-Cloanța-mezina, descălecă, tot atunci încălecă pe calul său de viteaz și iar porni mai departe. El pe poartă ieși — neînfricata Ochi-Albaștri în poartă se ivi și o întrebă pe Baba-Cloanța, dacă n-a trecut vreun vrednic voinic.

— Nu, fetițo. Dar tu, bine-ar fi să te-mbăiezi, că ești ostenită de drum lung.

— Ehei, pînă se înfierbîntă apa, trece mult timp.

— Se poate, fetițo? Pînă să prinzi tu de veste — am și isprăvit...

Și Baba-Cloanța pregăti baia și celelalte, după trebuință. Neînfricata copilă Ochi-Albaștri se îmbăie, stătu să se odihnească și iar o luă la goană. Calul ei de pe-un munte, pe altul se-avînta, peste lacuri și rîuri sărea. Și-așa începu să se apropie de Ivan-Țarevici.

El văzu potera pusă pe urmele lui: douăsprezece viteze copile și a trei-sprezecea — neînfricata Ochi-Albaștri — chitind cu toatele să-l ajungă, trupușorul să-i străpungă. Cînd calul lui începu să se domolească neînfricata copilă Ochi-Albaștri se năpusti asupra-i strigînd:

— Tîlhare, fără îngăduința mea apă din puț ai sorbit, puțul n-ai acoperit!

Iar el îi strigă la rîndul lui:

— Atunci, hai să ne depărtăm la trei sărituri de cal și-apoi să ne măsurăm puterile.

Și pe dată, Ivan-Țarevici și neînfricată copilă Ochi-Albaștri la trei sărituri de cal s-au depărtat, buzduganele și-au luat, lăncii lungi, frumos chitite, săbii bine ascuțite. Și de trei ori au luptat, buzdugane-au fărîmat, săbii, lănci au vătămat, dar să-l doboare de pe cal, unul pe celălalt, n-au apucat.

Și-atunci, n-au mai vrut de pe cai să se izbească, ci au descălecat, și-au trecut la trîntă voinicească.

S-au luptat și s-au tot luptat, zi de vară pînă-n seară, de cînd ziua se ivi — pînă soarele-asfinți. Dar Ivan-Țarevici, sprinten picior își scrînti, la pămînt se prăbuși. Neînfricată copilă Ochi-Albaștri, pieptul alb cu un genunchi i-l strivi, scoase-un mic pumnal de oțel, și să-l împlînte în acest alb piept voi. Cînd, deodată, Ivan-Țarevici îi vorbi:

— Nu mă ucide, neînfricată copilă, vitează Ochi-Albaștri, mai bine de mîini dalbe m-apucă, de la pămînt mă ridică, buze dulci tu îmi sărută.

Și-atunci, neînfricată copilă Ochi-Albaștri de pe pămînt pe Țarevici îl ridică, buzele lui dulci i le sărută. După aceea își întinseră cortul chiar acolo, pe pajiștile cele verzi, în cîmpia mare, liberă din zare-n zare. Aici, trei zile și trei nopți la rînd au stat tot vorbind și rîzînd. Prin logodnă s-au legat, inele au schimbat.

Apoi, neînfricată copilă Ochi-Albaștri i-a spus:

— Eu o să plec acasă, du-te și tu la casa ta, dar, bagă de seamă, nu care cumva să te abați din drum... Iar peste trei ani să mă aștepti acolo, în împărăția ta.

Încălecară amîndoi și se despărțiră... Dacă a trecut multă, ori puțină vreme, cine mai știe? Că de! fapta anevoie se săvîrșește, repede doar povestea se izvodește. Și iată că ajunse Ivan-Țarevici la răscrucea cu cele trei drumuri și cu lespeda de piatră și își zise:

„Halal să-mi fie! Eu mă duc acasă iar despre frații mei nu mai știu nimic“.

Și, nesocotind ce-i spusese Ochi-Albaștri se abătu din drumul de pînă atunci, luînd-o pe acela, pe care te-așteaptă înșurătoarea... Ajunse la turnul cu acoperișul de aur. Deodată, calul pe care mergea Ivan-Țarevici necheză, iar caii fraților lui îi răspunseră. Căci caii crescuseră în aceeași herghelie...

Ivan-Țarevici urcă în pridvor, bătu în ușă cu inelul și turlele palatului se clătinară iar cercevelele acestuia se strîmbară.

În calea lui alergă o preafrumoasă copilă:

— Ah, Ivan-Țarevici, te-aștept de-atîta timp! Vino cu mine, să te ospătezi cu bucate și să dormi pe săturate.

Îl duse în turn și începu să-l ospăteze. Ivan-Țarevici însă, de mîncat nu prea mîncă — mai mult sub masă-arunca, nici de băut nu prea bea — mai mult sub masă turna. Apoi preafrumoasa copilă l-a dus în iatac:

— Culcă-te, Ivan-Țarevici, și dormi pe săturate.

Dar Ivan-Țarevici o-mbrînci în pat pe ea, iute patul răsturnă și copila în pivniță se prăbuși, în groapa cea adîncă.

Ivan-Țarevici se aplecă deasupra gropii și strigă:

— E cineva viu acolo?

Și din groapă i se răspunse:

— Da! Țareviciul Fedor și Țareviciul Vasili.

El îi scoase din groapă pe cei doi frați ai săi, care aveau fețele negre, ca pămîntul ce începuse să-i acopere. Ivan-Țarevici îi spală cu apă vie și frații se făcură ca mai înainte.

Încălecară toți trei și porniră la drum... Dacă au mers departe ori aproape, cine să știe? Doar că au ajuns la răscrucea cu pricina. Ivan-Țarevici le zise fraților săi:

— Aveți voi grijă de calul meu, că eu mă culc să mă odihnesc puțin.

Se culcă pe iarba mătăsoasă și se cufundă într-un somn adînc, de viteaz adevărat. Atunci Țareviciul Fedor îi zise Țareviciului Vasili:

— Dacă ne-ntoarcem acasă fără apa vie și merele tinereții — n-o să prea avem parte de cinste, iar tata o să ne trimită să paștem gîștele...

Țareviciul Vasili îi răspunse:

— Hai să-l aruncăm în prăpastie pe Ivan-Țarevici, iar darurile dobîndite de dînsul noi să le luăm și cu mîna noastră tatei să le dăm.

Așa că, i-au scos din sîn merele tinereții și urciorul cu apă vie, iar pe el l-au ridicat și-n prăpastie l-au aruncat. A căzut Ivan-Țarevici trei zile și trei nopți pînă acolo. Și s-a oprit tocmai pe țărmul unei mări, iar după ce s-a dezmeticit, ce să vadă? Cît cuprindeai cu ochii, de jur împrejur, doar apă și cer, iar sub un stejar bătrîn, chiar pe țărm, țipau, în bătaia vîntului puternic și rece, niște pușori.

Ivan-Țarevici și-a scos caftanul și a acoperit cu el puii, iar el s-a adăpostit sub stejar.

Vremea s-a îndreptat și iată că veni o pasăre mare, pasărea Nagai. Ea se lăsă din zbor, chiar sub stejar, și își întrebă puii:

— Scumpii mei copilași, cum de-ați scăpat cu viață din furtuna și urgia de mai-nainte?

— Sst, vorbește mai încet, mamă, ne-a salvat un rus, el ne-a acoperit cu caftanul lui.

Iar pasărea Nagai îl întrebă pe Ivan-Țarevici:

— Cum ai nimerit aici, om bun?

— Frații mei de sînge m-au aruncat în prăpastie, ca să-mi ia merele tinereții și apa vie.

— Mi-ai scăpat de la moarte copiii, acum poți să-mi ceri orice dorești: aur, argint, pietre scumpe.

— Pasărea Nagai, de nimic n-am nevoie: nici de aur, nici de argint, nici de pietre scumpe. Dar, spune-mi cum aş putea ajunge pe locurile unde m-am născut eu?

Pasărea Nagai i-a răspuns:

— Adu-mi două cazane de câte douăzeci de puduri fiecare, cu carne.

Şi, Ivan-Țarevici a vînat, acolo, pe țărmul mării, găște și lebede, le-a pus în două cazane, a potrivit un cazan pe umărul drept al păsării Nagai, iar celălalt — pe umărul stîng, și-apoi s-a așezat și el între ele. Îndată ce a început să-i dea de mîncare, pasărea Nagai s-a ridicat sus de tot, în înaltul cerului și a prins a zbura.

Ea zbura iar el o hrănea, o hrănea mereu... Dacă au zburat departe ori au zburat aproape, cine mai știe? Doar că, la o vreme, Ivan-Țarevici a terminat carnea din cele două cazane. Pasărea Nagai însă întoarse din nou capul spre dînsul. El scoase cuțitul, își tăie o bucată din pulpa piciorului său și i-o dădu păsării Nagai. Ea zbură cît zbură și iar întoarse capul. Ivan-Țarevici mai tăie și din piciorul celălalt o bucată dîndu-i-o păsării. Și iată că mai aveau doar foarte puțin pînă să ajungă. Pasărea Nagai însă iar întoarse capul. Și-atunci, el își tăie carnea de pe piept și i-o dădu păsării.

Chiar atunci pasărea Nagai ajunsese cu Ivan-Țarevici pe meleagurile unde se născuse acesta.

— M-ai hrănit foarte bine tot drumul, dar o bucată mai dulce decît ultima n-am mîncat de cînd sînt.

Ivan-Țarevici îi arată rănile. Pasărea Nagai icni o dată și dădu afară toate cele trei bucăți de la urmă:

— Pune-le la loc.

De îndată ce Ivan-Țarevici le puse la loc — bucățile de carne se prinseră de os ca mai-nainte.

— Și-acum, Ivan-Țarevici, haide, dă-te jos că eu trebuie să zbor înapoi, spre casă.

Pasărea Nagai s-a ridicat sus de tot, în înaltul cerului, iar Ivan-Țarevici și-a văzut de drum prin meleagurile unde se născuse el.

Ajungînd în capitală și-a dat seama că Țareviciul Fedor și Țareviciul Vasili i-au adus părintelui lor apa vie și merele tinereții, căci împăratul se vindecase: își redobîndise sănătatea dinainte, puterea și agerimea ochilor.

Ivan-Țarevici nu s-a dus la tatăl și la mama sa, ci a adunat în jurul lui pe toți bețivanii ce-și fac veacul prin cîrciumi, pe toți sărăntocii și neisprăviții și dă-i, și ține-te de chefuri prin cîrciumi.

Cam tot pe-atunci, departe, la capătul pământului, peste nouă mări și nouă țări, puternica și neînfricată Ochi-Albaștri dădu naștere la doi feciori. Și creșteau cei doi feciori văzînd cu ochii. Ehe, dar repede doar povestea se povestește, mai anevoie fapta se săvîrșește — așa că au trecut exact trei ani. Ochi-Albaștri și-a luat feciorii, și-a strîns oaste și a pornit să-l caute pe Ivan-Țarevici.

De cum ajunsese în împărăția lui, chiar acolo, pe pajiștile cele verzi, în cîmpia mare, liberă din zare-n zare își întinse cortul din pînză albă. Și, pe tot drumul, de la cortul ei înainte, așternu numai postavuri frumos colorate. După aceea, trimise un sol de-al ei la oraș, care să-i spună împăratului aceste vorbe:

— Împărate, dă-mi-l pe Țarevici. Că de nu — toată-mpărăția îți voi cotoropi, tot pământul țării ți-l voi pîrjoli, iară tu-mpărate, al meu rob vei fi.

Împăratul s-a speriat și l-a trimis la ea pe feciorul său cel mai mare — pe Țareviciul Fedor. Și prinse a înainta Țareviciul Fedor pe postavurile frumos colorate înspre cortul din pînză albă. Cei doi băieți alergară strigînd:

— Măicuță, măicuță, n-o fi acesta tăicuțul nostru?

— Nu, copilașii mei, el este unchiul vostru.

— Și ce poruncești să facem cu el?

— Voi, copilașii mei, primiți-l cum se cuvine.

Și pe dată cei doi feciorași au pus mîna pe niște nuiiele și au început să-l plesnească pe Țareviciul Fedor pe undeva mai în jos de șale. Atîta l-au bătut că Țareviciul abia a scăpat cu fuga.

Iar Ochi-Albaștri își trimise din nou solul la împărat:

— Dă-mi-l pe Țarevici...

Împăratul s-a speriat și mai tare și l-a trimis la ea pe feciorul mijlociu — pe Țareviciul Vasili. Prinse și el a înainta înspre cort. Cei doi băieți alergară strigînd:

— Măicuță, măicuță, n-o fi ăsta tăicuțul nostru?

— Nu, copilașii mei, el este unchiul vostru. Primiți-l cum se cuvine.

Cei doi feciorași dă-i și scarmănă-l și pe el cu nuielile. Atîta l-au bătut că și Țareviciul Vasili abia a scăpat cu fuga.

Iar Ochi-Albaștri își trimise pentru a treia oară solul la împărat:

— Îndată cu toții să pornească, pe cel de-al treilea fecior, pe Ivan-Țarevici, să-l găsească. De nu-l vor găsi, toată-mpărăția îți voi cotoropi, tot pământul țării ți-l voi pîrjoli.

Împăratul s-a speriat foarte tare, a trimis după Țareviciul Fedor și după Țareviciul Vasili și le-a poruncit să-l găsească pe Ivan-Țarevici, fratele lor. Cei doi frați i s-au aruncat la picioare și și-au recunoscut fapta:

cum au luat de la Ivan-Țarevici, care dormea, apa vie și merele tinereții, iar pe dînsul l-au aruncat în prăpastie.

Cînd auzi împăratul una ca asta, izbucni în hohote de plîns. Tocmai atunci Ivan-Țarevici se ducea el însuși la Ochi-Albaștri, iar în urma lui veneau toți bețivanii ce-și fac veacul prin cîrciumi. Ei călcară în picioare și sfîșiară postavurile așternute azvîrlindu-le în toate părțile.

Ivan-Țarevici prinse a înainta înspre cortul din pînză albă. Cei doi băieți alergară strigînd:

— Măicuță, măicuță vine la noi un bețiv, împreună cu toți bețivanii de prin cîrciumi!

Dar Ochi-Albaștri le spuse:

— Luați-l de mîinile-i dalbe și aduceți-l în cort. Acesta e tăicuțul vostru cel bun. El a suferit trei ani de zile fără a fi vinovat.

Îndată, copiii l-au prins de mîinile-i dalbe și l-au dus în cort. Ochi-Albaștri l-a ospătat, l-a pieptănat, veșmintele i le-a schimbat și să doarmă l-a culcat. Iar pe bețivanii cu care venise, i-a cinstit cu cîte un păhărel și fiecare din ei s-a dus la casa lui.

A doua zi Ochi-Albaștri și Ivan-Țarevici s-au dus la palat. Aici s-a făcut un ospăț de pomină, un ospăț pe cînte — ospățul de nuntă. Țareviciul Fedor și Țareviciul Vasili n-au prea avut parte de cînte, împăratul i-a alungat de la curte — să doarmă pe unde-or putea — o noapte ici-colea, două nopți-aiurea, și-a treia-nicăierea.

Dar Ivan-Țarevici n-a rămas acolo ci, împreună cu Ochi-Albaștri, în împărăția ei de baștină au plecat.

Și-așa povestea s-a terminat.

ȘAPTE SIMEONI-FRĂȚIORI, ȘAPTE MUNCITORI

A fost odată ca niciodată. Au fost odată șapte frați, șapte Simeoni-frățiori, șapte muncitori.

Într-o zi, au ieșit cîteșapte pe ogor, la arat, la semănat. Tocmai la vremea aceea, trecea pe acolo împăratul însoțit de sfetnici și, aruncînd el o privire asupra cîmpului și văzîndu-i pe cei șapte muncitori, se minună:

— Ce-o mai fi și asta? zise. Pe un singur ogor, șapte plugari de aceeași înălțime și semănînd leit. Să aflați de îndată cine sînt muncitorii aceștia.

Slujitorii împărătești au dat fuga și i-au adus în fața împăratului pe cei șapte Simeoni-frățiori, șapte muncitori.

— Ei, și-acum, făcu împăratul, să-mi spuneți: cine sînteți și ce știți să faceți?

Iar voinicii i-au răspuns:

— Sîntem șapte frați, șapte Simeoni-frățiori, șapte muncitori. Arăm

ogorul părintesc, ogorul strămoșesc și pe deasupra fiecare din noi cunoaște o meserie.

— Ei, întrebă împăratul, cine și ce meserie cunoaște?

Cel mai mare zise:

— Eu pot să făuresc din fier — un stîlp înalt pînă în cer.

Cel de-al doilea zise:

— Eu pot să mă urc pe stîlpul acela, departe, în jur să privesc și tot ce se-ntîmplă să urmăresc.

— Eu, zise cel de-al treilea, sînt Simeon-corăbierul. Cioc-poc — corabie meșteresc, peste mări pornesc, ba și sub apă plutesc.

— Eu, zise al patrulea, sînt Simeon-arcașul. Cu arcul dobor — musca din zbor.

— Eu, al cincilea zise, sînt Simeon-astrologul. Stelele știu număra și nu-mi scapă nici una.

— Eu, al șaselea zise, sînt Simeon-plugarul. Într-o singură zi, de arat-am arat, de semănat-am semănat și grîul l-am adunat.

— Dar tu cine ești? îl întrebă împăratul pe cel mai mic dintre Simeoni.

— Eu, mărite împărat și părinte, cînt și joc, din fluier îi zic cu foc.

Atunci, unul dintre sfetnici sări cu gura: „Oh, mărite împărat și părinte! De muncitori avem nevoie. Dar pe ăsta, ce știe doar cînta și juca, poruncește a-l alunga. Că el de pomană pîinea ne-o va mînca, cvasul * ni-l va bea“.

— Că bine zici, încuviință împăratul.

Dar cel mai mic dintre Simeoni făcu o plecăciune în fața împăratului și îi zise:

— Îngăduie, mărite împărat și părinte, să-mi arăt meșteșugul: să cînt, să joc, din fluier să-i zic cu foc.

— Bine, fie, zise împăratul, cîntă-ne ceva, înainte de-a pleca, și-apoi, șterge-o din împărăția mea.

Și, pe dată, cel mai mic dintre Simeoni luă un fluier din coajă de mesteacăn și începu să-i zică un cîntec rusesc, un cîntec de joc. Și toată mulțimea să joace porni, sprintene picioare în horă își roti! Juca și împăratul, jucau și boierii, jucau și străjile. Pînă și caii se-avîntară la joc. În grajduri, vacile băteau tactul pe loc. Cocoșii, găinile jucau laolaltă, cu foc.

Dar cel mai tare și mai tare dintre toți juca sfetnicul împărătesc. Curgea sudoarea de pe el și roaie și barba i se-nvolbura și lacrimi fața că-i uda.

* Cvas — băutură răcoritoare cu gust acrișor, preparată prin fermentare din fructe, pîine și malț (n. t.).

Și-atunci împăratul se răsti:

— Isprăvește cu cîntatul! Nu mai pot să joc, n-am putere deloc.

Iar cel mai mic dintre Simeoni zise:

— Odihniți-vă, oameni buni, numai tu, sfetnicule, pentru limba-ți ascuțită și privirea-ți otrăvită, stai și mai joacă oleacă.

Și așa, toți ceilalți se liniștiră — doar sfetnicul cu pricina juca mai departe. Și atît a tot jucat, pînă cînd jos a picat. Stătea pe pămînt culcat, ca peștele pe uscat. Abia atunci cel mai mic dintre Simeoni își puse fluierul deoparte.

— ăsta, zise el, îmi e meșteșugul.

Împăratul rîse, însă sfetnicul cel rău jură să se răzbune. Dar împăratul porunci pe loc:

— Ei, cel mai mare dintre Simeoni, arată-ți și tu meșteșugul.

Cel mai mare dintre Simeoni luă un ciocan de cinsprezece puduri și-ndată făuri din fier un stîlp înalt pînă la cer.

Cel de-al doilea Simeon în vîrfurile stîlpului se sui și prinse în jur a privi.

Împăratul îi strigă de jos:

— Haide, spune, ce vezi?

Iar al doilea Simeon răspunse:

— Văd pe mare corăbii plutind, văd pe ogoare grîul unduind.

— Și mai ce?

— Văd, pe Marea-Ocean, pe insula Buian, într-un palat de aur, pe Preafrumoasa Elena — la fereastră șezînd, covor de mătăasă țesînd.

— Și cum ți se pare? mai întrebă împăratul.

— E-atît de frumoasă, cum n-ai putea nici în poveste să povestești și nici cu pana să zugrăvești. În cosița ei străluce luna, iar fiecare fir de păr-empodobit cu un mărgăritar.

Și-atunci împăratul hotărî s-o ia de soție pe Preafrumoasa Elena. Și începu să-și pregătească peștorii să meargă la ea. Dar sfetnicul cel rău îl tot sfătuia:

— Mărite împărat și părinte, trimite-i după Preafrumoasa Elena pe cei șapte Simeoni, de vreme ce sînt meșteri atît de iscusiți. Iar de n-or aduce-o pe preafrumoasa Țarevnă, poruncește, mânia ta, pe toți să-i tortureze — capetele să le reteze.

— Bine, fie, o să-i trimit! zise împăratul.

Și le porunci celor șapte Simeoni să i-o aducă pe Preafrumoasa Elena.

— Că de nu, capul vi-l voi reteza, chiar cu mîna mea! le mai spuse el.

Și ce erau să facă? Simeon-corăbierul luă un topor ascuțit și cioc-poc! meșteri o corabie, cu cele de trebuință o înzestră, scripeți, funii și pînze îi atîrnă, și-apoi să plutească pe apă o lăsă. Fură încărcate pe corabie bunuri,

mărfuri fel de fel, însă și daruri de mare preț. Împăratul îi porunci sfetnicului celui rău pe frați să-i însoțească și pas cu pas să-i urmărească. Sfetnicul se făcu alb ca varul la obraz, dar n-avu încotro. Când sapi groapa altuia — te trezești singur în ea.

Și iată-i urcați pe corabie — pînzele se umflară, valurile se-nvolburară — și vasul porni spre Marea-Okean, spre insula Buian.

Dacă au mers mult, ori puțin, cine mai știe? Știm doar că au ajuns în împărăția străină pe care o căutau.

Veniră la Preafrumoasa Elena, îi aduseră darurile de mare preț și începură s-o pețească pentru împărat.

Preafrumoasa Elena darurile le luă și-ndelung le cercetă. Iar sfetnicul cel rău îi tot șoptea la ureche:

— Nu te duce, Preafrumoasă Elena: împăratul e bătrîn și urît! În împărăția lui urlă lupii și, la tot pasul, te-ntîlnești cu urșii.

Preafrumoasa Elena s-a mîniat — pe pețitori i-a alungat.

— Și-acum, frățilorilor, zise cel mai mic dintre Simeoni, voi pe corabie urcați, pînzele le ridicați, de drum lung vă pregătiți și de pîine vă-ngrijiți, că eu trebuie să fac ce-oi face și s-o aduc pe Țarevnă.

Pe dată, Simeon-plugarul, într-un singur ceas nisipul de pe țărm îl ară, secară semănă, recolta o adună și coapse pîine să le ajungă pentru tot drumul. Când corabia era gata de plecare începură să-l aștepte pe cel mai mic dintre Simeoni.

În vremea asta, cel mai mic dintre Simeoni se duse la palat. Acolo, Preafrumoasa Elena la fereastră ședea, covor de mătăasă țesea. Cel mai mic dintre Simeoni se așeză pe o bancă, chiar sub fereastră și-ncepu astfel să vorbească:

— E frumos aici la voi, pe Marea-Okean, pe insula Buian, dar în Rusia-mumă e de o sută de ori mai bine! Acolo verzi sînt pajiștile, ablastre-rîurile. La noi cîmpiile-s nesfîrșite, în zăvoaie — mesteceni albesc, iar în lunci flori albastre-nfloresc. La noi zori cu zori se-ntîlnesc, iar luna din cer — stelele priveghează. La noi roua e dulce ca mierea, parfumată, iar rîurile ca argintul lucesc. Când dimineața iese-n lunca verde vreun păstor și cînd din fluier prinde a cînta cu dor, chiar de nu vrei să-l însoțești — în urma lui pornești...

Și, tot atunci, cel mai mic dintre Simeoni prinse și el să cînte din fluierul său. Preafrumoasa Elena iese pe pragul de aur. Simeon cîntă înainte, merge prin grădină și Preafrumoasa Elena după el se ține. Simeon din grădină iese — și ea din grădină iese. Simeon o ia prin luncă — o ia și dînsa prin luncă. Simeon pe țărm cu nisip ajunge — și ea pe țărm cu nisip ajunge. Simeon pe corabie s-a suit — și ea pe corabie a venit.

Frații la repezeală podețul l-au ridicat, corabia-au înturnat și pe marea albastră au plecat.

Simeon încetă să mai cînte din fluier. Și-abia atunci Preafrumoasa Elena se dezmetici și în jur privi: cît vedea cu ochii — doar Marea-Okean și foarte departe — insula Buian. Preafrumoasa Elena se prăbuși pe podeaua de pin, sui în ceruri — steluță albastră — și-ntre multe alte stele, se pierdu. Dar Simeon-astrologul, în goana mare alergă, stelele de pe boltă le numără și... găsi steaua cea nouă. Îndată, veni alergînd Simeon-arcașul, el steaua ținti, săgeată de aur slobozi. Și steaua se rostogoli, pe podeaua de pin căzu și în Preafrumoasa Elena se prefăcu.

Iar cel mai mic dintre Simeoni i-a spus:

— Să nu fugi de noi, Țarevnă, că oriunde te-ai ascunde noi te vom afla. Dar dacă ți-e tare greu să vii cu noi, o să te ducem înapoi, n-o să ne pese că împăratul capetele are să ne retez.

Preafrumoasei Elena i se făcu milă de cel mai mic dintre Simeoni:

— N-am să îngădui, Simeon-cîntărețule, să ți se retez capul din pricina mea. Mai bine mă duc la bătrînul împărat.

Și iată că au plutit o zi, și-au mai plutit încă o zi. Cel mai mic dintre Simeoni — un pas nu se depărta de ea, iar Preafrumoasa Elena ochii de la el nu-și putea lua.

Iar sfetnicul cel rău pîndește și-o faptă cumplită ticluiește.

Și iată-i, sînt aproape de casă, se și vede țarmul. Sfetnicul cel rău îi chemă pe punte pe toți frații și le dădu o oală cu vin dulce:

— Să bem, fraților, pentru meleagurile noastre dragi!

Frații, îndată ce băură vinul cel dulce, se culcară pe punte, care pe unde apucă și se cufundară într-un somn adînc, foarte adînc. Acum nu-i mai putea trezi nici tunet, nici furtună, nici lacrimă de mumă. Vinul acela fusese amestecat cu ierburi adormitoare.

Numai Preafrumoasa Elena și cel mai mic dintre Simeoni nu gustaseră din vin.

Și iată-i ajunși pe meleagurile de baștină. Frații mai mari dormeau somn adînc și-ndelungat. Cel mai mic dintre Simeoni o gătea și o pregătea pe Preafrumoasa Elena, să meargă la împărat. Plîng amîndoi, în hohote jelesc, să se despartă — nu doresc. Dar n-au încotro! Cuvîntul nedat — e bun de-mbărbătat, dar cuvîntul dat — trebuie respectat.

În vremea asta sfetnicul cel rău dădu fuga la împărat și-i căzu la picioare:

— Mărite împărat și părinte, cel mai mic dintre Simeoni ți-a pus gînd rău, vrea să te omoare, s-o ia el pe Țarevnă. Poruncește să fie pus la cazne.

De cum s-au înfățișat împăratului, acesta a primit-o cu toate onorurile

pe Țarevnă și a condus-o în palat, iar pe Simeon — poruncă să-l bage la temniță a dat.

Cel mai mic dintre Simeoni striga cît îl ținea gura:

— Frățiorii mei, frățiorilor, hei, cei șase Simeoni, ajutați-l pe cel mai mic dintre ei!

Dar frații dormeau somn adînc, foarte adînc.

Cel mai mic dintre Simeoni în temniță fu aruncat, cu lanțuri grele de fier legat.

Dis-de-dimineată, în zorii zilei, pe cel mai mic dintre Simeoni îl duseră la cumplitele cazne. Țarevna plîngea, lacrimi cît mărgăritarul vărsa. Sfetnicul cel rău surîdea.

Cel mai mic dintre Simeoni zise:

— Împărate nemilostiv, îndeplinește-mi, după cum e datina cea veche, ultima dorință dinaintea morții: îngăduie-mi să mai cînt pentru ultima oară din fluier.

Sfetnicul cel rău o ținea tot într-un strigăt:

— Nu-l lăsa, mărite împărat și părinte, nu-l lăsa!

Dar împăratul zise:

— Nu pot nesocoti datina strămoșească. Haide, cîntă, Simeoane, dar mai repez, că, de cînd așteaptă călăii or fi ostenit, paloșele ascuțite li s-or fi totit.

Și unde a început să cînte din fluierul său cel mai mic dintre Simeoni! Peste munți și vîlcele fluieru-i se-auzea.

Și frații cei mari l-au auzit, din somn s-au trezit, s-au dezmeticit, și-au zis:

— Se vede că cel mai mic dintre noi a dat de belea!

Și au venit tot într-o fugă cu toții, la palatul împărătesc. De-abia puseră mîna călăii pe paloșele lor ascuțite, vrînd să-i reteze capul lui Simeon, că, pe neașteptate veniră frații lui cei mai mari.

Ei, pe bătrînul împărat, cu puterea lor cumplită l-au împresurat:

— Eliberează-l de îndată pe mezinul nostru și dă-i-o și pe Preafrumoasa Elena!

Împăratul s-a speriat și a zis:

— Luați-vă, frățiorilor, mezinul și, drept adaos, luați-o și pe Țarevnă că, oricum, mie nu-mi este pe plac. Luați-o de-aici cît mai degrabă.

Ehei, și s-a făcut un ospăț de pomină. De băut — s-a băut, de mîncat — s-a mîncat, dar și de cîntat — s-a cîntat.

Într-un tîrziu, cel mai mic dintre Simeoni și-a luat fluierul și i-a zis una de joc.

Juca și împăratul, juca și Țarevna, jucau și boierii, jucau și jupînițele.

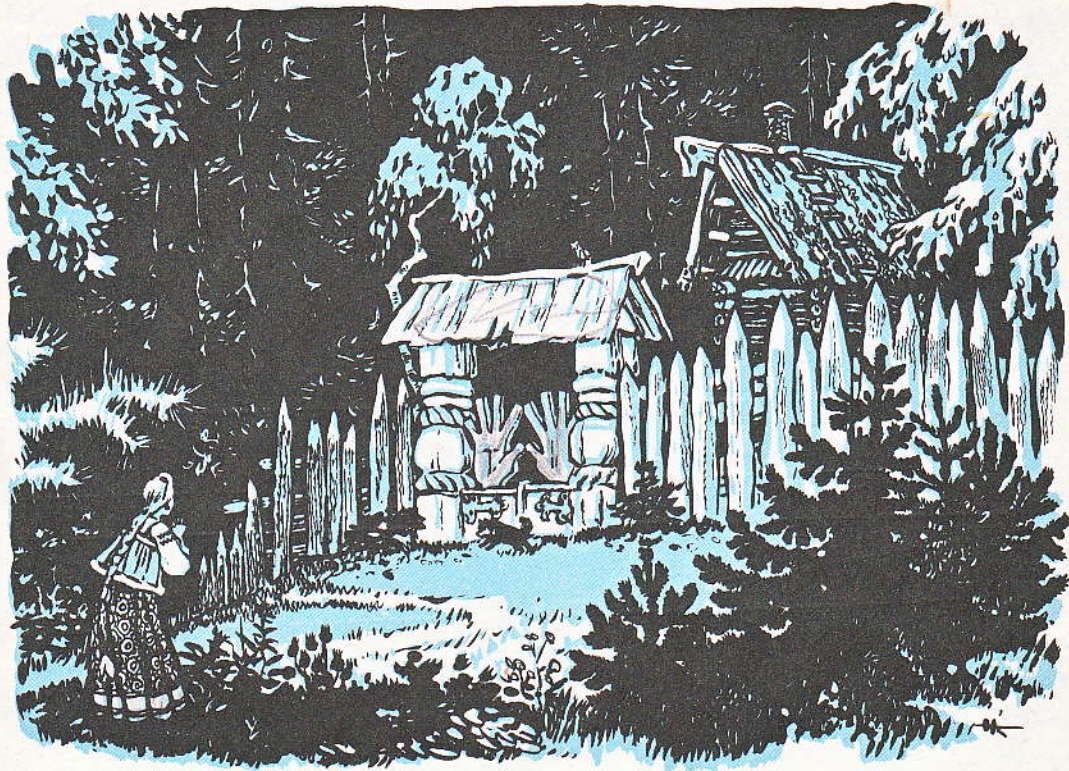
Pînă și caii se-avîntară la joc. În grajduri, vacile băteau tactul pe loc. Cocosii, găinile jucau laolaltă, cu foc.

Dar cel mai tare și mai tare dintre toți juca sfetnicul împărătesc. Și-atît de mult a tot jucat, că a căzut și duhul și-a dat.

După ce-au jucat la nuntă, fiecare din ei s-a apucat de lucru: Simeon-plugarul, grîul semăna; Simeon-corăbierul, pe mare plutea; Simeon-astrologul, stelele număra; Simeon-arcașul, Rusia o apăra... Că în Rusia, este destul de lucru pentru toți.

Iar cel mai mic dintre Simeoni, cîntece cînta, din fluier zicea, inimile-nve-selea, pe toți să lucreze îi ajuta.

BABA-CLOANȚA

A fost odată ca niciodată. Au fost odată un bărbat și o nevestă care aveau o fiică. Femeia s-a îmbolnăvit și a murit. Bărbatul a jelit-o cât a jelit-o și după aceea s-a însurat cu alta.

Baba era rea, n-o putea suferi pe fetiță — o bătea, o certa, zi și noapte se gîdea cum să scape de ea, cum s-o piardă.

Și iată că, într-o zi, cînd taică-său plecase pe undeva, maștera i-a zis fetiței:

— Du-te la sora mea, mătușă-ta, și cere-i să-ți dea un ac cu ață, să-ți cos o cămașă.

Mătușa asta era Baba-Cloanța-Cotoroanța. Fetița n-a îndrăznit să se împotrivească și s-a dus, dar mai întîi, a trecut pe la mătușă-sa cea bună.

— Bună ziua, mătușică!

— Bună ziua, draga mea! De ce-ai venit?

— M-a trimis maștera la sora ei, să cer un ac cu ață că vrea să-mi coasă o cămașă.

— Bine-ai făcut, nepoată, că ai trecut întâi pe la mine, i-a zis mătușa. Ține, ai aici o cordeluță, untdelemn, pînică și-o bucată de carne. Cînd mestecănu-l o să te plesnească peste ochi — tu să-l legi cu cordeluța; cînd poarta o să se trîntească și o să scîrțîie, ca să te împiedice să intri — tu să-i torni pe la balamale untdelemn; cînd cîinii s-or năpusti să te sfișie — tu să le arunci pînica; iar cînd motanul s-o repezi să-ți scoată ochii — tu să-i dai carnea.

Fetița i-a mulțumit mătușii și a plecat.

A mers ea cît a mers și a ajuns în pădure. Acolo, în pădure, împrejmuită cu un gard înalt de nuiele, era o colibă — pe picioare de gîină așezată, în coarne de berbec rezemată — iar în colibă stătea Baba-Cloanța-Cotoroanța și țesea pînză.

— Bună ziua, mătușică! zise fetița.

— Bună ziua, nepoată! i-a zis Baba-Cloanța. Ce te-aduce la mine?

— M-a trimis maștera să-ți cer un ac cu ață, să-mi coase cămașă.

— Bine, nepoțică, o să-ți dau și ac și ață, dar pînă atunci, șezi colea și lucrează.

Și fetița s-a așezat la fereastră și a început să țeasă.

Iar Baba-Cloanța a ieșit din colibă și i-a spus slujnicei:

— Eu îndată mă duc să mă culc, iar tu dă fuga, fă focul la baie și spal-o pe nepoată-mea. Dar bagă de seamă, s-o speli bine de tot, că după ce mă scol, am s-o mănînc!

Auzind vorbele astea, fetița nu mai știa de-i moartă sau vie. Și, îndată ce se depărtă Baba-Cloanța, începu s-o roage pe slujnică:

— Femeie bună! Bagă în sobă lemne cît mai puține, și toarnă peste ele apă, mai bine, iar apa s-o aduci cu ciurul!

Și îi dăruie slujnicei o batistă.

Slujnica făcu focul la baie, iar Baba-Cloanța se trezi, se apropie de ferăstruică și întrebă:

— Țeși, nepoțică dragă, țeși?

— Țes, mătușico dragă, țes.

Baba-Cloanța din nou s-a culcat, iar fetița, dîndu-i carne motanului, l-a întrebat:

— Motănaș-drăgălaș, învață-mă cum să fug de aici.

Și motanul i-a zis:

— Vezi că pe masă se află un ștergar și un pieptene, ia-le și fugi cît mai repede, că de nu — te mănîncă Baba-Cloanța! Cînd s-o porni ea să gonească

pe urma ta — tu lipește-ți urechea de pământ. Cum auzi că a ajuns aproape, aruncă pieptenele — și-ndată o să crească o pădure deasă. Pînă să răzbească ea prin pădure, tu ai să fii departe. Cînd o s-o auzi iar pe urmăritoare, aruncă ștergarul și-ndată o să prindă a curge un rîu lat și adînc.

— Îți mulțumesc, motănaș drăgălaș, i-a zis fetița.

După ce i-a mulțumit motanului, a luat ștergarul și pieptenele și a rupt-o la fugă.

S-au năpustit cîinii la ea, au vrut s-o muște, s-o sfîșie — ea le-a dat pîine. Și cîinii au lăsat-o să treacă.

Poarta a scîrțîit, vrînd să se trîntească — fetița i-a uns balamalele cu untdelemn. Și poarta a lăsat-o să treacă.

Mesteacănul începu să foșnească, vrînd s-o plesnească peste ochi — fetița îl legă cu cordeluța. Și mesteacănul o lăsa și el să treacă. Fetița ieși repede de acolo și începu să alerge cît o țineau picioarele. Alerga, nu se mai uita înapoi.

În vremea asta, motanul se așeză la fereastră și se apucă de țesut. De țesut — nu prea țesea, mai mult ața încurca!

Baba-Cloanța se trezi și întrebă:

— Țeși, nepoțică dragă, țeși?

— Țes, mătușă dragă, țes.

Atunci Baba se năpusti în colibă și ce să vadă? Fetița nu era nicăieri, iar la război ședea motanul.

Baba-Cloanța începu să-l bată și să-l ocărasească pe motan:

— Uf, netrebnic bătrîn ce ești! Ah, nemernicule! De ce-ai lăsat-o pe fată să plece? De ce nu i-ai scos ochii? De ce nu i-ai zgîriat fața?...

Dar motanul i-a răspuns:

— Te slujesc de-atîția ani și o dată nu mi-ai aruncat măcar un os golaș, pe cîtă vreme ea — mi-a dat carne macră!

Baba-Cloanța ieși afară din colibă și se năpusti la cîini:

— Și voi, de ce n-ați mușcat-o, de ce n-ați sfîșiat-o pe fată?

— Noi te slujim de-atîția ani și o dată nu ne-ai aruncat o coajă arsă de pîine, pe cîtă vreme ea — ne-a dat miez pufos!

Baba-Cloanța dădu fuga la poartă:

— De ce n-ai scîrțîit, de ce nu te-ai trîntit? De ce ai lăsat-o pe fată să iasă din ogradă?...

Poarta i-a zis:

— Te slujesc de-atîția ani și o dată nu mi-ai pus măcar nițică apă la balamale, pe cîtă vreme ea nu s-a zgîrcit și mi le-a uns cu untdelemn!

Baba-Cloanța se rățoi la mesteacăn:

— De ce n-ai plesnit-o pe fată peste ochi?

Dar mesteacănul i-a răspuns:

— Te slujesc de-atîția ani și nu m-ai legat măcar cu o ață, pe cîtă vreme ea mi-a dăruit o cordeluță!

Atunci Baba-Cloanța începu s-o ocărăscă pe slujnică:

— De ce, așa și pe dincolo, nu m-ai trezit, nu m-ai chemat? De ce ai lăsat-o să plece?...

Iar slujnica i-a zis:

— Te slujesc de-atîția ani și niciodată n-am auzit o vorbă bună de la tine, pe cîtă vreme ea mi-a dăruit o batistă, a vorbit frumos și blînd cu mine!

Baba-Cloanța a strigat cît a strigat, a făcut gălăgie cît a făcut, apoi s-a suit într-o puiă și s-a năpustit pe urmele fetei. Cu pisălogul mîna, cu mătura urma-și ștergea... Iar fetea a fugit și-a tot fugit, și-apoi s-a oprit, urechea de pămînt și-a lipit și iată, ce-a auzit: pămîntul se sălta, se cutremura, Baba-Cloanța gonea și era tare aproape de ea...

Fetea scoase pieptenele și-l azvîrli peste umărul drept. Și pe dată, crescuseră pădure deasă și-naltă: rădăcinile copacilor la trei stînjeni sub pămînt creșteau, vîrfurile lor înalte — norii îi propteau.

Baba-Cloanța veni în goană și prinse să roadă, să doboare pădurea. Ea rodea și doboră, dar fetea mai departe alerga.

Dacă a trecut multă sau puțină vreme, cine mai știe? Doar că fetea, iar urechea de pămînt și-a lipit și iată, ce-a auzit: pămîntul se sălta, se cutremura, Baba-Cloanța gonea și era tare aproape de ea.

Fetea luă ștergarul și îl azvîrli peste umărul drept. Și, în aceeași clipă se revărsă un rîu mare, nespus de mare, adînc, nespus de adînc!

Baba-Cloanța făcu un salt, pînă la rîu și de ciudă scrișni din dinți: nu putea să-l treacă.

Se întoarse acasă, își adună toți taurii pe care-i avea și iar goni pînă la rîu:

— Beți, taurii mei dragi! Sorbiți toată apa din rîu pînă la fund!

Prinseră taurii să bea, să bea, dar apa din rîu nu scădea.

Baba-Cloanța se supără, pe malul rîului se culcă și începu și ea să soarbă din apă. A sorbit, a sorbit, a sorbit, a sorbit, și-atîta a tot sorbit, pînă cînd a plesnit.

Iar în vremea asta, fetea nu se oprea, tot într-o fugă o ținea.

Seara, cînd s-a întors taică-său acasă, o întrebă pe nevastă:

— Unde e fata mea?

Iar baba îi răspunde:

— S-a dus la mătușă-sa să-i ceară un ac și ață și văd că nu s-a mai întors.

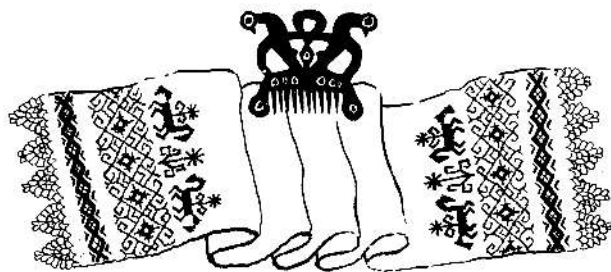
Tatăl se îngrijoră și voi să se ducă să-și caute fata, dar tocmai atunci veni, tot într-o goană, și fiică-sa: de cît alergase, se-năbușea, răsuflarea abia-și trăgea.

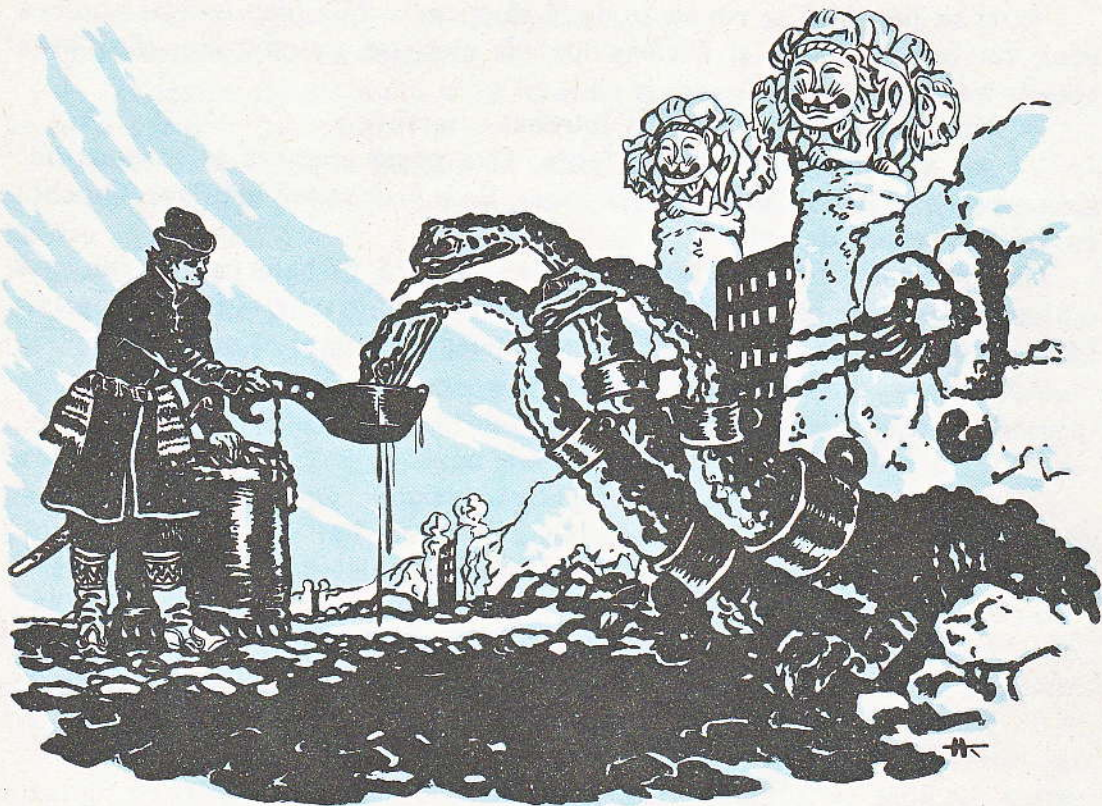
— Unde-ai fost, fata mea? a întrebat-o tatăl.

— Ah, tăicuțule! i-a răspuns fetița. M-a trimis maștera la soră-sa; dar sora asta a ei e Baba-Cloanța-Cotoroanța. Ea a vrut să mă mănînce. Cu chiu cu vai am scăpat de ea!

Cînd află toate astea taică-său, grozav se supără, pe baba cea rea din casă o alungă, azvîrli după ea cu o mătură murdară. Și, de-atunci înainte începuse să viețuiască în îndestulare și bună înțelegere numai el cu fiică-sa.

Aici, și-așa, povestea s-a sfîrșit și ea.

CELE TREI ÎMPĂRĂȚII: DE ARAMĂ, DE ARGINT ȘI DE AUR

A fost odată ca niciodată. A fost odată, într-o oarecare țară, într-o oarecare împărăție, un împărat. Împăratul avea o nevastă, Nastasia — Cosiță-de-aur, și trei feciori: Peotr-Țarevici, Vasili-Țarevici și Ivan-Țarevici. Într-una din zile, împărăteasa ieși, împreună cu toate slujnicele și dădacele ei, să se plimbe prin grădină. Deodată se năpusti asupra ei Vîrtej, o înhăță și o duse nu se știe unde. Împăratul se mîhni, se necăji, dar de știut nu putu ști, ce să facă, cum să dreagă, s-o găsească.

Dar iată că țarevicii crescuseră și el le zise:

— Scumpii mei copii, care dintre voi vrea să plece s-o caute pe măicuța lui?

Și-atunci, cei doi feciori mai mari s-au pregătit de drum și au plecat.

A trecut un an și nu s-au întors, a mai trecut și-al doilea și ei tot nu s-au întors; începea cel de-al treilea an...

Ivan-Țarevici, veni să-l roage pe tătîne-su:

— Lasă-mă pe mine, să mă duc s-o caut pe măicuța și să aflu ce s-a întâmplat cu frații mei mai mari.

— Nu, i-a zis împăratul, doar tu mi-ai mai rămas, nu mă poți lăsa singur, acum, la bătrînețe.

Dar Ivan-Țarevici i-a răspuns:

— Eu o să plec orișicum; și dacă mă lași — plec, și dacă nu mă lași — tot plec.

Și, ce era să facă împăratul?

L-a lăsat să plece.

Și Ivan-Țarevici puse șaua pe calul lui cel bun, și porni la drum.

Și merse, și merse... Că de! Repede doar povestea se povestește, mai anevoie fapta se săvârșește.

Și mergînd așa, ajunse în fața unui munte de sticlă. Muntele, tare înalt era, piscu-i avîntat — în cer se proptea. La poalele muntelui erau așezate două corturi: unul al lui Peotr-Țarevici, celălalt al lui Vasili-Țarevici.

— Bună ziua, Ivanușka! Încotro ai pornit-o?

— Pe măicuța s-o găsesc și pe voi să vă-ntîlnesc...

— Ehei, Ivan-Țarevici, noi am dat de mult de urma măicuței, doar că pe urmele acelea nu se poate ține picior de om. Haide, du-te și încearcă și tu să urci muntele ăsta, că nouă ne-au secăt puterile. De trei ani stăm aici la poalele lui, dar să-l urcăm — ne e peste putință.

— Bine, frățiorilor, am să încerc.

Și Ivan-Țarevici porni să urce pe muntele de sticlă. Un pas în sus se țîra — zece, de-a rostogolul, în jos venea. Și tot așa, urcă o zi și mai urcă o zi. Avea mîinile numai tăieturi iar picioarele însîngerate. În cea de a treia zi însă ajunse pînă în vîrf.

De acolo de sus, le strigă fraților săi:

— Eu mă duc s-o găsesc pe măicuța, iar voi aici să stați, să mă așteptați, trei ani și trei luni în cap, iar de n-o fi s-ajung la soroc — să plecați, să nu mă mai așteptați... Că nici măcar corbul n-o să-mi aducă oasele pînă aici!

Ivan-Țarevici s-a odihnit puțin și a pornit mai departe.

A mers și a tot mers, a mers și iar a mers. Cînd, ce să vadă? În fața lui se înălța un palat de aramă. La poarta palatului — niște balauri strașnici se aflau, ferecați în lanțuri de-aramă erau, flăcări pe nări aruncau. Mai la o parte era o fîntînă și, legat de fîntînă — un lanț, de aramă, la capătul căruia se afla agățat un căuș — tot de aramă. Balaurii după apă tînjeau, de lanțuri tot întindeau, dar lanțurile, prea scurte, nu-i lăsau.

Ivan-Țarevici luă căușul, îl umplu cu apă foarte rece și adăpă balaurii.

Aceștia s-au liniștit și s-au culcat. Iar el a intrat în palatul de aramă. În întâmpinarea lui ieși însăși prințesa palatului de aramă.

— Cine ești tu, viteaz fără pereche?

— Sînt Ivan-Țarevici.

— Și cum ai ajuns aici, Ivan-Țarevici? Asta ți-a fost voia, ori nevoia te-a adus?

— O caut pe măicuța mea, împărăteasa Nastasia. Vîrtej a tîrît-o cu sila încoace. Nu știi cumva unde se află?

— Eu una nu știu. Dar nu departe de-aici trăiește sora mea cea mijlocie și s-ar putea să-ți spună ea.

Și îi dădu o mică bilă de aramă.

— Să dai de-a dura bila asta, îi zise, și ea o să-ți arate drumul pînă la sora mea. Dar, îndată ce-o să-l răpui pe Vîrtej, ține seama, nu cumva să mă uiți pe mine, sărmana.

— N-o să te uit, zise Ivan-Țarevici.

Apoi, aruncă bila de aramă. Bila se rostogoli, iar Țareviciul după ea porni.

Și ajunse în împărăția de argint. La poartă niște balauri strașnici se aflau, ferecați în lanțuri de argint erau. Și se mai afla o fîntînă cu un căuș de argint. Ivan-Țarevici umplu căușul cu apă și adăpă balaurii. Aceștia s-au culcat și l-au lăsat să treacă. În întâmpinarea lui alergă însăși prințesa palatului de argint.

— În curînd or să se împlinească trei ani, zise prințesa, de cînd mă țin prizonieră aici puternicul Vîrtej. Eu, de cînd sînt n-am pomenit, de-auzit n-am auzit, nici de văzut n-am văzut suflare rusească, dar azi, uite, însăși suflarea rusească, și încă singură, a venit la mine. Ia, spune, cine ești tu, viteaz fără pereche?

— Sînt Ivan-Țarevici.

— Și cum ai ajuns aici, Ivan-Țarevici? Asta ți-a fost voia, ori nevoia te-a adus?

— Asta mi-a fost voia, o caut pe măicuța mea cea bună. S-a dus să se plimbe în grădina înverzită, dar s-a lăsat din zbor puternicul Vîrtej, a luat-o și a dus-o ca vîntul și ca gîndul. Nu știi oare, unde-o pot găsi?

— Nu, eu nu știu. Dar nu departe de-aici trăiește, în împărăția de aur, sora mea cea mare — Preafrumoasa Elena. S-ar putea să-ți spună ea. Ține bila asta de argint. Dă-o de-a dura și mergi după ea. Dar, îndată ce-o să-l ucizi pe Vîrtej, ține seama, nu cumva să mă uiți pe mine, sărmana.

Ivan-Țarevici dădu de-a dura bila de argint și porni în urma ei.

Dacă a mers mult ori puțin, cine mai știe? Doar că dintr-o dată, ce să vadă? Un palat de aur în fața lui se-nălța și ca soarele, ca focul ardea. La

poartă balauri straşnici mişunau, ferecaţi în lanţuri de aur erau. Flăcări pe nări aruncau. Mai la o parte se afla o fântină şi un căuş de aur, prins într-un lanţ de aur.

Ivan-Țarevici umplu căuşul cu apă şi adăpă balaurii. Ei se culcară, se liniştiră. Ivan-Țarevici intră în palat; veni să-l întâmpine însăşi Preafrumoasa Elena, o prinţesă a cărei frumuseţe nu se poate spune în cuvinte.

— Cine eşti tu, viteaz fără pereche?

— Sînt Ivan-Țarevici. O caut pe măicuţa mea, împărăteasa Nastasia. Nu ştii oare, unde o pot găsi?

— Ba ştiu, cum să nu ştiu? Trăieşte aici, pe aproape. Ține bila asta de aur. Dă-o de-a dura pe drum — ea are să te ducă unde trebuie. Dar, țareviciule, îndată ce-l birui pe Vîrtej, ține seama, nu cumva să mă uiți pe mine, sărmana.

— Bine, făcu el, n-am să te uit, prinţesă frumoasă.

Ivan-Țarevici rostogoli bila şi porni în urma ei. Merse ce merse şi ajunse în faţa unui palat atît de minunat, cum nici în poveste nu-l poţi povesti, nici cu pana nu-l poţi zugrăvi — strălucind tot de podoaba mărgăritarelor albe, mari şi lucioase şi scînteind de focul nestins al pietrelor scumpe. În faţa porţii şuierau şi sîsîiau nişte balauri cu cîte şase capete fiecare. Răsuflarea fierbinte şi ochii lor de jar te frigeau, te pîrjoleau.

Țarevici i-a adăpat. Balaurii s-au domolit şi l-au lăsat să intre în palat. El trecu printr-o mulţime de odăi mari şi frumoase. În cea mai îndepărtată dintre acestea o află pe măicuţa sa. Şedea pe un tron înalt, purta veşminte împărăteşti frumos împodobite, iar pe cap o coroană de pietre preţioase. Cînd îl recunoscă pe oaspete, scoase un strigăt:

— Ivanuşka, dragul meu fecior! Cum ai nimerit aici?!

— Am venit după tine, măicuţa mea.

— Ei, fiule, tare greu o să-ţi mai vină. Vîrtej e grozav de puternic. Dar fii fără grijă, am să te ajut eu să-ţi sporeşti şi tu puterea.

Şi pe loc ridică podeaua de scîndură şi-l duse în pivniţă. Acolo se aflau două putini cu apă — una în partea dreaptă, cealaltă în stînga.

Şi împărăteasa Nastasia îi zise:

— Ivanuşka, bea nişte apă din putina aflată în dreapta ta.

Ivan-Țarevici bău.

— Ei, ce simţi? Ți-a mai sporit puterea?

— Mi-a sporit, măicuţă. Acum simt că aş putea, cu o singură mînă, să răstorn tot palatul ăsta!

— Hai, mai bea puţină apă.

Țareviciul mai bău.

— Cîta putere simți că ai acum, fiule?

— Acum de-aș vrea, întreg pămîntul l-aș răsturna.

— Așa, fiule, acuma ai destulă putere. Haide, mută puținile astea de la locul lor. Pe cea care se află în dreapta, du-o pe partea stîngă, iar pe cealaltă, din stînga, mut-o în partea dreaptă.

Ivan-Țarevici mută puținile așa cum i se spusese.

După aceea, împărăteasa Nastasia i-a zis:

— Într-una din putini se află apa puterii, iar în cealaltă — apa slăbiciunii. Vîrtej, de cîte ori luptă, bea numai din apa puterii, de aceea nu poate fi învins niciodată.

Și s-au întors în palat.

— Curînd Vîrtej o să se lase din zbor, îi spuse împărăteasa Nastasia, tu să te agăți cu putere de ghioaga lui. Și, ai grijă, nu cumva să-i dai drumul. Cînd Vîrtej o să se avînte sus, în cer — tu să rămîi cu el; cînd o să-nceapă să te poarte pe deasupra mărilor, peste piscurile munților înalți și să se rotească pe deasupra prăpăstiilor adînci, tu ține-te din toate puterile, nu care cumva să-ți descleștezi pumnii. Iar cînd Vîrtej va osteni, și o să vrea să bea din apa puterii, să vezi, că are să se năpustească la putina aflată în partea dreaptă, dar tu, bagă de seamă, să bei numai din cealaltă puțină — cea din stînga...

De-abia termină de spus vorbele astea, că întreg palatul se întunecă, și tot ce era în jur se cutremură. Vîrtej se lăsă din zbor de-a dreptul în iatac. Ivan-Țarevici se năpusti la el și se agăță strîns de ghioaga lui.

— Cine ești tu? Și cum de ai ajuns pînă aici? răcni Vîrtej. Ei, lasă că te mănînc eu!

— Ehe, mai rămîne de văzut! Poate mă mănînci, poate că nu mă mănînci.

Vîrtej se năpusti pe fereastră și zbîrr! în înaltul cerului. Și ce l-a mai purtat și iar l-a purtat pe Ivan-Țarevici... Și peste munți, și pe deasupra mărilor, și pe deasupra prăpăstiilor adînci. Dar Ivan-Țarevici nici gînd să-și desprindă mîinile de pe ghioaga lui. Cutreieră Vîrtej în zbor lumea întreagă. Se istovise grozav, și se simțea sleit de puteri. Coborî și — drept în pivniță. Alergă la putina din dreapta și dă-i, și bea apă. Ivan-Țarevici se repezi și el, dar în stînga și prinse să bea apă din cealaltă puțină.

Vîrtej bea — dar cu fiecare înghițitură puterea-i slăbea. Ivan-Țarevici bea — și cu fiecare picătură puterea și-o sporea. Și se făcu puternic cît un uriaș. Își trase spada la repezeală și dintr-o izbitură — reteză capul lui Vîrtej.

În spatele lui niște glasuri se auziră strigînd:

— Mai izbește-l odată! Mai izbește-l odată! Altfel — învie!

— Nu, a răspuns Țareviciul, brațul unui viteaz adevărat nu izbește de două ori, isprăvește totul dintr-o singură lovitură.

Apoi Ivan-Țarevici alergă la împărăteasa Nastasia.

— Să mergem, măicuță. E timpul. La poalele muntelui ne așteaptă frații mei. Și-apoi, în drumul nostru, mai avem să le luăm cu noi pe cele trei prințese.

Și iată-i porniți la drum. Au trecut s-o ia pe Preafrumoasa Elena. Ea rostogoli un oușor de aur și ascunse toată împărăția de aur în acel oușor.

— Îți mulțumesc, Ivan-Țarevici, că m-ai scăpat de Vîrtej cel rău, zise ea. Ține oușorul ăsta și fii alesul meu, dacă asta îți e pe voie.

Ivan-Țarevici luă oușorul de aur, iar pe prințesă o sărută pe buzele ei roșii ca purpura.

Pe urmă au trecut s-o ia pe prințesa împărăției de argint și de asemeni, pe cealaltă prințesă, a împărăției de aramă. Au mai luat cu ei niște pînză nou țesută și s-au îndreptat spre locul de unde trebuiau să coboare muntele. Ivan-Țarevici o coborî pe fișia de pînză întîi pe împărăteasa Nastasia, apoi pe Preafrumoasa Elena și pe cele două surori ale ei.

Frații stăteau jos și așteptau. Cînd au văzut-o pe mama lor — s-au bucurat. Cînd au văzut-o pe Preafrumoasa Elena — au încremenit de uimire. Iar cînd le-au văzut pe cele două surori ale ei, i-a năpădit pizma.

— Ehei, zise Vasili-Țarevici, ia te uită la Ivanușka al nostru, tînăr și necopt încă, dar se-nghesuie să le-o ia înainte fraților mai mari. Haide, să le luăm noi pe mama și pe prințese, să le ducem cîteșipatru la tăicuța și să-i zicem așa: cu brațele noastre viteze le-am dobîndit. Cît despre Ivanușka să-l lăsăm acolo, n-are decît să se mai plimbe puțin de unul singur pe creasta muntelui.

— Că bine zici, făcu Peotr-Țarevici, ai dreptate. Cu Preafrumoasa Elena o să mă-nsor eu, tu o iei pe prințesa împărăției de argint, iar pe prințesa împărăției de aramă o s-o mărităm cu vreun general.

Tocmai atunci se pregătea să coboare și Ivan-Țarevici; dar de-abia începu el să lege pînza de-o buturugă, cînd frații mai mari traseră în jos cu putere și-i smulseră pînza din mîini. Cum avea să mai poată coborî Ivan-Țarevici de pe munte?

Așa că a rămas Ivan-Țarevici singur, acolo sus, pe creasta muntelui. A izbucnit în plîns și-apoi a pornit înapoi. A umblat cît a umblat, dar pretutindeni — nici țipenie. Se plictisea de moarte! Și, fie că de necaz, fie că din plictiseală, prinse să se joace cu ghioaga lui Vîrtej.

Nici n-apucă bine să-și arunce ghioaga dintr-o mînă în cealaltă și, ca din pămînt, țîșniră Șchiopul și Cocoșatul.

— Care ți-e porunca, Ivan-Țarevici? De trei ori ne dai poruncă — trei porunci îți împlinim.

Ivan-Țarevici zise:

— Mi-e foame, Șchiopule și Cocoșatul!

Și, ca din pământ se ivi o masă gata așternută, iar pe masă, așezate cele mai bune mâncăruri.

Ivan-Țarevici după ce mîncă, iar aruncă ghioaga dintr-o mînă în alta.

— Vreau să mă odihnesc! mai zise el.

Nici n-apucă să spună asta pînă la capăt și lîngă el se și afla un pat din lemn de stejar, cu saltea de puf și plapomă de mătasă. Ivan-Țarevici dormi pe săturate și-apoi mai aruncă o dată ghioaga dintr-o mînă în alta. Iar țîșniră Șchiopul și Cocoșatul.

— Poruncă, Ivan-Țarevici.

— Vreau să ajung în împărăția și pe meleagurile mele.

Abia spuse și, în aceeași clipă, Ivan-Țarevici se și pomeni în împărăția și pe meleagurile sale. Se trezi chiar în mijlocul pieții, unde e bazarul. Rămase acolo și începu să-și rotească privirea în jur. Deodată văzu, mergînd prin bazar și venind de-a dreptul la dînsul, un pantofar — mergea, cîntece cînta, cu picioarele tactul îl bătea — ăsta zic și eu om de viață! gîndi.

Și Țareviciul îl întrebă:

— Unde te duci, omule dragă?

— Păi, vreau să vînd niște pantofi. Că doar sînt pantofar de meserie.

— Nu mă iei la tine, să-ți fiu calfă?

— Păi, cum așa? Ce, te pricepi să faci pantofi?

— Mă pricep la toate. Pot nu numai să fac pantofi dar chiar și rochii să cos.

Cînd au ajuns acasă, pantofarul i-a spus:

— Ține, ai aici cea mai bună marfă. Apucă-te și fă niște pantofi, să văd și eu cît de iscusit ești.

— Ehe, și mai zici că asta-i marfă?! Astea-s gunoaie, să știi!

Noaptea, după ce toți ceilalți s-au culcat, Ivan-Țarevici luă oușorul de aur și-l rostogoli de-a lungul drumului. Și deodată, în fața lui se ridică un palat cu totul și cu totul de aur. Ivan-Țarevici intră în iatac, scoase dintr-un sipet niște pantofi cusuți cu fir de aur, apoi iar rostogoli de-a lungul drumului oușorul, ascunse în oușor palatul de aur, așeză pantofii pe masă și se culcă. În zorii zilei stăpînul văzu pantofii și nu mai putu de uimire.

— Pantofi din ăștia numai la palat pot fi purtați!

Tocmai atunci, la palat se pregăteau trei nunți: Peotr-Țarevici se însura cu Preafrumoasa Elena, Vasili-Țarevici cu prințesa împărăției de argint, iar prințesa împărăției de aramă se mărita și ea cu un general.

Și pantofarul duse pantofii la palat. Îndată ce-i văzu, Preafrumoasa Elena înțelese totul.

„Se vede că Ivan-Țarevici, alesul meu, e viu și nevătămat și umblă nestingherit prin împărăție“.

— Să-mi facă pantofarul ăsta pînă mîine, fără să-mi ia măsură, rochia de nuntă, care va trebui, negreșit, cusută cu fir de aur, cu nestemate de toate culorile înviorată, și cu frumoase mărgăritare presărată. Altfel nu mă mărit cu Peotr-Țarevici.

Și împăratul îl chemă fără zăbavă pe pantofar:

— Așa și așa, îi zise, mîine să-i aduci prințesei Preafrumoasa Elena o rochie de aur, că de nu — spînzurătoarea te paște!

Pantofarul s-a dus acasă supărat, cu capu-i cărunț mai jos de umeri plecat.

— Uite ce-am pățit din pricina ta! îi zise el lui Ivan-Țarevici.

— Nu-i nimic, făcu Ivan-Țarevici, culcă-te și dormi! Noaptea e un sfetnic bun.

Noaptea, Ivan-Țarevici aduse din împărăția de aur rochia de nuntă și o așeză pe masa pantofarului.

Cînd pantofarul s-a sculat de dimineață, ce să vadă? Pe masă se afla o rochie minunată, care, ca jarul ardea, toată odaia o lumina. Meșterul în grabă a luat-o, a alergat la palat și Preafrumoasei Elena i-a dat-o.

Preafrumoasa Elena l-a răsplătit cu dărnicie și i-a poruncit din nou:

— Bagă de seamă, mîine în zori, trebuie să se afle, la șapte verste depărtare de-aici, pe țărmul mării, o împărăție de aur, cu un palat de aur, o împărăție în care să crească cei mai neobișnuiți copaci, iar păsări cîntătoare, să mă proslăvească cu mii de glasuri — pe mine. Dacă n-o să le faci toate acestea, am să poruncesc să mori în cumplite cazne.

Pantofarul a ajuns acasă mai mult mort decît viu.

— Uite, ce-am pățit din pricina pantofilor tăi! i-a zis el lui Ivan-Țarevici.

— Nu-i nimic, a zis Ivan-Țarevici, culcă-te și dormi. Noaptea e un sfetnic bun.

După ce au adormit toți ceilalți, Ivan-Țarevici s-a dus la șapte verste depărtare, pe țărmul mării. Ajuns acolo, a rostogolit oușorul de aur. Și, în fața lui răsări o împărăție de aur, cu un palat de aur în mijloc; de la palatul acela se întindea, de-a lungul a șapte verste, un pod, iar de jur împrejur creșteau cei mai neobișnuiți copaci și păsări cîntătoare ciripeau în mii de glasuri.

Ivan-Țarevici urcă pe pod și începu să bată în parapetul acestuia niște cuișoare.

Cum văzu palatul, Preafrumoasa Elena alergă la împărat:

— Privește, împărate, ce s-a întâmplat!

Împăratul se uită și scoase un strigăt de uimire.

Iar Preafrumoasa Elena îi zise:

— Poruncește, tăicuțele, să înhame caii la caleașca de aur, ca să plec la palatul de aur, să mă mărit cu Peotr-Țarevici.

Și iată că au pornit pe podul de aur.

De-a lungul podului se înșirau stâlpi mici, frumos șlefuiți, prinși în niște inele de aur. Iar pe fiecare stâlp se afla câte un porumbel cu porumbița lui — porumbeii stăteau, unul celuilalt se-nchinoxau și își spuneau:

— Mai ții minte, porumbița mea, cine te-a salvat?

— Țin minte, porumbelule, Ivan-Țarevici m-a salvat.

Iar lângă parapet Ivan-Țarevici stătea, mici ținte de aur bătea.

Și Preafrumoasa Elena strigă cu glas puternic:

— Oameni buni! Opriți îndată caii ăștia sprinteni. Nu m-a salvat cel ce lângă mine se află, ci m-a salvat cel ce lângă parapet se află!

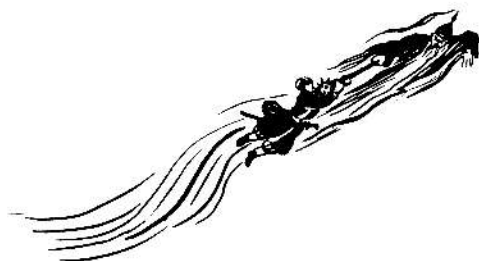
Și spunînd asta, ea îl luă de mînă pe Ivan-Țarevici, îl așeză alături și îl duse în palatul de aur unde s-a și făcut nunta. După ce s-au întors, i-au povestit împăratului tot adevărul.

Împăratul a vrut să-i pună la cazne pe cei doi fii mai mari, dar Ivan-Țarevici, de bucurie, îl rugă să-i ierte.

Așa că o măritară pe prințesa împărăției de argint cu Peotr-Țarevici, iar pe cea a împărăției de aramă cu Vasili-Țarevici.

Și au făcut un ospăț de pomină.

Cu asta și povestea s-a sfîrșit.

CORABIA ZBURĂTOARE

A fost odată ca niciodată. Au fost odată un moș și o babă. Ei aveau trei feciori — celor doi mai mari le mersese vestea că erau tare ageri la minte, în vreme ce mezinului nimeni nu-i spunea altfel decât prostănacul. Pe feciorii mai mari baba îi iubea, îi îmbrăca în veșminte curate, îi hrănea cu mâncăruri gustoase. Mezinul însă, umbla într-o cămașă găurită și își potolea foamea cu câte o coajă arsă de pîine.

— Lui, prostănacului, îi e totuna, pe el nu-l duce mintea, el tot nu pricepe nimic!

Și iată că, într-o bună zi, ajunse și pînă în acel sat un zvon: cine îi va dura împăratului o corabie, în stare nu numai să plutească pe mări, ci să și zboare printre nori, aceluia împăratul îi va da de soție pe fiica sa.

Frații cei mai mari hotărîră să-și încerce și ei norocul.

— Tăicuțele și măicuță, îngăduiți-ne și nouă să mergem! Cine știe? Poate că unul din noi va ajunge ginere împărătesc!

Bătrîna le pregăti feciorilor săi mai mari toate cele de trebuință pentru drum: le coapse plăcinte din făină albă, puse la fiert și la fript cîteva găini și gîște.

— Mergeți cu bine, dragii mei feciori!

Și au plecat cei doi frați în pădure și s-au apucat să doboare și să rezeze cu fierăstrăul copacii. Au doborît și au tăiat o mulțime de copaci. Dar ce să facă mai departe cu ei — n-au mai știut. Au început să se certe, să-și arunce unul altuia vorbe de ocară ba, puțin a lipsit să nu se ia și de păr.

Tocmai atunci se apropie de ei un bătrînel și îi întrebă:

— Da' ce s-a întîmplat, voinicilor, de ce toată cearta și vorbele astea de ocară? Dacă-mi spuneți, s-ar putea să vă dau vreun sfat, care să vă fie de folos.

Frații nici n-au stat să asculte ce le spunea bătrînelul, s-au năpustit asupra lui amîndoi, l-au batjocorit cu vorbe urîte și l-au alungat de-acolo.

Și bătrînelul a plecat.

S-au mai certat ei o vreme, apoi au mîncat toate merindele pregătite de bătrîna și s-au întors acasă cu mîinile goale...

Îndată ce au venit ei, mezinul începu să-i roage pe părinți:

— Acuma lăsați-mă să mă duc și eu!

Maică-sa și taică-său au încercat să-l facă să-și schimbe gîndul, să-l împiedice să plece:

— Unde vrei să te duci, prostule? Or să te sfîșie lupii pe drum!

Dar prostănacul o ținea una și bună:

— Și dacă mă lăsați — mă duc, și dacă nu mă lăsați, eu tot mă duc!

Văzînd maică-sa și taică-său că n-o mai pot scoate la capăt cu dînsul, i-au dat o coajă de pîine neagră și uscată pentru drum și l-au alungat de acasă.

Prostănacul a luat cu el toporul și s-a dus la pădure. A umblat cît a umblat prin pădure pînă a găsit un pin înalt: vîrfurile pinului acestuia atingeau norii, iar ca să fie cuprins în brațe ar fi fost nevoie de trei oameni, nu mai puțini.

A tăiat pinul și s-a apucat să-l curețe de crengi, de cioturi. Tocmai atunci se apropie și bătrînelul.

— Bună ziua, copile! i-a spus el.

— Bună ziua, bunicule!

— Dar ce faci tu aici, copile, pentru ce ai tăiat un copac atît de mare?

— Păi, uite, bunicule, împăratul a făgăduit că i-o dă de nevastă pe

fiica lui acelaia care i-ar putea dura o corabie zburătoare, așa că eu m-am apucat să fac o astfel de corabie.

— Oare o să fii tu în stare să meșterești asemenea corabie? Asta-i o treabă tare anevoioasă și, vezi tu, se prea poate să n-o scoți la capăt pînă la urmă.

— Anevoioasă, neanevoioasă, dar de încercat — trebuie încercat: poate o scot la capăt! Uite, îmi prinde foarte bine și asta, că ai trecut pe-aici: oamenii bătrîni știu multe, sînt umblați prin lume și pricepuți. Poate că ai să-mi dai vreun sfat.

Bătrînelul zise:

— Ei, dacă vrei să-ți dau un sfat, atunci ascultă ce-ți spun: ia-ți toporul și cioplește pe laturi pinul ăsta: uite-așa!

Și îi arătă cum să cioplească.

Prostănacul făcu întocmai cum îl învăță bătrînelul. Cioplea și se minuna: toporul în mîna lui parcă singur mergea și mergea.

— Acum, spuse bătrînelul, potrivește-i capetele, fățuiește puțin pinul și într-o parte și în cealaltă: uite-așa și uite-așa!

Prostănacul nu lăsa să-i scape nici o vorbă din cele spuse de bătrînel: cum îi spunea, așa și făcea.

După ce termină de lucrat, bătrînelul l-a lăudat și i-a zis:

— Ei, acuma, n-ar fi rău să ne odihnim puțin și să îmbucăm ceva.

— He-he, bunicule, zise prostănacul, pentru mine, nu zic, s-o găsi ceva mîncare: uite, am coaja asta de pîine uscată. Dar pe tine, cu ce să te ospățez? Mă tem că n-ai să prea poți roade merindea mea.

— Stai puțin, copile, făcu bătrînelul, ia dă încoace coaja aceea a ta!

Și prostănacul îi dădu coaja de pîine. Bătrînelul o luă în mînă, o cercetă, o pipăi și-apoi zise:

— Ei, dar să știi că nu-i chiar așa de uscată coaja asta a ta!

Și i-o înapoie băiatului.

Prostănacul o luă și nu-și crezu ochilor: coaja aceea uscată se prefăcuse într-o pîine mare și rotundă, pufoasă și albă.

După ce au mîncat, bătrînelul zise din nou:

— Ei, și-acum, haide să-i potrivim pînzele!

Și scoase din sîn o bucată de pînză.

Bătrînelul îi arătă, prostănacul își dădu toată osteneala, făcu totul cu temei și iată că pînzele erau gata, ba și potrivite la locul lor.

— Acuma poți să urci pe corabia ta, i-a mai zis bătrînelul, și să-ți iei zborul în oricare parte dorești. Dar ține minte porunca ce ți-o dau: pe oricine vei întîlni în cale — să-l iei cu tine pe corabie!

Cu asta s-au și despărțit. Bătrînelul a plecat în drumul său, iar prostănacul a urcat pe corabia zburătoare și i-a întins pînzele.

Pînzele se umflară, corabia își luă zborul, se ridică în înaltul cerului și porni să zboare mai repede ca vulturii. Zbură — un pic mai jos de norii ce-n iureș goneau, și-un pic mai sus de codrii ce neclintiți stăteau...

Zbură și tot zbură prostănacul, cînd deodată, ce văzu? Un om se culcase în mijlocul drumului și stătea cu urechea lipită de pămîntul jilav. Coborî corabia și zise:

— Noroc, unchiule!

— Noroc, voinicule!

— Da' ce faci aici?

— Ascult ce se petrece în celălalt capăt al pămîntului.

— Și ce zici că se petrece acolo, unchiule?

— Ehe, acolo ciripesc și se-ntrec în cîntări păsări cu glasuri minunate, care de care mai cristaline!

— Ia te uită, ce auz ascuțit ai! Urcă pe corabia mea, să zburăm împreună.

Auzilă nu se împotrivi, urcă pe corabie și porniră în zbor mai departe.

Au zburat și-au tot zburat și deodată, ce să vadă? Un om care mergea pe drum dar pășea numai cu unul din picioare — celălalt și-l legase de ureche.

— Noroc, unchiule!

— Noroc, voinicule!

— Da' de ce mergi topăind într-un picior?

— Păi, dacă mi-aș dezlega și celălalt picior, din trei pași aș ajunge la capătul pămîntului!

— Ia te uită, ce iute de picior ești! Urcă pe corabia noastră.

Repedele Pămîntului nu se împotrivi, se cățără pe corabie și porniră în zbor mai departe cîteșitrei.

Dacă au zburat mult ori au zburat puțin, cine mai știe? Doar că deodată, ce să vadă? Un om stătea nemișcat cu pușca la ochi. Dar în ce, sau în cine ținea, nimeni n-ar fi putut spune.

— Noroc, unchiule! Dar ia zi, pe cine ochेști că primppejur nu se zărește nici fiară, nici pasăre.

— Vai de mine, ce oameni! Păi, ce, o să mă apuc eu să ochesc de-aproape ceva? Ehe, eu ochesc găinușă de munte aflată într-un copac la vreo mie de verste de-aici. Numai o vînătoare ca asta e vrednică de mine.

— Urcă aici cu noi, să zburăm împreună!

Ochilă a urcat și au zburat cu toții mai departe.

Au zburat și iar au zburat și, deodată, ce-au văzut? Pe drum mergea un om care căra în spinare un sac uriaș îndesat cu pîine.

— Noroc, unchiule! Încotro ai pornit-o?
— Mă duc să-mi agonisesc pîine pentru prînz.
— Păi, cum așa? Cîtă pîine îți mai trebuie? Că doar ai un sac întreg!
— Ei ași! Pîinea asta nu-mi ajunge decît pentru o singură îmbucătură. Ca să mănînc pe săturate, mie îmi trebuie de o sută de ori pe-atîta!

— Aha! Va să zică din ăștia-mi ești! Haide, urcă cu noi pe corabie, să zburăm împreună.

Flămînzilă a urcat pe corabie și au zburat mai departe.

Peste codri zburau, peste cîmpuri zburau, peste rîuri zburau, peste cătune și sate zburau.

Și deodată ce-au văzut? Un om umblînd pe malul unui lac mare și dînd din cap cu nemulțumire.

— Noroc, unchiule! Cauți ceva pe-aici?

— Mi-e tare sete și de aceea îmi caut un loc unde să beau niște apă.

— Păi uite, ai aici un lac întreg. Să tot bei sănătos!

— Ehei, păi toată apa asta nu-mi ajunge să beau decît o înghițitură mi-i-i-că, mică de tot.

Prostănacul s-a mirat, s-au mirat și tovarășii lui și i-au zis:

— Ei, lasă, nu fii necăjit, că s-o găsi pe undeva apă și pentru tine. Urcă-te cu noi pe corabie, să zburăm mai departe, ca să găsim atîta apă cîtă îți trebuie.

Setilă urcă pe corabie și plecară mai departe.

Cît să fi zburat așa, cine știe? Doar că deodată, au văzut un om care se ducea la pădure, cărînd în spinare o sarcină de vreascuri.

— Noroc, unchiule! Ia, spune-ne și nouă: de ce te duci cu vreascurile astea în pădure?

— Ei, dar astea nu-s vreascuri obișnuite. Dacă le împrăștii — numaidecît îți răsare în fața ochilor o oștire întregă.

— Urcă, unchiule, cu noi!

Și omul sui pe corabie.

Și au zburat mai departe.

Au zburat ce-au zburat și ce să vadă? Un bătrîn care căra un sac cu paie.

— Noroc, bine te-am găsit, bătrînel de griji albit! Da' încotro cari paiele astea?

— Le duc în sat.

— De ce? Nu-s destule paie-n sat?

— Ba-s destule dar nu-s din astea.

— Și, mă rog, astea cum sînt?

— Păi, sînt așa, că dacă le-aș împrăștia în miezul verii, pe zăduf, s-ar lăsa frigul pe dată: ar începe să ningă și ar da gerul.

— Dacă e așa precum zici, ai dreptate: paie din astea nu găsești în sat. Urcă-te cu noi!

Gerilă urcă pe corabie, cu sacul lui cu tot și astfel porniră să zboare mai departe.

Au zburat și-au tot zburat pînă au ajuns la curtea împăratului.

Tocmai atunci împăratul era la masă. Cum văzu corabia zburătoare își și trimise slujitorii.

— Haide, mergeți degrabă să aflați: cine a venit în zbor pe corabia aceea, ce țarevici sau alte odrasle de neam mare?

Servitorii au dat fuga la corabie și ce să vadă? Pe corabie nu erau decît niște țărani de rînd.

Slujitorii împărătești nici nu s-au mai ostenit să întrebe cine-s și de unde au venit în zbor.

S-au întors și i-au povestit împăratului:

— Așa și așa! Pe corabie nu se află nici un țarevici și nici vreo altă odraslă de mare neam, ci oameni de jos — țărani de rînd. Ce poruncește mărița să facem cu ei?

„Dacă o să mărităm fata cu un țaran de rînd, ne facem de rușine — chibzui împăratul. Trebuie să scăpăm, negreșit, de miri de soiul acestora“.

Și îi întrebă pe curtenii săi — prinți și boieri:

— Ce-i de făcut, cum să ieșim din încurcătură?

Aceștia l-au sfătuit așa:

— Trebuie să-i punem mirelui fel de fel de întrebări grele, la care să nu poată afla răspuns. Și-atunci îl lăsăm cu buza umflată!

Împăratul se înveseli auzind sfatul și trimise tot atunci servitori care să-i vestească prostănacului această poruncă:

— Mirele să ne aducă neîntîrziat, cît ne mai aflăm încă aici, la masă cu împăratul, apă vie și apă moartă!

Prostănacul se întristă:

— Acum, ce mă fac? Că eu nici într-un an, sau poate nici în toată viața mea n-o să găsesc apa asta.

— Se poate una ca asta? a zis Repedele Pămîntului. Lasă c-o scot eu la capăt în locul tău cît ai zice pește.

Și-a slobozit piciorul care-i era legat de ureche și a pornit în mare goană peste nouă mări și nouă țări, departe, la capătul pămîntului.

A luat în două urcioare apă vie și apă moartă și... ce și-a zis: „N-ar fi rău să mai stau pușin pe-aici, că vreme am destulă ca să mă pot întoarce fără să întîrzii!“

Se așeză la umbra deasă a unui stejar rămuros și ațipi...

Și, iată că masa de la palat se apropie de sfârșit dar Repedele Pământului nu se arată.

Cei de pe corabia zburătoare se întristară grozav, nu știau ce să facă să iasă din încurcătură.

Însă Auzilă își lipi urechea de pământul jilav, ascultă și zise:

— Ia te uită ce mai somnoros, ce leneș e și ăsta! Doarme la umbră, sforăie de se cutremură pământul și nici nu-i pasă!

— Dacă-i așa, n-avea grijă că-l trezesc eu îndată! zise Ochilă.

Își înhăță pușca, ochi și nimeri drept în stejarul sub care dormea Repedele Pământului.

Peste capul celui adormit se scutură o ploaie de ghinde. Acestea îl treziră.

— Vai de mine și de mine, doar n-oi fi ațipit!

Sări ca ars și în aceeași clipă aduse urcioarele cu apă:

— Le-am adus, luați-le!

Împăratul se ridică de la masă, se uită la urcioare și zise:

— De unde să știu dacă apa asta e bună sau ba?

Îndată un cocoș fu prins și descăpăținat, după care îi stropiră capul cu apă moartă. Într-o clipă capul se prinse din nou la locul său.

Iar când l-au stropit cu apă vie — cocoșul a sărit în picioare, a bătut din aripi și a strigat din răputeri „cucurigu!”

Împăratul să moară de necaz, nu alta.

— Adevărat, îi zise el prostănacului, însărcinarea ce ți-am dat-o ai îndeplinit-o. Acuma însă o să-ți mai dau una! De vreme ce ești atât de dibaci, va trebui să măninci la o singură masă, împreună cu pețitorii tăi, doisprezece tauri fripiți și atâtea pîini cîte încap în patruzeci de cuptoare!

Prostănacul se întristă și zise către tovarășii săi:

— Ce mă fac, că eu nici pînă deseară nu sînt în stare să mănînc o pîine întreagă!

— Dar de mine ai uitat? sări Flămînzilă. Las'că mă descurc eu și cu taurii și cu pîinile. Că și așa, socot că masa o să fie neîndestulătoare!

Și-atunci prostănacul îi trimise vorbă împăratului:

— Să se aducă aici taurii și pîinile. Că noi o să înfulecăm totul.

Și îndată fură aduși cei doisprezece tauri la frigare și atâtea pîini cîte încăpuseră să se coacă în patruzeci de cuptoare.

Iar Flămînzilă s-a pus pe înghițit, și dă-i și înfulecă toți taurii rînd pe rînd. Iar pîinile... și le tot arunca în gură, una după alta, pînă a golit toate carele.

— Să-mi mai aducă mîncare! răcnea Flămînzilă. Ce, numai atîta au avut pregătit? Că mie de-abia acum mi s-a făcut foame cu adevărat!

Dar împăratul nu mai avea nici tauri și nici pîini.

— Acum, zise el, vă dau altă poruncă: să beți dintr-o dată berea din patruzeci de butoaie, fiecare de câte patruzeci de vedre.

— Păi, eu nici o vadră nu-s în stare să beau, le zise prostănacul ortacilor săi.

— Și, mă rog, ce mare scofală e? făcu Setilă. Eu mă prind să le beau toată berea și socot, că încă, o să fie prea puțin!

Îndată au fost rostogolite în fața lor cele patruzeci de butoaie.

Și s-au apucat să umple cu bere vedrele una după alta și să i le pună lui Setilă dinainte. Iar el, o dată sorbea și vadră o golea.

— Și, mă rog, de ce îmi tot picurați câte o vadră? se repezi Setilă. Că așa, o să ne irosim degeaba toată ziua!

Și, zicînd asta, săltă un butoi și-l goli pînă la fund dintr-o răsufare. Mai săltă și al doilea butoi și îl goli și pe acesta. Și tot așa goli toate cele patruzeci de butoaie.

— Și, oare, întrebă el, chiar nu se mai află pe aici niște bere? Cum așa? Că nici n-am apucat să beau pe săturate! Doar o dușcă am tras, atît!

Cînd a văzut împăratul că nu poate cu nici un chip să-i vină de hac prostănacului, hotărî să-l piardă folosind șiretenia.

— Fie, a zis el, o să ți-o dau de nevestă pe fata mea, n-ai decît să te pregătești de însurătoare! Dar înainte de nuntă, du-te la baie, spală-te, curăță-te și stai binișor la abur.

Și porunci să se pregătească baia.

Iar baia era făcută din fier de sus pînă jos.

Trei zile și trei nopți a tot ars focul la baie încingînd-o pînă la roșu. Răspîndea o căldură și o arșiță că nici la cinci stînjeni nu era chip să te apropii de ea.

— Cum să mă spal eu în baia asta? a zis prostănacul. O să ard de viu.

— Nu te întrista, i-a răspuns Gerilă. Lasă, că merg și eu cu tine!

Și dădu o fugă să-l întrebe pe împărat:

— Îmi îngădui să merg și eu în baie cu mirele? Vreau să împrăstii pe podea niște paie, ca nu cumva să-și murdărească tălpile!

Împăratul n-avea de ce să se împotrivească. I-a îngăduit: „Ce mare lucru era dacă ardeau doi, în loc de unul?!“

Și iată că au fost duși în baie și încuiați acolo amîndoi: și prostănacul și Gerilă.

Gerilă împrăstie paie și, pe dată, în baie se făcu un frig strașnic, atît de frig că pereții s-au acoperit cu promoroacă, iar apa din cazan a înghețat tun.

După o vreme slujitorii au deschis ușa. Și nu le-a venit să-și creadă ochilor: cei doi, prostănacul și bătrînelul, erau vii și nevătămați.

— Halal să vă fie, a zis prostănacul, baia asta a voastră nu-i bună să te speli în ea, poate doar să te dai cu săniuța!

Slujitorii au alergat la împărat. Și l-au înștiințat: așa și așa, adică. Împăratul nu-și mai găsea locul frământându-se ce-ar putea face să scape de prostănac.

S-a gândit el, s-a tot gândit și-apoi i-a poruncit prostănacului:

— Mîine în zori să scoți în fața palatului meu un regiment de ostași. Dacă faci asta — ți-o dau de nevastă pe fiică-mea. Iar de nu — te dau afară, te gonesc de-aici!

În sinea lui însă își zicea: „De unde are să scoată un țăran de rînd o oștire întreagă? Asta chiar că n-are cum s-o facă. Și-atunci o să-l dăm în brînci afară de-aici!“

Auzind porunca, prostănacul le zise ortacilor săi:

— Fraților, mi-ați ajutat de-atîtea ori să scap de belea... Acuma însă nu știu ce-am mai putea face?

— Ia te uită la el, ai și găsit de ce să te întristezi! i-a zis bătrînelul cu vreascurile. Păi, eu ți-aș putea alinia aici nu unul — ci șapte regimente cu generalii lor cu tot! Mergi la împărat și spune-i că o să aibă oștirea pe care ți-a cerut-o!

Și s-a dus prostănacul la împărat.

— O să-ți îndeplinesc și porunca asta, i-a zis el, dar o fac pentru ultima oară. Dacă nici de data asta n-o să te ții de cuvînt, să nu învinuiești pe nimeni altul, că singur ești de vină!

Dimineața, în zorii zilei, bătrînul cu vreascurile îl chemă pe prostănac și ieși cu dînsul pe pajiște. Împrăștie vreascurile și o oaste uriașă răsări ca din pămînt: și pedestri, și călări, și tunari cu tunurile lor. Gornîștii prinseră să sune din goarnă, toboșarii să bată tobele, generalii să dea ordine, caii să izbească pămîntul cu copitele...

Prostănacul porni în fața oștirii și o duse la palatul împărătesc.

În fața palatului se opri și porunci să sune goarneau mai tare, iar tobele și ele, să bată mai tare.

Împăratul auzi zarva, scoase capul pe fereastră și de frică se făcu mai alb ca varul. Porunci comandanților lui să-și adune toate oștile lor și să pornească război împotriva prostănacului.

Comandanții au adunat oastea împărătească și au purces să tragă asupra prostănacului din puști și din tunuri. Dar soldații prostănacului înaintau, oastea împăratului o striveau, în picioare ca pe-o iarbă o călcau. Comandanții se înspăimîntară și o luară la sănătoasa făcînd cale-ntoarsă, iar după dînșii se luă întreaga oștire.

Împăratul ieși afară din palat, începu să se tîrască în genunchi în fața

prostănacului, să-l roage cu cerul și cu pământul să-i primească darurile scumpe și odată cu ele să o ia de nevastă pe fata lui.

Prostănacul însă îi zise împăratului:

— Acuma nu mai ai nici un drept să ne poruncești! Că doar avem și noi un cap pe umeri!

Îl alungă pe împărat și-i porunci să nu se mai arate niciodată în acea împărăție. Iar el o luă de nevastă pe fata împăratului.

Țarevna e fată tânără și bună. Ea n-are nici o vină!

Și astfel începu el în acea împărăție să trăiască, lucruri bune să săvârșească.

POVESTE DESPRE PREAÎNTELEAPTA VASILISA

A fost odată ca niciodată. Au fost odată un șoarece și o vrabie care erau prieteni nedespărțiți. Prietenia lor ținu treizeci de ani în cap: orice găsea unul din ei, îi făcea parte dreaptă și celuilalt.

Odată însă, s-a întâmplat ca vrabia să găsească un bob de mac.

„Pe ăsta — cum să-l împarți? și-a zis ea. Dai o dată cu ciocul și ia-l de unde nu-i“.

Și mîncă singură bobul de mac.

Cînd auzi șoarecele una ca asta n-a mai vrut să știe de prietenia lui cu vrabia.

— Haide, răcni el, haide, vrabie hoată, să ne luptăm pe viață și pe moarte! Tu, adună laolaltă toate păsările, iar eu am să adun toate fiarele.

Nu trecu nici măcar o zi întreagă, că în poiană se adună o oaste numeroasă de fiare. De bună seamă, se adună și oastea păsărească. Se porni o luptă

strașnică în care căzură multe jertfe atât de o parte cât și de cealaltă.

Mult mai puternic, bineînțeles, era neamul fiarelor! Cum o atingea pe vreo pasăre cu gheara, aceea, pînă să se dumerească își și dădea duhul! Dar nici păsările nu se lăsau prinse prea ușor, atacau de sus, de la înălțime. De cîte ori vreo fiară era gata-gata să lovească sau să strivească o pasăre, ea zbîrr! își lua zborul. Nu-ți rămînea decît să te uiți după ea — și-atît!

Ei, în lupta aceea fu rănit și un vultur. Cînd încercă să se înalțe în zbor, simți că nu-l mai țin puterile. Atîta mai apucă: să se zburătăcească într-un pin înalt. Urcă și se așeză pe o creangă.

Lupta se sfîrșise. Animalele se răspîndiră prin vizuinele și sălașurile lor. Păsările își luară și ele zborul către cuiburi. Numai vulturul stătea sus în pin, jumulit și plin de răni și se gîndea cum ar putea să-și recapete puterea de odinioară. Tocmai atunci se întîmplă să treacă pe acolo un vînător.

Colindase ziua întreagă prin pădure, dar de vînat nu vînase nimic.

„Ce rău îmi pare, își zise, se vede că astăzi trebuie să mă duc acasă cu tolba goală“.

Și cînd colo, ce să vadă? Sus în copac — un vultur. Vînătorul se apropie și își îndreptă pușca asupra lui.

„Orice s-ar spune, e și ăsta un vînat“, își zise el.

Dar nu apucă bine să țintească și vulturul îi vorbi în grai omenesc:

— Nu mă ucide, om bun! Că dacă îmi iei viața, n-o să ai mare folos de pe urma mea. Mai bine ia-mă cu tine, viu cum sînt, și hrănește-mă trei ani, trei luni și trei zile. Iară eu, îndată ce-o să prind puteri, de cum o să-mi crească din nou aripile, o să te răsplătesc cum se cuvine.

„Ce răsplată să aștept eu de la un vultur?“ gîndi vînătorul și din nou ținti asupra păsării.

Iar vulturul îl mai rugă o dată:

— Nu mă ucide, om bun! Că la vremea potrivită o să-ți fiu și eu de folos.

Vînătorul nu-i dădu nici de astă dată crezare și ridică pentru a treia oară arma să țintească.

Însă vulturul îl rugă pentru a treia oară:

— Nu mă ucide, viteazule, ci ia-mă la tine, îngrijește-mă și vindecă-mă! Că doar nu ți-am făcut nici un rău, și pentru binele ce mi-l faci o să te răsplătesc și eu tot cu un bine.

Vînătorului i s-a făcut milă de vultur și l-a luat acasă la el.

— Ei, om bun, i-a zis vulturul pe drum, ai colindat ziua-ntreagă prin pădure, dar de vînat n-ai vînat nimic. Ia-ți cuțitul tău cel ascuțit și du-te în poiană. Acolo ne-am luptat noi păsările cu fel de fel de fiare și am răpus multe dintre ele. Așa că o să ai parte de o pradă bună.

Vînătorul se duse în poiană și ce să vadă? Fiare ucise cîta frunză și iarbă. Jderi și vulpi fără număr.

Își ascuți cuțitul pe o piatră, spintecă și scoase pieile de pe animale, apoi coborî în oraș și le vîndu pe un preț bun. Cu banii luați cumpără grîu de rezervă și umplu pînă sus trei hambare — atît cît să-i ajungă pentru trei ani.

Trecu un an — se goli primul hambar. Vulturul porunci vînătorului să-l ducă în locul unde crește pinul înalt.

Vînătorul înșeuă calul și duse vulturul în acel loc.

Vulturul se avîntă sus, deasupra norilor, apoi își dădu drumul de acolo și izbi din zbor cu pieptul un copac — iar copacul se despică în două.

— Ei, vînătorule, i-a zis vulturul, încă nu mi-am recăpătat puterea dinainte. Mai trebuie să mă hrănești un an.

Zi după zi, noapte după noapte — timpul trecea. Așa trecu al doilea an și se goli și al doilea hambar. Și iar vînătorul aduse vulturul în pădure, pe locul unde se afla pinul cel înalt. Vulturul se avîntă sus, pe deasupra norilor întunecați, își luă avînt de acolo din înalt și izbi din zbor cu pieptul un copac. Iar copacul se despică în patru.

— Se vede că va trebui să mă mai hrănești un an, viteazule. Încă nu mi-am recăpătat puterea dinainte.

Și iată că s-au scurs trei ani, trei luni și trei zile în cap.

— Du-mă din nou în locul unde se află pinul cel înalt.

Vînătorul i-a dat ascultare și a dus vulturul iarăși lîngă pinul cel înalt.

Vulturul se avîntă și mai sus ca înainte, coborî ca un vîrtej năpraznic din înaltul cerului și izbi în cel mai înalt copac — pe care-l despică de sus pînă jos prefăcîndu-l în mici fărîme. De jur împrejur, întreaga pădure se cutremură.

— Îți mulțumesc, vrednicule voinic! Acuma mi-am recăpătat puterea dinainte. Lasă-ți calul și urcă pe aripile mele. Vreau să te duc în ținutul meu de baștină și să te răsplătesc pentru tot binele ce mi-ai făcut.

Și vînătorul urcă pe aripile vulturului. Vulturul își luă zborul, pornind către marea albastră și se înălță sus, sus de tot.

— Uită-te, i-a zis el, privește marea albastră și spune-mi cum ți se pare, cît de mare e?

— Cît o roată de car, i-a răspuns vînătorul.

Vulturul scutură din aripi și-i făcu vînt vînătorului în jos. Îl lăsă să simtă teama în fața morții și-apoi îl prinse din zbor, înainte ca el să atingă fața apei.

Îl prinse și se ridică împreună cu el și mai sus ca înainte.

— Mai uită-te o dată, privește marea albastră și spune-mi cum ți se pare acuma, cît de mare e?

— Cît un ou de găină, i-a răspuns vînătorul.

Vulturul scutură din aripi și iar îi făcu vînt vînătorului în jos. Cînd acesta era gata să atingă fața apei îl prinse din zbor și se ridică sus, încă și mai sus ca înainte:

— Haide, mai uită-te o dată la marea albastră și spune-mi: cît de mare e?

— Cît un bob de mac.

Și vulturul scutură pentru a treia oară din aripi și-i făcu vînt vînătorului, tocmai de acolo, din țăriile cerului, dar și de astă dată îl prinse din zbor înainte ca el să atingă fața apei, îl așeză pe aripi și-l întrebă:

— Ce spui, viteazule, ai aflat cum e teama în fața morții?

— Am aflat, zise vînătorul. Mă și gîndeam că mi-a venit sorocul.

— Tot așa mă gîndeam și eu cînd îți îndreptai arma spre mine. Ei, și-acuma, gata, am isprăvit cu plata răului. Să trecem la răsplata binelui.

Și porniră în zbor către țarm. Au zburat și-au tot zburat. Dacă au ajuns departe ori aproape, cine mai știe? Doar că au văzut deodată, chiar în mijlocul cîmpului, un stîlp de aramă care ardea ca jarul.

Vulturul coborî.

— Și-acum, haide, vînătorule, zise el, citește ce scrie pe stîlpul acesta.

Și vînătorul citi: „Dincolo de stîlpul acesta se întinde orașul de aramă — măsurînd douăzeci și cinci de verste în lung și tot pe afîta în lat“.

— Du-te în orașul de aramă, zise vulturul. Acolo trăiește sora mea cea mai mare. Salut-o respectuos din partea mea și cere-i cutia de aramă cu cheițele de aramă. Dar, vezi, altceva nu lua — nici aur, nici argint, nici pietre scumpe.

Vînătorul se duse în orașul de aramă, la prințesa Arămița, stăpîna orașului, sora vulturașului.

— Bună ziua, prea înaltă stăpînă! Frățiorul dumitale îți trimite salutări.

— Și, mă rog, de unde îl cunoști tu pe frățiorul meu?

— Păi, uite, așa și așa... Era bolnav, era rănit, iar eu l-am îngrijit și l-am hrănit trei ani, trei luni și trei zile, în cap.

— Îți mulțumesc, om bun. Uite, ai aici aur, argint, pietre prețioase! Ia cît îți poștește inima.

Vînătorul nu-luă nimic dar o rugă pe prințesă să-i dea cutia de aramă cu cheițele de aramă.

— Nici vorbă, drăguțule! Vezi că cizma care vrei s-o-ncați nu-ți e pe măsură! Prețul cutiei mele e prea mare.

— O fi prea mare prețul ei, dar eu de altceva n-am trebuință.

Vînătorul îi făcu o plecăciune, ieși pe poarta orașului de aramă și-i povesti totul, din fir-a-păr, vulturului.

Vulturul se mînie, îl săltă pe vînător în spate și zbură mai departe. Zbură sus, în înaltul cerului, bătînd zgomotos din aripi.

— Viteazule, ia, uită-te, ce se întîmplă în spatele nostru și în fața noastră? Vînătorul se uită, apoi zise:

— În spatele nostru e un pojar, în fața noastră au înflorit florile.

— În spate arde orașul de aramă, iar florile înfloresc în cel de argint.

Și vulturul coborî în mijlocul unui cîmp, lîngă un stîlp de argint. Îi porunci vînătorului să citească inscripția. Vînătorul citi: „Dincolo de stîlpul acesta, se întinde orașul de argint — măsurînd cincizeci de verste în lung și în lat“.

— Aici trăiește sora mea cea mijlocie, zise vulturul. Cere-i cutia de argint cu cheițele de argint.

Ajuns în oraș, vînătorul se duse de-a dreptul la prințesă, la stăpîna orașului — sora vulturașului. Îi povesti și ei cum a trăit la el trei ani, trei luni, trei zile-n cap, frățiorul ei, bolnav, rănit, pe care el l-a îngrijit, i-a dat să mănînce și să bea pînă i-au revenit puterile. Și, drept răsplată pentru toate acestea, îi ceru cutia de argint cu cheițele de argint.

— Nici vorbă! zise prințesa, te lăcomești la o bucată prea mare, și mai știi? Să nu te-neci cu ea. Uite, ia cît vrei de aici: aur, argint, pietre scumpe, dar cutia mea are cu totul alt preț.

Vînătorul părăsi orașul de argint și-i povesti totul, din fir-a-păr, vulturului.

Vulturul se mînie, îl săltă pe vînător pe aripile sale mari și zbură cu el de acolo.

Acum zbură, din nou, în înaltul cerului:

— Ia vezi, viteazule, ce se întîmplă în spatele nostru și în fața noastră?

— În spatele nostru e un pojar, în fața noastră au înflorit florile.

— În spate arde orașul de argint, iar florile înfloresc în cel de aur.

Vulturul coborî în mijlocul unui cîmp, lîngă un stîlp de aur. Îi porunci vînătorului să citească inscripția.

Vînătorul citi: „Dincolo de stîlpul acesta se întinde orașul de aur — măsurînd o sută de verste în lung și tot pe atîta în lat“.

— Du-te acolo, zise vulturul. În orașul acesta trăiește sora mea cea mai mică. Cere-i cutia de aur cu cheițele de aur.

Vînătorul se duse de-a dreptul la prințesă, la stăpîna orașului — sora vulturașului. Îi povesti tot ce știa și îi ceru cutia de aur cu cheițele de aur.

Prințesa îl ascultă, chibzui o vreme, apoi clătină din cap.

— Mi-e tare dragă cutia mea, zise, dar fratele îmi este și mai drag.

Și se duse și-i aduse vînătorului cutia de aur cu cheițele de aur.

Vînătorul luă darul acela neprețuit, făcu o plecăciune în fața prințesei și ieși pe poarta orașului.

Cînd vulturul își văzu prietenul că nu vine cu mîna goală, îi zise:

— Și-acum, frățioare, du-te la casa ta, dar bagă de seamă, nu cumva să descui cutia înainte de a ajunge în curtea casei tale.

Și zicînd asta, își luă zborul.

Iar vînătorul o porni spre casă. Dacă a mers mult, dacă a mers puțin, cine mai știe? Doar că peste un timp a ajuns la marea cea albastră. Și a vrut să se mai odihnească. Pe țărmul mării s-a așezat, de nisip galben înconjurat, iar cutia a pus-o alături. S-a uitat și s-a tot uitat la ea și, pînă la urmă, n-a mai avut răbdare și a descuiat-o. Nu isprăvisе de răsucit cheițele că în fața lui, răsări ca din pămînt un palat de aur, minunat împodobit de sus și pînă jos. S-au înfățișat o mulțime de servitori: „Ce porunciți? Care vă e dorința?”

Vînătorul bău, mîncă pînă cînd se sătură, și-apoi să doarmă se culcă.

Și iată că veni dimineăta. Vînătorul trebuia să pornească mai departe. Dar ți-ai găsit! Cum să poată băga el palatul acela înapoi în cutie, așa cum fusese înainte? Se gîndi și se tot gîndi, dar degeaba, nimic în minte nu-i veni. Ședea acolo pe mal, necăjit nevoie mare. Cînd ce să vadă? Pe neașteptate răsări din apă un om: barba — la brîu i-ajungea, părul călcîiele-i bătea. Se opri la fața apei și zise:

— De ce ești necăjit, viteazule?

— Cum să nu fiu necăjit, a răspuns vînătorul, de vreme ce nu mă ducе capul ca-n cutioara mea să ghemuiesc, acest palat împărătesc?

— S-ar putea să te ajut eu să scapi de necaz, și-n cutioara ta să ghemuiesc acest palat împărătesc, dar numai dacă o să cădem la învoială: adică să-mi dai în schimb ceea ce ai acasă fără să știi că ai.

Vînătorul a stat o vreme și a cugetat: „Ce aș putea avea eu acasă fără să știu? Ba cred că știu totul despre toate cele de acasă”.

Și pe loc căzu la învoială.

— Haide, zise el, fă bunătate și ajută-mi ca-n cutia mea să ghemuiesc acest palat împărătesc, iar eu o să-ți dau ceea ce am acasă fără să știu că am.

De-abia termină să rostească vorbele acestea și palatul — ia-l de unde nu-i. Parcă nici n-ar fi fost. Pe țărmul mării stătea doar vînătorul, singur-singurel și alături se afla cutia de aur cu cheițele ei de aur.

El luă cutia și porni la drum.

Dacă a mers departe ori a mers aproape, cine mai știe? Știm doar că a ajuns în ținutul său de baștină. Îndată ce intră în izbă, soția îl întâmpină ținînd în brațe copilășul ce se născuse în lipsa lui.

„Iată, va să zică, asta aveam acasă fără să știu că am”, își zise vînătorul. Și îl copleși mîhnirea și tristețea.

— Lumina ochilor mei, i-a spus soția, spune, de ce verși lacrimi amare?

— De bucurie plîng, răspunse el.

I-a fost teamă să-i spună adevărul și anume: că mai devreme sau mai târziu vor fi siliți să-și dea feciorul nu se știe cui.

După aceea vînătorul ieși în curte, deschise cutia de aur și pe dată răsări în fața lui un palat măreț, cu multă iscusință împodobit. S-au înfățișat o mulțime de servitori. Au înflorit grădini, în care străluceau lacuri minunate. În pomi păsărelele cîntau, în lacuri peștișori se zbenguiau.

Se puseră cei trei, vînătorul, soția și feciorul, pe trai bun și pe agonisit averi.

Așa au trecut vreo zece ani, ba chiar mai mult.

Creștea feciorul vînătorului ca aluatul pus la dospit — creștea văzînd cu ochii. Și se făcu mare: ager la minte, frumos la chip, mă rog, o mîndrețe de flăcău.

Într-o bună zi, taică-său s-a dus să se plimbe prin grădină. S-a plimbat cît s-a plimbat și deodată s-a trezit chiar pe malul rîului.

Tocmai atunci răsări din apă omul de odinioară: barba — la brîu i-ajungea, părul — călcîiele-i bătea. Se opri la fața apei și zise:

— Pe cît de pripit ești cînd făgăduiești ceva, tot atît de pripit ești să-ți uiți făgăduiala. Haide, amintește-ți ce-mi datorezi.

Vînătorul s-a întors acasă mai întunecat la chip decît norul negru de furtună și i-a spus soției:

— Oricît am vrea să-l ținem pe lîngă noi pe Ivanușka, nu se poate, trebuie să-l dăm. Nu mai putem amîna.

Și își luă feciorul, îl scoase departe, afară din sat, și îl lăsă singur acolo.

Ivanușka s-a uitat în toate părțile, a văzut o cărare și a pornit înainte pe ea — poate l-o duce undeva. Și cărarea l-a dus într-un codru de nepătruns. În jur pustiu, nici o suflare omenească. Doar o colibă era, pe-un picior de găină se-nălța, singură-singurică stătea, un cerdac și-o fereastră mică avea.

Era o colibă rotitoare.

— Colibă, colibă, zise Ivan, te-ntoarce cu fața la mine, pădurea la spate să-ți rămîna!

Coliba i-a dat ascultare, s-a întors așa cum i-a cerut — cu fața la el și cu spatele la pădure.

Ivanușka urcă în cerdacul înalt și deschise o ușă scîrțîitoare.

Și ce să vadă? În colibă ședea chiar Baba-Cloanța-Cotoroanța. Baba într-o puiă ședea și cojoc de iepure purta. Văzîndu-l pe Ivanușka zise:

— Bună ziua, viteazule. De unde vii și-ncotro te-ndrepti? La ce muncă rîvnești, ori de muncă te ferești?

— Eh, bunico! Mai întâi, dă-mi să beau, pune-mi în faţă mîncarea, şi-apoi vină cu-ntrebarea.

Şi baba îi dădu să mănînce şi să bea, iar Ivanuşka îi povesti totul din fir-a-păr, fără a tăinui ceva.

— Cam prost îţi merg treburile, viteazule, zise Baba-Cloanţa. Taică-tău te-a dat împăratului apelor. Iar împăratul apelor s-a mîniat grozav că nu te-ai dus la el atîta timp. Noroc că, în drumul tău, ai trecut şi pe la mine, altfel cred că nici nu te mai aflai printre cei vii. Dar, mă rog, fie, ascultă ce o să te povăţuiesc eu. Mergi mai departe, pe aceeaşi cărare, care te-a adus la mine, prin codri, prin văgăuni, peste munţi semeţi. La urmă de tot o să ajungi în faţa a două porţi. În dreapta o poartă, în stînga — tot o poartă. Tu să nu intri pe poarta cu zăvor ferecată, ci pe cea cu lacăt încuiată. Să baţi de trei ori şi poarta are să se deschidă singură. Dincolo de poartă o să dai de o grădină cu sulfină, în grădină-i lacul verde ca smaraldul, în lac douăsprezece copile, douăsprezece surori se scaldă. S-au prefăcut în raţe cenuşii, înoată şi se bălăcesc, iar rochiile lor se află pe mal. Unsprezece dintre ele sînt la un loc, cea de a douăsprezecea — pusă mai la o parte, singură. Tu să iei rochiţa asta şi să te ascunzi.

Mai tîrziu, cînd surioarele or să iasă din apă, au să se îmbrace şi au să plece. Unsprezece au să plece, dar a douăsprezecea are să se pună pe plîns căutîndu-şi veşmîntul. N-o să-l găsească şi o să spună: „Răspunde! Cine mi-a luat rochia — aceluia fiică preasupusă o să-i fiu!“ Tu să taci. Ea o să spună din nou: „Cine mi-a luat rochia — aceluia surioară duioasă o să-i fiu!“ Tu să taci şi de astă dată. Şi-atunci ea o să spună: „Cine mi-a luat rochia — aceluia soţie credincioasă o să-i fiu!“ Îndată ce vei auzi vorbele astea răspunde şi dă-i rochia. Iar ce are să se întîmple mai departe nu-ţi spun eu. Singur o să afli şi o să-mi povesteşti...

Ivan făcu o plecăciune în faţa Babei-Cloanţa, îşi luă rămas bun şi porni pe cărare. Dacă a mers mult ori a mers puţin, dacă a mers pe timp frumos ori urît, cine mai ştie? Doar că într-un tîrziu a ajuns la cele două porţi. Poarta cu pricina s-a deschis în faţa lui şi a văzut acea grădină cu sulfină, în grădină, lacul ca smaraldul, iar în lac raţele cenuşii scaldîndu-se. Totul era aieva cum i se spusese!

Ivanuşka s-a strecurat pe furiş şi a luat rochiţa ce se afla mai la o parte. A luat-o şi s-a ascuns după un copac.

Raţele au ieşit din apă, s-au prefăcut în copile — una mai frumoasă decît alta. Iar cea mai mică, a douăsprezecea era mai frumoasă, mai minunată decît toate celelalte. Unsprezece surori s-au îmbrăcat şi au plecat de

acolo. Cea mai mică însă a rămas pe mal, își căuta rochia și plîngea că n-o poate găsi. Și dintr-o dată zice:

— Spune-mi, răspunde-mi, cine mi-ai luat rochia! Flică preasupusă o să-ți fiu!

Ivan nu răspunse.

— Surioară duioasă o să-ți fiu!

Ivan tăcu.

— Soție credincioasă o să-ți fiu!

Și-atunci ieși Ivan de după copac:

— Ia-ți rochia, preafrumoasă copilă!

Ea își luă rochia și îi dădu lui Ivanușka inelul de logodnă — un inel de aur.

— Și-acum, spune-mi, viteazule, care îți e numele și încotro te îndrepti?

— Părinții îmi spuneau Ivan, iar eu mă duc la împăratul mărilor — la stăpînul apelor.

— Aha, va să zică ăsta ești tu! Dar de ce ai întîrziat atît de mult? Tăicuțul meu și-al apei împărat — cumplit s-a mîniat că ai întîrziat. Ei, haide, mergi acum pe drumul acesta, care o să te ducă în împărăția de sub ape. Acolo o să mă găsești și pe mine. Că doar nu-s alta decît însăși Preaînțeleapta Vasilisa fiică a împăratului și a stăpînului împărăției de sub ape.

Și tot atunci se prefăcu în rață și își luă zborul de lîngă Ivan. Iar Ivan se duse în împărăția de sub ape.

Ajunse acolo și își roti privirea de jur împrejur: lumina din acea împărăție era ca cea de pe la noi, erau și-acolo cîmpii și pajiști precum și dumbrăvi înverzite, soarele și-acolo încălzea iar luna strălucea.

Fu chemat să se înfățișeze împăratului mărilor. Și împăratul mărilor se răsti la el:

— De ce ai zăbovit atît de mult? Nu pentru vina ta, ci pentru a părintelui tău vinovăție, iată mărunta însărcinare ce o vei avea de adus la îndeplinire: am un loc uitat, de treizeci de verste în lung și în lat, tot numai șanțuri, rîpi și pietroaie ascuțite. Pînă mîine să fie locul acela neted ca-n palmă, să fie semănat cu secară, iar holda să crească peste noapte atît de înaltă și deasă cît să se poată piti cioara în ea. Dacă faci asta, răsplata e a ta, de nu, capul îți voi reteza!

Ivanușka se necăji, ieși de la împărat tare supărat, cu capul mai jos de umeri plecat.

Preaînțeleapta Vasilisa îl văzu din turnul ei înalt și-l întrebă:

— Ivanușka, de ce ești necăjit?

Și Ivan i-a răspuns:

— Cum să nu fiu necăjit?! Tăicuțul tău mi-a poruncit ca într-o singură

noapte să netezesc ca-n palmă șanțuri, rîpi, pietroaie colțuroase de pe locul uitat, să semăn secară, iar acea secară să crească pînă dimineată atît, cît să se poată piti cioara în ea.

— Ei, lasă că asta încă nu-i o mare nenorocire. Nenorocirea adevărată va veni de-abia pe urmă! Acuma, culcă-te și dormi. Noaptea e un sfetnic bun.

Ivan a ascultat-o și s-a culcat. Iar Preaînțeleapta Vasilisa ieși în pridvor și strigă cu glas răsunător:

— Hei, voi, slujitori și slujnice credincioase! Neteziți șanțuri și rîpi adînci, sfărîmați pietroaie-ascuțite și stînci, semănați cîmpul cu secară de soi, aleasă și vegheați ca, pînă mîine holda să crească frumoasă!

Ivanușka s-a trezit în zori și ce să vadă? Totul era gata. Nici urmă de rîpi adînci, de pietroaie și stînci. Locul era netezit ca-n palmă, iar pe el crescuse deasă — secara, și-atît de-naltă că-n ea s-ar fi putut lesne piti o cioară.

S-a dus la împăratul mărilor să-l înștiințeze despre toate.

— Ei, pentru asta ai toată mulțumirea mea, i-a zis împăratul mărilor. Ai dus cu iscusință la îndeplinire însărcinarea ce ți-am dat. Iat-o acum și pe a doua: am trei sute de stoguri, fiecare cu cîte trei sute de căpițe, tot grîu cu bobul mare și curat, bob cu bob numărat. Pînă mîine să treieri tot grîul ăsta. Dar bagă de seamă să nu dărîmi stogurile și să nu răvășești căpițele. Dacă-ți îndeplinești sarcina — răsplata va fi a ta, de nu, capul îți voi reteza!

Ivanușka s-a necăjit și mai tare ca înainte, mergea prin curte împovărat, cu capul mai jos de umeri plecat.

— Ivanușka, de ce te-ai întristat? I-a întrebat Preafrumoasa Vasilisa. Ivan i-a povestit despre noua lui nenorocire.

— Ei, lasă că asta încă nu-i o mare nenorocire, nenorocirea adevărată va veni abia pe urmă. Acuma, culcă-te și dormi. Noaptea e un sfetnic bun.

Ivan se culcă. Preaînțeleapta Vasilisa însă ieși în pridvor și strigă cu glas răsunător:

— Hei, voi furnici tîrîtoare! Porniți încoace toate cîte sînteți sub soare — tîrîți-vă aici degrabă și vă puneți pe treabă: din stogurile tatei grîul adunați — un grăunte nu lăsați, alegeți rînd pe rînd, bob cu bob, pîn-la ultimul stog.

Dis-de-dimineată împăratul mărilor îl chemă la el pe Ivan:

— Împlinit-ai însărcinarea ce ți-am dat, tinere?

— Împlinit, mărite împărat și stăpîn.

— Să mergem, să vedem.

S-au dus pe arie: toate stogurile erau neatînse. S-au dus la jitnițe — hambarele pline pînă sus cu grîu.

— Ei, dragul meu, îți mulțumesc, a zis împăratul mărilor. Mi-ai îndeplinit și a doua însărcinare. Iat-o acum și pe a treia, care va fi și ultima: durează-mi în noaptea asta o biserică, din ceară curată, mâine-n zori să fie terminată. Dacă faci asta — alege pe oricare din fiicele mele și du-te tu însuși în acea biserică să te cununi cu ea. Dacă faci biserica, fata ce-o alegi va fi a ta, de nu, capul îți voi reteza!

Și din nou Ivan e mîhnit, merge prin curtea palatului cu fața scăldată în lacrimi.

— De ce ești mîhnit, Ivanușka? l-a întrebat Preaînțeleapta Vasilisa.

— Cum să nu fiu mîhnit! Tăicuțul tău mi-a poruncit ca în noaptea asta să-i duresc o biserică din ceară curată.

— Ei, lasă că asta încă nu-i o mare nenorocire, nenorocirea adevărată va veni abia pe urmă. Acuma, culcă-te și dormi. Noaptea e un sfetnic bun.

Ivan a ascultat-o și s-a culcat, iar Preaînțeleapta Vasilisa ieși în pridvor și strigă cu glas răsunător:

— Hei, voi, harnice albine, veniți repede la mine! Porniți în zbor, neîntrecute lucrătoare, toate cîte sînteți sub soare! Ridicați-mi din ceară curată, biserică mîndră și-naltă, care-n zori să fie terminată, să merg la amiază să mă cunun în ea.

Dis-de-dimineață împăratul mărilor se sculă, se uită pe fereastră și văzu: biserică-nălțată — din ceară curată, frumoasă, strălucitoare, mîngîiată de soare.

— Ei, viteazule, îți mulțumesc! Oricît de iscușiți slujitori am avut, nici unul nu mi-a plăcut așa ca tine. Eu am douăsprezece fiice, alege-o pe oricare dintre ele. Dacă izbutești s-o alegi de trei ori la rînd pe aceeași copilă, ea îți va fi soție credincioasă. Dacă nu, capul ți-l voi reteza!

„Ei, asta nu mai e o treabă anevoioasă,” își zise Ivanușka. Și venind de la împărat, surîdea.

Preaînțeleapta Vasilisa l-a văzut, l-a întrebat despre toate și-apoi a zis:

— Eh, Ivanușka, tare prost mai ești! Nu-i deloc ușor să faci ce ți s-a cerut. Tăicuțul o să ne prefacă în mînze și o să te pună să-ți alegi logodnica. Tu, să bagi de seamă: pe frîul meu va fi o steluță mai întunecată, fără luciu. După aceea o să ne prefacă în porumbițe. Surorile mele or să ciugulească gingaș boabele de hrișcă, iar eu o să-mi ridic din cînd în cînd o aripioară. Pentru a treia oară o să ne prefacă în copile, toate semănînd leit la statură și frumusețe, la glas, la păr și mîndrețe. Eu, dinadins o să-mi flutur batista. După asta o să mă recunoști.

În adevăr, așa cum îi spusese ea, împăratul mărilor aduse douăsprezece mînze, semănînd leit și le înșiră una lîngă alta, în fața lui.

— Alege-o pe oricare!

Ivan s-a uitat cu băgare de seamă și a văzut: la un frîu o steluță era întunecată, fără luciu. Apucă acel frîu și zise:

— Asta mi-e logodnica!

— Mde, ai luat una urîță! Puteai alege mai bine.

— Nu-i nimic, pentru mine e bună și asta.

— Acuma haide, mai alege o dată.

Și împăratul lăasă să-și ia zborul douăsprezece porumbițe — semănînd leit la pene — și le presără niște hrișcă.

Ivan a băgat de seamă că una din porumbițe își tot ridică o aripioară și o apucă de aripă:

— Asta mi-e logodnica!

— Mde, te-ai lăcomit la o bucată prea mare — vezi că în curînd o să te îneci cu ea. Hai, alege și a treia oară!

Și împăratul aduse douăsprezece copile, toate semănînd leit la statură și frumusețe, la glas, la păr și mîndrețe.

I-ar fi fost peste puțină s-o recunoască, dar ea fu singura care își flutură batista. Ivan o prinse de mîină:

— Asta mi-e logodnica!

— Eheî, frățioare, făcu împăratul mărilor, oi fi eu viclean, dar tu m-ai întrecut în viclenie — și i-o dădu de soție pe Preaînțeleapta Vasilisa.

Să fi trecut multă vreme, să fi trecut puțină? Doar că într-o bună zi, lui Ivan i se făcu dor de părinții lui și voi să plece în sfînta Rusie.

— De ce te-ai întristat, dragul meu soț? l-a întrebat Preaînțeleapta Vasilisa.

— Ah, scumpă soție, i-am visat pe tatăl meu și pe mama mea, casa părintească, grădina noastră frumoasă, și prin grădină alergau niște copilași. Se vede că erau dragii mei frați și surori, pe care eu nici nu i-am văzut aieva pînă acum.

Preaînțeleapta Vasilisa își lăsă capul în jos:

— Ei, de-abia acum a venit adevărata nenorocire! Dacă plecăm de-aici, or să pună o poteră strașnică pe urmele noastre. O să se mînie grozav împăratul mărilor și o să ne piardă printr-o moarte cumplită. Dar, n-avem încotro, trebuie să găsim un șiretlic ca să izbutim.

Și ea meșteri trei păpuși, le așeză prin ungherele iatacului, iar ușa o încuie bine de tot. Și, împreună cu Ivanușka, porniră înspre sfînta Rusie.

A doua zi dis-de-dimineată, veniră trimișii împăratului mărilor, să-i scoale pe tineri și să-i cheme la palat.

Ei bătură la ușă:

— Treziți-vă, sculați-vă! Vă cheamă părintele vostru.

— E prea devreme, n-am dormit destul, a răspuns una din păpuși.

A mai trecut un ceas, au trecut două și iar bătu la ușă trimisul împăratului:

— Nu e vremea să dormiți, vremea e să vă treziți!

— Mai așteptați puțin. Că numaidecît o să ne sculăm și-o să ne-mbrăcăm, răspunse a doua păpușă.

Mai veniră trimișii și pentru a treia oară, zicînd că împăratul mărilor e supărat, mîhnit, că atît de mult au trîndăvit.

— Venim îndată, zise a treia păpușă.

Trimișii au așteptat, au așteptat și-apoi dă-i, și bate iar în ușă.

Nici un semn, nici un răspuns.

Au spart ușa și, ce să vadă? Iatacul gol doar păpușile răspîndite prin unghere.

Îl înștiințară pe împăratul mărilor despre cele aflate. El se mînie și trimise spre toate colțurile împărăției o poteră puternică.

Dar Preaînțeleapta Vasilisa și Ivanușka se aflau departe-depart. Goneau pe cai sprinteni, fără popasuri, fără odihnă.

— Ia, vezi, dragul meu soț, lipește-ți urechea de pămîntul jilav și-ascultă: nu cumva a pus împăratul mărilor potera pe urma noastră?

Ivan sări din mers de pe cal, își lipi urechea de pămînt și zise:

— Aud glas de om și tropot de cal.

— Gonesc pe urmele noastre! spuse Preaînțeleapta Vasilisa și prefăcu amîndoi caii într-o pajiște verde, pe Ivan într-un bătrîn păstor, iar ea luă înfățișarea unei oițe cu blana creată.

Și îi ajunse potera:

— Hei, moșule, nu cumva au trecut pe-aproape un vrednic voinic și o fată frumoasă?

— Nu, oameni buni, răspunse bătrînul. De patruzeci de ani păstoresc prin locurile acestea dar n-am văzut pasăre zburînd prin apropiere și nici fiară hoinărind pe aproape.

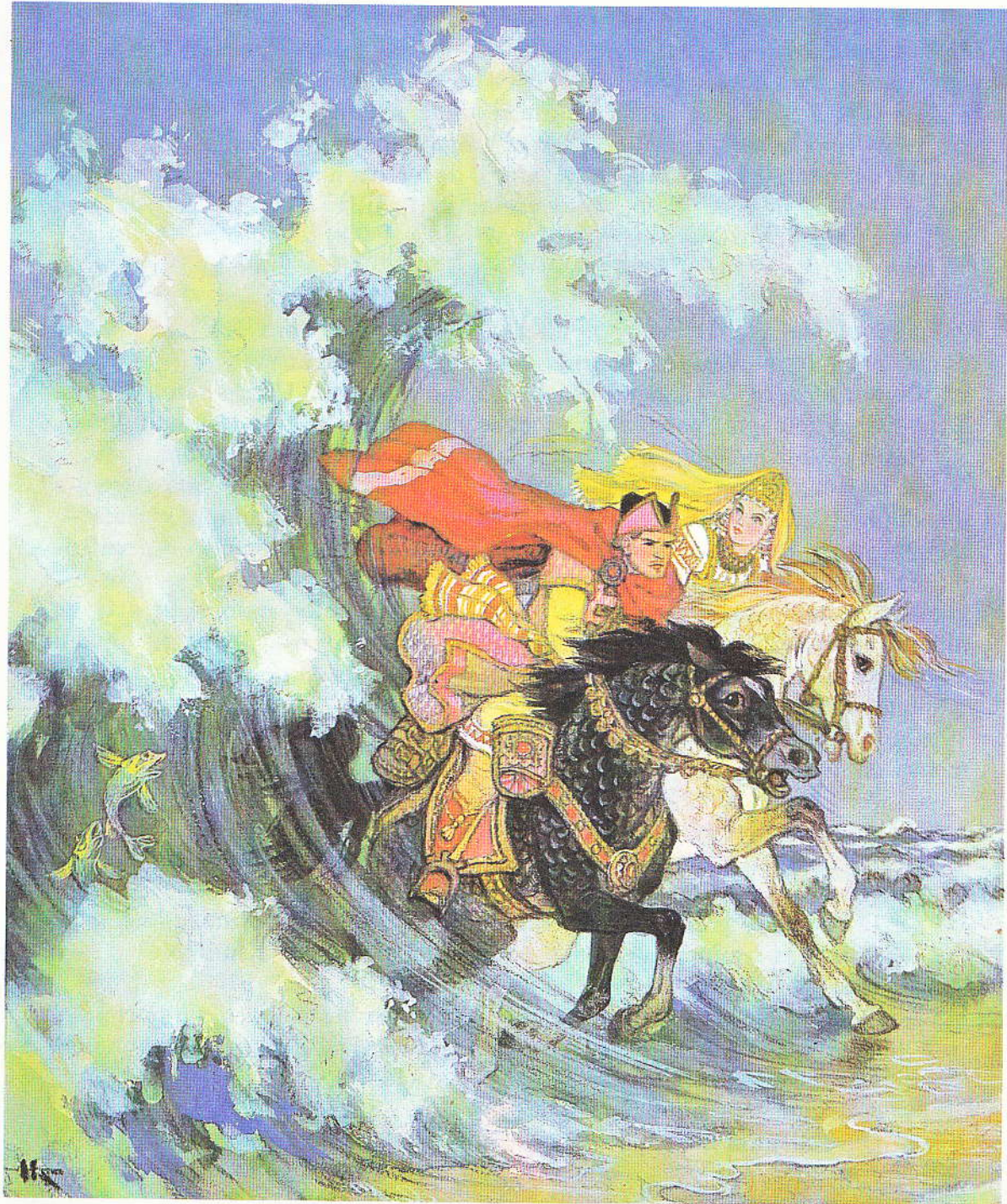
Și potera făcu cale-ntoarsă:

— Mărite împărat și stăpîn, n-am întîlnit pe nimeni în calea noastră. Am văzut doar un păstor care păștea o oiță.

Împăratul mărilor s-a mîniat și a strigat cît îl ținea gura:

— Eh, voi, nepricepuților! Goniți pe urmele lor. Aduceți-mi oița, că păstorul o să vină el singur după ea.

Și iar a pornit să gonească potera împăratului. Dar nici Ivan cu Preaînțeleapta Vasilisa nu stăteau să zăbovească — ci își îndemnau mereu

Pîrîiașul începu să plîngă, să susure:

— Soțul meu iubit, trebuie să ne despărțim! Tu de-te acasă, dar fii cu băgare de seamă, nu cumva să îngădui cuiva să te sărute, în afară de tatăl și de mama ta. Căci dacă te va săruta altcineva, o să mă uiți.

Ivan veni acasă, dar nu se arăta prea bucuros că venise. Se sărută numai cu tatăl și cu mama sa și afară de ei cu nimeni: nici cu fratele, nici cu sora, nici cu nașul, nici cu nașa. Printre ei trăia, dar pe nici unul nici măcar nu-i privea.

Așa trecu un an, și încă unul, iar cel de-al treilea an se apropia de sfîrșit.

Odată, Ivan s-a culcat și a uitat să încuie ușa. Sora lui mai mică a intrat în odaie, a văzut că doarme, s-a aplecat și l-a sărutat.

Cînd s-a trezit — Ivan nu mai ținea minte nimic. Uitase totul. O uită și pe Preaînțeleapta Vasilisa ca și cum niciodată nu s-ar fi gîndit la ea.

Peste o lună pe Ivan îl pețiră și începură pregătirile de nuntă.

Și iată că, atunci cînd s-au apucat să coacă plăcintele, o fată care s-a dus după apă, de îndată ce s-a aplecat deasupra pîrîului să umple găleata — a înmărmurit. De jos, de sub unda apei o privea — ochi în ochi — o preafrumoasă copilă.

Fata veni acasă într-o fugă și povesti tuturor celor întîlniți în cale ce minune se întîmplase. S-au dus cu toții la pîrîu, dar n-au găsit pe nimeni acolo. Iar pîrîiașul pieri fără urmă — nimeni nu știa în ce chip, intrase sub pămînt, ori secase.

Cum au ajuns acasă însă, ce să vadă? În pragul casei se afla o preafrumoasă copilă.

— Am venit, zise ea, să vă ajut. O să mă apuc să coc plăcintele pentru nuntă.

A frămîntat un aluat tare, a făcut din el doi porumbei și i-a pus în cuptor:

— Ia ghicește, gazdă dragă, ce o să se întîmple cu porumbeii aceștia?

— Păi, o să-i mîncăm, și gata. Ce altceva poate să se întîmple?

— Nu, n-ai ghicit.

Copila deschise ușița cuptorului și dinăuntru își luară zborul un porumbel și o porumbiță. Se așezară pe pervazul ferestrei și începură a gunguri:

— Oare-ai uitat cum eram oiță iar tu păstor?

— Am uitat, am uitat.

— Oare-ai uitat cum eu eram un mic paraclis iar tu popă?

— Am uitat, am uitat.

— Oare-ai uitat cum eu eram pîrîiaș iar tu peștișor?

— Am uitat, am uitat.

— Scurtă aducere aminte ai, porumbelule! M-ai uitat și tu pe mine așa cum a uitat-o Ivanușka pe Preaînțeleapta Vasilisa.

Auzind cuvintele acestea Ivanușka își aduse pe dată aminte totul. Prinse mîinile albe ale Preaînțeleptei Vasilisa în mîinile sale și rosti către tatăl și mama sa:

— Aceasta este credincioasa mea soție. Nu am nevoie de altă soție.

— Ei, de vreme ce ai o soție, vă dorim dragoste și bună înțelegere!

Iar pe cealaltă logodnică au copleșit-o cu daruri și au lăsat-o să plece acasă la ea.

Și de atunci Ivanușka și Preaînțeleapta Vasilisa în pace trăiră, de toate agonisiră și necazul îl ocoliră.

